

30

MAGDALÉNA KÉT ÉLETE

HERCZEG FERENC MUNKÁI:

I. Regények, hosszabb elbeszélések: Füzve Diszk. korona

Álomország	4.—	6.—
A királyné futárja. Innocent és Mühlbeck Károly rajzaival	4.—	6.—
A fehér páva. Kisvárosi történet.	3.50	5.50
Szerelmesek	4.—	6.—
Élekrablás	3.50	5.50
Honszerző	4.—	6.—
Andor és András. Márk Lajos rajzaival	3.20	5.20
Pogányok. Tört. regény.	5.—	7.—
Idegenek közt	2.80	4.80
Egy leány története	3.60	5.60
Szabolcs házassága	3.20	5.20
Simon Zsuzsa	3.60	5.60
Fenn és lenn	4.—	6.—

Gyurkovicsék:

A Gyurkovics-lányok	3.—	5.—
A Gyurkovics-fiúk	4.—	6.—
Gyurka és Sándor	3.—	5.—

II. Elbeszélések:

Napváros.	4.—	6.—
Szelek szárnyán	3.50	5.50
Kaland	4.—	6.—
Elbeszélések	3.20	5.20
Böske, Erzsé, Erzsébet	3.50	5.50
Arianna. II-ik kiadás	3.—	5.—
Az első fecske	3.—	5.—
Napnyugati mesék. II-ik kiadás	3.20	5.20
Mutamur.	4.—	6.—
Mesék. Mühlbeck Károly rajzaival	—.	8.—

III. Színművek:

Az Ezredes. Vigjáték 3 felvonásban	2.50	4.50
Éva boszorkány. Színjáték 3 felvonásban	2.50	4.50
A kivándorló. Színmű 4 felvonásban	2.50	4.50
A dolovai nábob leánya. Színmű 5 felvonásban	2.50	4.50
A három testőr. Bohózat 3 felvonásban	2.50	4.50
Az első vihar. Színmű 4 felvonásban	2.50	4.50
Honthy háza. Színmű 3 felvonásban	2.50	4.50
Ocskay brigadéros. Tört. színmű 4 felvonásban	2.50	4.50
Balatoni rege. Regényes vigjáték 4 felvonásban	2.50	4.50
Kéz kezét mos. Vigjáték 3 felvonásban	2.50	4.50
Bizánc. Színmű 3 felvonásban	2.50	4.50
Déryné ifjasszony. Színjáték 3 felvonásban ..	2.50	4.50
Az ezredes. Vigjáték 3 felvonásban	2.50	4.50

Singer és Wolfner kiadása Budapest, VI., Andrássy-út 16.

Herczeg Ferenc

Magdaléna két élete

Regény

Budapest 1916

Singer és Wolfner kiadása

VI., Andrásy-út 16

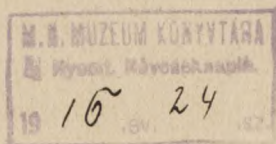
~~Isaacs~~
~~830 20~~
~~41~~

Minden jogot fenntartunk.

77700

Négy nemzedék emlékezésén keresztül egy régi kép világít gyöngén, mint mécses a kápolnafülkében.

A gazdag vén Grálné, akinek kriptáján még azon a télen repedt ketté a nagy köpiramis, mikor a kemény hideg odafönn elpusztította az istentagadó Napoleon császár hadseregét, a gazdag vén Grálné a bőrkaroszékében ült és fehér harisnyát kötött.

A kerek asztalnál két zöld selyemszék állott és mindegyik széken egy-egy kis fiú csücsült és lelkes ábrázattal és odaadó csámcsogással itta a csokoládékávét. Ezüst kosárban holipnik voltak készítve és mindegyik gyereknek két-két holipni járt.

Egy rézkarikában kopasz vén papagály ült és olykor megvető hangon mondta: filou! A fiúk ilyenkor összenéztek, de nevetni nem mertek, mert ők a gazdag Grál néni szegény kis atyjafiai voltak.

Minden vasárnap délután vizitába kellett ide jön-

niök. Otthon előbb kimosdatták, megkefélték és bölcs intelmekkel látták el őket. Hogy illedelmesen üljenek és hogy ne lóbálják a lábukat és hogy ne kotyogjanak, ha nem kérdik őket és hogy a világért pecsétet ne ejtsenek az asztalon és morzsát ne szórjanak a szőnyegre és hogy búcsúzaskor csináljanak szép kracfuszt és csokoljanak kezét kegyes jótevőjüknek.

Nyilvánvaló volt, hogy Grálné azért járatta magához a két nebulót, mert ki akarja őket ismerni, hogy később egyiküket megtegye univerzális örökösének. Arról szó sem lehetett, hogy megfelezzék köztük a vagyonát, mert a Grál-vagyonnak együtt kell maradnia. Hogy miért kell együtt maradnia, azt nem mondta, talán maga sem tudta, de ragaszkodott hozzá, hogy együtt kell maradnia. Ez tehát nagy dolog volt: ha egyik kölyök földre ejti a csokoládés-csészét, egypár százezer tallér kár lehet belőle.

Az egyik fiút Csákó Pistának hívták, a másikat Videczky Péternek. Csákó egy eladósodott katonatiszt fia volt. Videczky édesapjának nem volt adóssága, mért sohase akadt olyan bolond, aki kölcsön adott volna neki.

A kis Pista helyes kiállású, ügyes, merész, tüzes kölyök volt. Jó esze volt, de nem igen törte magát a tanulással, inkább a sáncárokból longamétázott, vagy az apja lovait ülte meg.

A kis Péter egészen más szabású fiú volt. Kicsi szúrós szeme, hegyes orra és szigorú, öreges arca volt. Öklömnyi gyerek korában már olyan pedáns volt, mint valami császári prófosz. Nem szeretett játszani és kínos rendet tartott a könyvei és a ruhái között. Mindig tanult, de azért még sem tudott semmit, mert bizony nehézfejű gyerek volt.

— Melyiké legyen a Grál-vagyon? — tanakodott magában Grálné, miközben olyan buzgón mozgatta a kötöttűt, hogy főköttőjén ütemesen meg-megbillent a nagy selyemcsokor.

A választás nem könnyű. A kis Csákó széptehetségű fiú. Ha idejében megjön az esze, még nagy ember is lehet belőle. De ha nem jön meg az esze? Akkor azt fogja cselekedni, amit a boldogult nagyapja, akit még udvari gárdista korában ismert Grálné. Bécsi magyar gavallér lesz, öt lóval fog kocsikázni a Práterben, sampányert fog fizetni az olasz táncosnőknek és a szép Grál-vagyon el fog úszni, miként elúszott egykor a szép Csákó-vagyon is. Ez a gondolat dühbe hozta az asszonyt.

Ami pedig a Videczky-fiút illeti, az egy szomorú kis tökfilkó. Az ő kezén még meg is gyarapodik a Grál-vagyon, bár valószínű, hogy senkinek sem lesz belőle haszna, neki magának legkevésbé. Ezen meg elbúsult Grálné.

Tehát?!

Életében talán először esett meg a kemény asszonysággal, hogy nem tudta magát mire határozni. Pedig ma estére már okvetlenül határoznia kell, mert magához kérette a városi urakat a végrendelet dolgában és azokat nem küldheti haza szégyenszemre.

A szíve mélyén mégis mintha valami gyöngye kis vonzalmat érzett volna a Csákó-fiú iránt. Csak ne lettek volna táncosnők és lovak a világon!

Amint gyorsan zörögtette a kötöttűit és hol az egyik, hol a másik fiú arcát vizsgálta, lassanként formát öltött egy ötlete, amely már régebben ott lappangott benne. A sorsra fogja bízni a döntést, helyesebben az Úristenre.

Egy áttört művű ezüstgolyóbis függött a karján, abban volt a pamutgombolyag. Most kivette a gombolyagot és lassan a szőnyegre ejtette. Ha az Úrnak gondja van az ágról hulló falevéltre, hogyne gondolna a Grálné leeső gombolyagával? Elhatározta magában, hogy amelyik gyerek fölemeli és visszaadja neki a pamutot, az legyen az ő általános örököse.

A fehér gombolyag végigszaladt a szőnyegen. Az asszonyság vén szíve olyan erősen dobogott, mint ötven évvel ezelőtt, mikor egy huszárba juszt érzett akkor még rózsás ajakán.

A két gyerek egyszerre ugrott talpra,

Videczky közelebb érte a gombolyagot, hát ő vette föl.

De azután váratlan dolog történt: a kis Csákó elkapta Videczky karját, ügyes fogással kicsavarta ujjai közül a pamutot és nevető arccal átnyujtotta a néninek.

Grálné zavarba jött. Hogy is mondta? Amelyik fölemeli és visszaadja neki... Aki fölemelte, nem adta vissza; aki pedig visszaadta, nem vette föl. Melyik most már az igazi? Egyik sem!

Tovább kötött, — a harisnyája már olyan hosszú volt, mintha egy nőstény zsiráf lábáról vette volna a mértéket — a selyemcsokor pedig oly izgatottan billegett a feje búbján, mint a gombostűre tűzött pillangó. Egy-két perc telt el füledt csöndben.

A végzetes gombolyag, amelynek az volt a rendeltetése, hogy száz esztendőre eldöntse két család sorsát, másodszor is legurult a néni öléből.

A szegény kis Csákó ezúttal nem is látta, a két szemét eltakarta az aranyszegélyű ibrik, amelyből möhón szűrcsölte a csokoládé vastagját. Pedig a papagály izgatottan kiáltotta neki, hogy filou! filou!

Videczky gyorsan fölkapta és átnyujtotta a néninek a gombolyagot.

— Isten így akarja! — mormogta Grálné keresztény megadással.

A szíve kissé fájt, talán mégis jobb szerette volna,

ha Isten a másikat akarja. Annak a pisze gyerekorra akkor még mindig benne szuszogott az aranszegélyű csészében. Olyan fajtából való volt, hogy ami édes italt eléje tettek, azt fenékig ki kellett innia.

A néni hazaküldte a fiukat. Előbb azonban kivett még egy holipnit a kályha mellett álló nagy kosárból és odaadta Csákó Pistának. Videczkynek nem adott. Videczky ekkor elsárgult az irigységtől, Csákó pedig nagyon boldog volt, és nem sejtette, hej, dehogy is sejtette, hogy az árva holipni, amit a kezébe nyomtak, egykor két temesvári és egy pesti házába, egypár bánáti tanyájába és vagy hatvanezer Mária Terézia-tallérjába fog kerülni.

Mert Videczkyék annyit fognak örökölni a gazdag vén Grálné után.

Ötven egész esztendővel a csokoládés-uzsonna után kezdődik Magdaléna két életének tulajdonképeni története.

Ezüst gyertyatartók fénye mellett egy fiatal férfi hajlik az íróasztala fölé.

Az arca márványfehér, a szeme mélabús, a pofaszakálla gesztenyeszín, a homlokába hajtincs kigyózik, — szóval olyan külsejű ember, akit a kor ízlése előkelőnek és érdekesnek talál.

Ez Videczky Flóris, egyetlen fia az immár Istenben boldogult Péternek, aki olyan jó órában emelte föl Grálné asszonyság leejtett pamutgombolyagját,

Flóris úr Temesvár városának leggazdagabb polgára. A városban nagy a becsülete, bár — vagy talán éppen azért, *mert* igen büszke és magába zárkózott férfi.

Flóris úron meglátszik, hogy járt már Bécsben. Állítólag Párisban és Londonban is megfordult volna, sőt vannak emberek, akik azt állítják, hogy folyékonyan beszél angolul, ami azonban alig hihető, mivel az angol nyelv fölötte nehéz. Az önművelésre sohasem sajnálta a költséget, bár egyébként örökölte apjáról szigorú takarékoságát.

Ha itthon van, akkor egyedül szokta tölteni az estét, bécsi selyembútorai, párisi metszetei és bőrkötésű német foliánsai között. Különösen ilyen este, mint a mai, mikor künn hideg szél süvölt és őszi eső veri az ablakokat, szeret a melegen lobogó kandalló mellett ülni.

Ha nem flótázik, akkor olvasgat, vagy az íróasztalán dolgozik. Flóris úr ugyanis komoly tudományos tanulmányokkal foglalkozik. Kedves szakmája a büntetőjog. Szinte lázasan érdeklí minden, ami a gonosztevők és a társadalmi rend között folyó ősrégi harcra vonatkozik. Hogy megismerje a bűn sötét világát, sokat kutatót a temesi vármegyei törvényszék levéltárában és ha orgazdát vallattak vagy betyárt

akasztottak, akkor ő biztosan ott volt. Ezt a szenvedélyt ő maga is tudományos érdeklődésnek nevezte.

A különös csak az volt, hogy egy-egy kriminális eset tanulmányozása közben sohasem a bíróval, hanem mindig a gonosztevővel azonosította magát. Az ő tudományos rendszere az volt, hogy aprólékos gondossággal kidolgozta egy-egy nagyszabású gattett tervezetét. Az örök probléma, amelyre a választ kereste: lehet-e valami gatszágot, mondjuk gyilkosságot úgy elkövetni, hogy a legéberebb és legintelligensebb rendőrség se juthasson soha a tettes nyomába?

Flóris úr meg volt róla győződve, hogy kellő elővigyázat mellett igenis lehet.

Egypár hónap óta egy ideális minta-gyilkosság előkészítésével toglalkozott. Természetesen csak elméletben. A kiszemelt áldozat egy gazdag özvegy asszony volt, aki egyedül lakik künn a Józsefvárosban. Flóris kitanulta az asszony szokásait esti sétái alkalmával, amelyeket — hogy föltűnő ne legyen a dolog — egy piarista atya társaságában végzett. Elhatározta, hogy a gyilkosság elkövetésekor katonatisztnek fog öltözni. Elméletben konstruált magának egy barna angol felöltőt, amely, ha kifordítja, aranygombos fehér tisztiköpennyé vedlik át. És lehetne olyan vexir-kalapot is kieszelni, amelyből katonai csákó lesz. A kriti-

kus estén mint civilista fog kísétálni a Józsefvárosba. Egy kapu alatt hirtelen átváltozik katonatisztté. Ha végzett a vén asszonnyal, megint mint katonatiszt távozik, de a legközelebbi sarkon visszavedlik Videczky Flórisra. Fontos az ember járása is. A katonatisztnek másképp kell lépnie, mint lép Flóris, és ezt az idegen járást otthon gondosan be is gyakorolta.

Ezek a tervezgetések csodálatosan izgalomban tartották. Boldog volt, ha este magára zárhatta az ajtókat és átengedhette magát álmainak. A tudat, hogy ő nyárspolgárius életének sima vizében egy ilyen nagyszerű bestiát tenyészt, amely az ő intésére fölüti vérengző fejét és újabb intésére megint eltűnik a mélységben, izgatón érdekessé, szédítően mélyé és perzselően forróvá tette az életét.

Ma este, mialatt künn zuhogott az eső és süvöltött a szél, megint fölidézte a pompás szörnyeteget. De aztán egyszerre elkedvetlenedett. Honnan szerezze a vexir-köpenyeget? És a csákót? Csináltatni talán Temesváron is lehetne. De a dolog föltűnő és gyanús volna. A jelmezt tehát Bécsben kell megcsináltatni. Átutazó angol ember képében fogja a bécsi szabót fölkeresni, a ruhára valami maskarabál alkalmából lesz szüksége...

Mikor már itt tartott, egyszerre halk és szerény kocogtatás riasztotta föl gondolataiból. Az ajtaján

kopogtattak. Esti hét óra felé járt az idő — vajjon ki háborgatja ilyenkor? Csak nem a piarista?

Kinyitotta az ajtót és egy karcsu kis nővel találta magát szemben. A késői látogató sokáig járhatott künn az esőben, mert bőrig ázott és a vékony ruhája odata-padt a testéhez. Az alakja különben — ezt első pillantásra megállapította Flóris — igen formás volt.

— Kicsoda ön? Mit akar itt? — kérdezte a gazda.

— Hát nem is ismer? — kérdezte a nő halkán és alázatosan:

Valami csodálatos lány, meleg hangja volt, amely igen kellemesen érintette Flóris idegeit.

— Ha nem csalódom, ön az a fiatal nő, aki egy-pár napja szemben lakik velem.

— Másfél hónapja, — mondta szelid szemrehányással a látogató.

— De hogyan ázott meg ennyire?

— Magam sem tudom... Künn állottam az utcán és néztem az ön kivilágított ablakait... Sokáig állottam, végre fázni kezdtem, a fogam vacogott, rosszul éreztem magamat... Nem tudtam tovább lenn maradni, ide kellett jönnöm, — és most itt vagyok...

— Hallja, ez nagyon különös dolog!

A látogató nem válaszolt, csak Flórisra emelte a szemét. Nem volt szép nő, az ajka nagyon is duzzadt volt, azonban a szeme! — Flóris megvallotta magának, hogy ilyen gyönyörű emberi szemet még soha életében nem látott. Csodálatosan mély, szelid és tüzes állatszem volt.

— Mit kíván tulajdonképpen? — kérdezte Vicedeczy kissé elfogult hangon.

— Semmit... Nem tudom... Ön bolondnak fog tartani és alkalmasint igaza is van... Azt szeretném, ha itt maradhatnék egy kissé... Nálam odaát hideg és sötét van. Engedje meg, hogy leüljek a földre, a tűz mellé... Nem fogok beszélni, hangos lélegzetet sem fogok venni. Ön ne törődjék velem, mintha itt se volnék.

Megesett már, hogy egy-egy forróvérű nő az ő kedvéért túltette magát a társas formáságokon. Már legénykorában is rajongtak érte a nők és két esztendő óta, amióta fiatalon özvegyiségre jutott, még több sikere volt. A rajongásnak ez a különös formája — akár őszinte volt, akár tettetett — mégis meglepte. Némi habozás után egy széket tolt a kandalló mellé. A vendége azonban egy lágy kigyómozdulattal leereszkedett a szőnyegre.

Flóris idegesen járt föl-alá a szobában. Közben mindig érezte magán a forró és fényes asszonyi szempár tekintetét. Végül megállott a kandalló előtt.

— Nézze, kérem, — én végre olyan társadalmi állásban vagyok, hogy gondolnom kell a híremmel is. Ez a város egy kis fészek, egy kis pletykafészek, ez nem Bécs vagy Páris...

A nő mosolyogva tekintett föl hozzá. Talán nem is értette, hogy mit mond neki. A kis kezével önfelédten simogatta a szőnyeget, amelyen ült, majd halkan, alázatosan és hízelegve mondta:

— Hát nincs hely ebben a házban egy kis kutya számára? Egy kis kutya számára, amely engedelmes, csendes és hálás? Van egy kis cseléd számára, aki boldog, ha a gazda rábízza a cipői gondozását?

Nevetséges, de való — Flóris maga sem értette, hogyan lehetséges ilyesmi — a kis boszorkány két perc alatt teljesen megbabonázta az embert. A hangjában, a nézésében, egész nőies valójában volt valami delejes erő, ami kellemes zsibbadásba ejtette az idegeket. És a furcsa az volt, hogy Videczky nem próbálta, de nem is akarta lerázni ezt a békót.

— Hát ami azt illeti, — mormogta, a méltósága foszlányaiba burkolódzva, — a kis fiam mellé

ugyan kellene valaki, mert a dadája nem megbízható . . .

A földön ülő nő szeme egyszerre teli lett könnyel. Igazi könnyek voltak, forrók és csillogók, lassan végigperegtek az arcán.

— A kis fia! A kis fia! — ismételtette összekulcsolt kezekkel.

— Várjon csak . . . Hiszen én még az ön nevét sem tudom!

— A nevem Csákó Magdaléna, — mondta a nő.

— Csákó? Csákó?

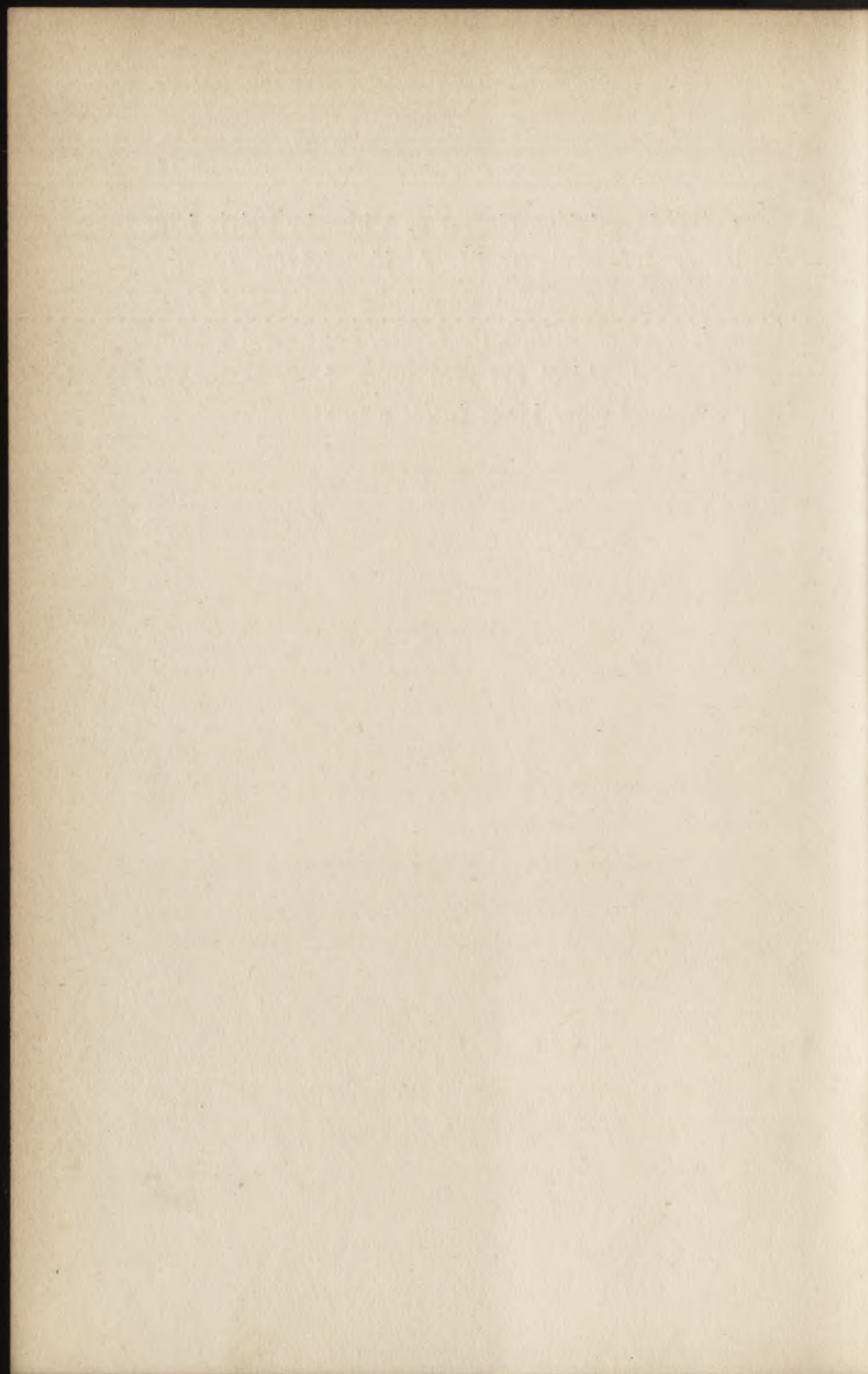
Flóris már hallotta ezt a nevet, egy végleg lezülleszt temesi család neve volt. A Videczkyek valamikor talán atyafiságot is tartottak a Csákókkal . . .

Magdaléna hirtelen fölemelkedett a földről.

— Elmegyek, de holnap visszajövök, — mondta.

Flóris most vette csak észre, hogy a fehér homlokán egy nagyon különös kis redője van. A jobb szemöldökén kezdődik és ferdén fölfut a bal szeme fölé. A redő csorbává és félszeggé tette egész arcát. Amint azonban elmosolyodott, megint kisimult a fehér homloka, éppen csak valami könnyű árnyék mutatta a redő helyét.

Csákó Magdaléna elment és Videczky Flóris leült megint az íróasztala mellé. A józsefvárosi özvegy-asszonyra akart gondolni, de mindig csak Csákó Magdaléna járt az eszében. Úgy érezte, hogy ezzel a különös kis nővel, akiről azt sem tudta, hogy asszony-e, leány-e, valami nagy kincs jutott a tulajdonába.

Hogy is volt csak?

Videczky egy szempillantásig nyitva felejtette az ajtaját és Magdaléna gyorsan besurrant, boldogan, félénken, magát kelletve, mint az eltévedt kis kutya. Mikor ki akarta megint zavarni, már ott rakosgatta a szegényes motyóját az udvari házban és szeliden nézett reá a hű kutyaszemével.

— De hát mit akar itt tulajdonképpen? Mit gondol? — fakadt ki Flóris úr.

— Azt tetszett mondani, hogy itt maradhatok a kis fiú mellett... Hát nem?

— Azt mondtam?

— Én úgy hallottam...

— Dehát kicsoda maga tulajdonképpen? Honnan jött? Van valami írása? Apja, anyja csak volt?

Magdaléna előkotorta valahonnan a keresztlevelét.

Apja Nemes Csákó István, anyja Minghetti Magdaléna.

— Született Varsóban! — kiáltott föl Videczky megbotráncozottan. — Hát maga lengyel?

— Nem, kérem. Az édesanyám akkoriban csak arra utazott.

— Nagyon furcsa eset! *Olyankor* nem szoktak utazni az asszonyok! — mondta Videczky szigorúan.

Ezek a geográfiai nagy távolságok a Magdaléna életében határozottan gyanúsak voltak.

Magdaléna bánatosan sütötte le a hosszú pilláit, a duzzadt szája pedig furcsán elgörbült, mint a síró gyereké.

— Én még azt se tudom, hogy leány-e, vagy asszony? — faggatta tovább Flóris.

Magdaléna kicsit elgondolkozott.

— Asszony vagyok, — mondta elszántan.

És ekkor a homlokán megint megjelent a furcsa, sötét redő, amely olyan volt, mint a repedés a márványképen.

— Asszony? És hol van az ura?

— Már nem él... Meghalt... Megölték — párbajban... Egy katonatiszt ölte meg, bizonyos Pfannschmidt — igen, Pfannschmidt Gusztávnak hívták... Kártyázás közben összeverekedtek és azután megvívta...

— De hát az urát hogy hívták?

— Paulusz Kamillónak...

Most már nem kellett faggatni, elmondta egész élettörténetét.

Még karonülő kisbaba volt, mikor a szülei meghaltak... Egy pozsonyi özvegyasszony fogadta a házához... Nagyon rosszul bánt vele. Éhezettette, cse-lédmunkára fogta... Tizenhét esztendő korában, mi-kor éppen azon gondolkozott, hogy beleölje-e magát a Dunába, jött Paulusz úr... Svalizsértiszt volt...

Videczky itt dühösen közbenevetett. Ez a nőszemély őt talán tökfilkónak nézi?

— Hallja, ha éppen köti magát hozzá, akkor hajlandó vagyok elhinni, hogy Paulusz úr tiszt volt. De hogy feleségül vette volna magát, azt már nem vagyok hajlandó elhinni. Svalizsertisztek nem szokták hamu-pipőként feleségül venni. Azt csak királyfiak teszik.

Magdaléna mosolyogva és némileg csodálkozva nézett föl hozzá, mintha azt akarná mondani: — Igazán nem bánom, akár feleségül vett Paulusz, akár nem. A fontos az, hogy most itt vagyok magánál.

— És hogy volt tovább?

Úgy volt kérem, hogy Magdaléna története olyan fordulatot vett, amely egyszerre igen valószínűvé tette Paulusz alakját: ugyanis egypár hónappal az esküvő-

jük után lehúzták Paulusról a császár kabátját. „Mit Schimpf kassiert.“

Azontúl, abból éltek, amit kártyán nyert. Ha nem nyert, akkor nem is volt mit enniök...

— És maga mégis szerette?

— Nem szerettem, mert rosszul bánt velem.

— Meg is verte? — kérdezte Videczky.

— Meg is vert.

Mikor ezt mondta, lehúnyta a szemét és az arcán valami fáradt és kéjes mosoly jelent meg. Biztos, hogy akkor is így mosolygott, mikor ütötték.

— És miért jött ide Temesvárra?

— Az uram halála után nem tudtam hová menni... Nekem nincs hazám, hiszen egy varsói kocsiszínben születtem. És ekkor eszembe jutott, hogy édesapám idevaló volt. Idejöttem és a véletlen úgy akarta, hogy ebben az utcában találjak szállást... Magam sem tudtam, hogy mit várok ebben a városban! De ekkor megláttam önt — !

Elhallgatott és két kezét összekulcsolva nézte Videczkyt.

Csend volt a szobában, de a nagy csendességben valami — talán a Magdaléna szíve? — úgy muzsikált, mint az orgona a nagymiséen, vagy föltámadáskor a harangok.

Megláttam önt — !

Szóval: Magdaléna ott maradt a Videczky házában. Flóris úr maga sem hitte volna, hogy vele ilyesmi megtörténhetik. Igaz, hogy Magdaléna olyan csendes, olyan alkalmazkodó volt és olyan kevés helyet foglalt el a házban, mint az árnyék. Különben jószagú és meleg kis árnyék volt; a közelsége állandóan kellemes bizsergésben tartotta Videczky véréét.

A szomszédok úgy tudták, hogy Magdaléna a kis Videczky Péterke nevelőnője. A gyerekkel azonban nem volt sok baja, először azért nem, mert a dada féltékeny volt és közel sem eresztette hozzá, másodszor meg azért sem, mert a borzorrú, szúrósszemű kisfiú olyan hallgatag, bizalmatlan és szigorú volt, mint egy császári profosz.

Félig-meddig cselédszámba ment Magdaléna, de azért mégis megvolt az a privilégiuma, hogy akkor menjen be az úrhoz, amikor kedve van.

Ha Flóris úr zongorázott, akkor mindig megjelent. A zene vonzotta, mint Orfeusz lantja az erdei dryadot.

Ha Videczky napközben látni akarta, csak meg kellett ütnie az elefántcsont billentyűket. Az ajtó ekkor halkan megfordult a sarkában és Magdaléna alvajáró mosollyal az ajkán beosont a szobába és leült a szőnyegre, a kandalló mellé. És Videczky, bár úgy tett, mintha nem törődne vele, érezte arcán meleg és símo-

gató tekintetét és mohón szívta magába a hajából kiáradó asszonyszagot.

Zongorázás közben különös ötletei támadtak. Ha most azt mondaná neki: Ide gyere, kis kutyám! — akkor Magdaléna boldogan odakúszna. És ha azt mondaná neki: Feküdj a lábamhoz! — akkor Magdaléna odafeküdnék és bizonyára olyan fáradtan és kéjesen mosolyogna, mint akkor, mikor elmondta, hogyan verte meg Paulusz Kamilló.

Videczky kipirult arccal verte a zongorát, oda sem nézett Magdalénára, pedig minden lélegzetvétellel a hajából kiáradó illatot kereste.

Utólag kapott csak észbe Flóris úr, miután a dada már kiment a gyerekekkel a szobából. Mit is mondott a vén sárkány? Azt mondta:

— Megint írt, egész éjtszaka levelet írt...

Persze, Magdalénáról volt szó, akire a dadus tüzes és keserű irigységgel gondolt. Hogy valaki, aki félig-meddig cselédsorban van, írni-olvasni tud, az már magában véve is gyanús jelenség volt az ő szemében.

De kivel is levelezett a kiskutya? Hiszen mindig azt hangoztatta, hogy a világon senkije sincs. Senkije, csak Videczky Flóris.

Flóris úr leült a zongora mellé. Amint a keze végigszaladt a billentyűkön, már kullogott be Magdaléna, az alvajáró mosolyával a fehér arcán.

— Kinek szokott maga leveleket írogatni? — kérdezte Videczky hirtelen.

Az asszonyka szemében valami különös ijedt fény csillant föl, midőn nevetve mondta:

— A pozsonyi nénémnek, kérem szépen.

Megint hazudott. De ezúttal ügyetlenül. Egy öreg tánti kedvéért nem rágná éjfélíg a toll szárát. Magdaléna maga is érezhette, hogy elvétette a dolgát, mert a fehér homlokán megint megjelent az a bizonyos sötét redő, amitől egyszerre öt esztendővel öregebb lett.

Másnap reggel — vasárnap volt — rájött az istenfélelem és templomba kíváncszott. A többiek is elmentek mind, ki a székesegyházba, ki a piaristákhoz, csak a dadus ment a rác templomba, mivelhogy ő görög volt.

Flóris úr egyedül maradt otthon.

Miután bezárta a kaput, egyenesen Magdaléna kis szobájába szaladt, hogy átkutassa a holmiját. Ehhez neki joga van, mert Isten és a rendőrség előtt ő felelős ezért a titokzatos perszónáért, akit kissé hebehurgyán fogadott a házába. De ha nem lett volna joga hozzá, akkor is megtette volna; az ő kriminális fantáziája, amely alkonyatkor kiosont vénasszonyokat gyilkolni a külső városokba, különb dolgokhoz is hozzáedződött már.

A szobában csak egy elzárható bútor volt: a ruhaszekrény. Annak a kulcsát azonban magával vitte Magdaléna. Flóris egy ideig a varróasztal fiókjában és az

ágyban keresgélt, — hátha a matrác alatt van? — végül türelmét vesztette, nekiesett az ócska szekrény ajtajának és addig rázta, amíg ki nem nyílt.

Kellemes szag áradt ki a szekrényből: a Magdaléna szaga. És ekkor megint elöntötte Flóris úr szívét az a forró, édes és fájdalmas részvét, amelyet a kutya-szemű és szépidomú kis nő benne fölébresztett.

A fehérenemű közé nyult, mivel tapasztalásból tudta, hogy sok nő ott szokta őrizni a titkos levéltárát.

Valami hideg, kemény tárgy csördült meg az újjai alatt; kihúzta: karikára fűzött tolvajkulcs-csomó volt.

Igenis, tolvajkulcs...

A lábaszára annyira elkezdett reszketni, hogy le kellett ülnie az ágy szélére. A homlokán hideg verejték ütődött ki; valósággal betegnek érezte magát.

Valahogyan mégis megemberelte magát és tovább turkált a fehérruha között.

Egy levelet talált. Férfi írása. A levél így szólt:

Kedves Magdaléna!

Kétszer is ott jártam az odvas fánál, de sem levelet, sem egyebet nem találtam tőled. Pedig több már egy heténél, hogy a bűvös kulcsok nálad vannak.

Persze, te jól érzed magadat az úri dáma szerepében, ebédre vörös bort iszol, vacsora után ott ülsz a

meleg kandallónál, hallgatod signor Tökfilkó irgalmatlan rossz zongorajátékát és nem törődöl a kötelességgel.

Nem törődöl szerelmetes, hű Kamillóddal, aki azt se tudja, hol fog ma éjjel aludni és hogy lesz-e holnap ebédje. Oh jaj nekem, hogy egy ingatag asszonyszívre tettem föl a boldogságomat!

Pedig minden oly pompásan indult. Signor Tökfilkó beléd habarodott és te szabadon jársz-kelsz a házában. Mért nem használsz ki a kedvező alkalmat?

Figyelmeztetek, rózsám, hogy most már nem várok tovább. Nekem három napon belül szükségem van a gyémántokra. Ha nem szerzed meg, akkor véget vetek az egész komédiának. Elpusztulok, te azonban, aki vesztemet okoztad, nem viszed el szárazon. Signor Tökfilkó meg fogja tudni, hogy miféle jómadarat eresztett a fészkébe és a rendőrség is meg fog tudni egyetmást.

Ha azonban előveszed a jobbik eszedet, akkor még jóra fordulhat minden. Siess, siess, drágám! A dolog már azért is sietős, mert egy csodálatos véletlennél fogva éppen most olcsón eladó a pozsonyi kis ház, amely neked annyira tetszik.

Emlékszel még a kis házra? Zöldablakos, vadszőlővel befuttatott ház. A gyémántok árán meg lehetne szerezni. Ha egyszer ott lakunk, akkor bevál-

tom régi ígéretemet és feleségül veszek. Eddig lovas-
giasságból nem tettem, mert nem akartalak nyomorú-
ságom osztályosává tenni. De ha meglesznek a gyé-
mántok, akkor nem lesz többé akadály közöttünk.

Gondold meg, milyen szép, milyen boldog életed
lesz. Kis virágoskert is van a ház mellett, ott majd el-
játszadozhatsz a gyermekeddel. Mert meglásd, a jó
Isten gyermekkel fog megajándékozni!

Semmit sem adnak ingyen, édesem, mindenért meg
kell szolgálnunk. Azért rajta, Magdaléna, szerezd meg
a boldogságodat, signor Tökölköt pedig ne sajnáld, ő
elég gazdag, hogy meg se érezze ezt a kis vérvesztést.

Kamilló.

Flóris úr kétszer-háromszor is elolvasta a förtel-
mes levelet. Nem tudott mihez kezdeni. Annyi hazug-
ság, bűn és mocskok torlódott össze körülötte, hogy ta-
lán az élete végéig sem fog kigázolni belőle.

Végül mégis fölülkerekedtek benne és irányt mu-
tattak neki öspolgári ösztönei.

Mindenek előtt a kárt kellett megállapítania...
Vajjon megtörtént-e már? Átvágtatott a lakásába és
remegő kézzel nyitotta ki a szekretárját.

A gyémántékszer, amit a gazdag, vén Grálné asz-
szony után örökölt az édesapja, hiányzott a tit-
kos fiókból. Érhetett vagy hét-nyolcezer pengő-

forintot... Magdaléna tudott az ékszerről, ő egy ízben megmutatta neki...

Öspolgári ösztöneit követve most már a fejébe csapta a bolyhos köcsögkalapját és vágatott a rendőrségre. A város közrendjének védelme akkoriban a katonaság kezében volt és egy császári auditor ült a rendőrigazgató székében.

Az auditor, egy sárgaképű, borotvált kis ember, aki furcsán szokta mozgatni a vastag szemöldökét, figyelmesen végigolvasta Kamilló úr levelét.

— Tudja, hogy nálunk statárium van? — kérdezte végül.

— Statárium?

— Aki egy forint értékű holmit lop, azt fölakasztják. Ha azonban nemes szülők gyermeke, akkor olykor megtesszük a vármegyének azt a szívességet, hogy lenyakazzatjuk.

— Magdalénát lenyakazzák?!

Az auditor, aki alkalmasint szintén neszét vette már a Videczky nevelőnőjéről keringő pletykáknak, visszaadta Flóris úrnak a levelet.

— Ajánlok önnek valamit. Menjen most haza és gondolkozzék ezen a dolgon. Én déli tizenkét óráig várok. Ha ön addig ideküldi nekem valamelyik cselédjét és azt üzeni, hogy „a szalonkavadászat elmarad“, akkor én nem csinálok semmit és egyáltalában nem

tudok semmit az egész esetről. Ha azonban tizenkét óráig nem kapok hírt, akkor megindítom az eljárást, üldözőbe veszem a bűnösöket, elfogom és bíróság elé állítom őket. Akkor már senki, még ön sem, érti? még ön sem mentheti meg őket a bitótól.

Videczky Flóris hazament.

— Ostobaságokat beszél az auditor! — morogta magában. — A tolvajpárnak volt esze, hogy azóta megugorják.

Mikor otthon belépett a nappaliba, majd hogy hanyatt nem esett nagy meglepetésében: Magdaléna ugyanis ott ült rendes helyén a kandalló mellett.

Videczky, hogy zavarát palástolja, leült a zongorához és játszani kezdett. Játék közben is láthatta az asszonyka arcát. Csak reá kellett néznie erre a gyászos és összetört kis arcra: Magdaléna már tudta, hogy le van leplezve. Dehát akkor mért jött vissza? Mért ült itt? Mért rágta duzzadt szájaszélét és mért tekintett rá lopva a megijedt, hűséges kutyaszemével?

Ha akarom, le fogják nyakazni... Oda fogják kötni a vörösre mázolt székhez és Bunkó, a cigányhóhér, meg fogja suhintani az egyenes pengéjű nagy kardot. És a feje egyszerre ott fog feküdni a fűrészporral teliszórt földön, a csonka nyakából pedig vastag, forró vérsugár fog felfröccseni...

A fenevad, a vérszomjas szörnyeteg, amelyet Fló-

ris úr kriminális tanulmányai között nagyra nevelt a nyárspolgáriás lelkében, most megmozdult benne. Olyan rettenetes volt, mint valami özönvíz előtti monstrum, a sauruszok családjából...

— Bünhődni kell, — kapacitálta magát Videczky, — így kívánja a jog, az igazság, a vallás és a közrend... Az elnézés gyöngeség volna, bűn volna... Hazudott, megcsalt, meglopott... Minden szava, minden mozdulata képmutatás volt... Rajongó szemekkel bámult reám, közbe egy zöldablakos házról álmodozott, ahol más emberrel fog együtt élni... Szerette azt a gazfickót, engem pedig kinevetett, tökfilkónak nevezett...

A másik Videczky pedig, aki bandita-álarcként viselte magán az elsőnek szigorú, polgári igazságérzetét, gyöngéden megveregette az ősi monstrum pikelyes szügyét. Most végre vért fogunk ontani, öregem, forró, piros asszonyvért, amire oly régóta szomjazunk... Nem kell kilopódnunk a külvárosba, nem kell vexirruhát öltenünk, nem is kell félnünk az igazságszolgáltatástól. Mert az igazságszolgáltatás mi magunk vagyunk, öregem...

A püspöki templom órája éppen tizenkettőt ütött.

Künn, a folyosón lépések hallatszottak. Az ajtó megnyílt. Egy őrmester lépett a szobába.

— A tolvajért jöttem, — mondta.

Flóris Magdalénára nézett. Az pedig szó nélkül felkelt és ment. Az ajtóból még egyszer, utoljára visszanézett. Ettől az alázatos, fájdalmas pillantástól, amelyben valami halálos mámor köde vibrált, egyszerre fölfordult és megdőglött a vérengző monstrum Flóris úr lelkében.

A kandalló mellett, a szőnyegen, ahol utoljára ült, egy papírlap feküdt. Videczky fölvette és megnézte. Levél volt. Ezt is Kamilló úr írta.

Kedves Magdaléna!

A gyémántokat megtaláltam az odvas fában. Köszönöm. Te derék kis nő vagy, azért vissza is adom a szabadságodat és nem viszlek magammal Törökországba, amelynek határát a pillanatban, mikor e sorokat olvasod, már át is léptem. Nem kívánhatom tőled, hogy negyedmagaddal osztozzál szerelmemben. Én ugyanis elhatároztam, hogy áttérek a próféta válására és a családi életemet is Mohamed törvényei értelmében fogom berendezni. Élj boldogul! *Kamilló*

Az ajtó becsapódott, a rendőri patrul lépései már az utcai ablak alatt kongottak, Videczky pedig még mindig mozdulatlanul ült a zongora mellett és mereven nézte az üres helyet a kandallónál.

Neki most talpra kellene ugrania, a rendőrségre rohannia, kiabálnia, könyörögnie, tiltakoznia kellene.

Egy gazdag és előkelő temesvári polgár azonban csak elgondolja az ilyen furcsaságot, de nem teszi meg.

Mert mit szólna hozzá a szigorú auditor úr, mit szólnának a rossznyelvű szomszédok, ha védelmébe venné azt a rossz perszónát?

A félelem, amit az emberek gúnyos mosolyától érzett, nagyobb volt minden egyéb félelménél és megszibbasztotta akaraterejét.

Hogy ne kelljen Bunkó hóhérra és a vörös székre gondolnia, lehúnyta a szemét és dühösen verte a zongora billentyűit.

De így is, lehúnyt szemmel, mindig látta a pillantást, az utolsót, amellyel Magdaléna elbúcsúzott tőle. Nem is tőle, a férfitől, inkább a háztól, a szobától, ahol a kis kalandornő egypár enyhe napot élt.

Mikor az őrmester keze már a vállán volt, úgy nézett körül a szobában, mint a vízbe fuló, aki a zöld mélységbe magával akarja vinni a verőfényes világ képét. A zongora, a velencei csillár, az almazöld falikárpit, a kandalló és a sült hajú Flóris úr képét...

Olyan szomorú, olyan kimondhatatlanul szomorú volt a kutyaszemű és széptestű kis némbér, amint engedelmesen követte az őrmestert, mintha az ő szívében halmozódott volna össze az egész emberiség, vagy legalább is az egész női nem minden nyomorusága.

Az auditor úr nagy energiával ragadta kezébe a bűnügy szálait.

Az auditor úrról tudnunk kell, hogy a temesvári rendőrigazgató székében némileg úgy érezte magát, mint az ekébe fogott Pegazus. Ő elolvasta a régi és az új Pitavalt és szövevényes büntettekről ábrándozott, a trónus és a szentegyház ellen irányuló összeesküvésekről, amelyeknek leleplezésével dicsőséget, előléptetést és rendjelet szerezhet a buzgó hivatalnok.

Sajnos, a temesi bánságban csak szegényes lóköők tenyésztek, a városokban pedig elvéte történt csak némi együgyű kísérlet a pénzhamisítás terén.

A Magdaléna esete figyelemreméltónak látszott. Egy oroszlának ugyan ez is csak nyulvadászat volt, de legalább megmutathatta a világnak, hogy mire volna ő képes, ha egyszer komoly vad akadna útjába.

Déltől másnap reggelig vallatta Magdalénát. Az pedig olyan buzgón felelt a kérdéseire, mint a jól tanuló iskolásgyermek.

Az auditor úr kicsinylően legyintett a kezével, — no, ezt ugyan nem nagyon kell a vörös székkal kínálgatni, magától is szépen rácsücsül.

Másnap délben kihallgatták Videczky Flórist is. Flóris úr természetesen úgy viselkedett, ahogyan az ő helyében egy előkelő és gazdag polgárnak viselkednie kell. Hüvös volt és méltóságos; az anyagi kárt nem is fájlalta annyira, mint inkább a szégyent, hogy a nevét — az ő nevét! — belekeverték ebbe a mocskos ügybe.

Mikor eltávozott, a lépcsőn összetalálkozott Magdalénával. Két katona vezette még egyszer, utoljára az auditor elé, aki valami pótjegyzőkönyvet kívánt vele fölvenni.

Amint elhaladtak egymás mellett, Flóris úr a padmaly fehér bolthajtását, Magdaléna pedig a padló vörös tégláit nézte mereven. Mind a ketten ugyanazt érezték ebben a pillanatban: hogy mondaniok, vagy tenniök kellene valamit, amitől talán fölébrednének ebből a lidércnyomásos álomból, — de egyik sem mondott és nem is tett semmit.

Este az auditor üzenetet küldött Flóris úrnak. A

rögtönítelő bíróság foglalkozott a Magdaléna ügyével és meghozta ítéletét.

Halál.

A szegény bűnös már a siralomházban ül . . . Holnap reggel hat órakor adják Bunkó mester kezére.

Az auditor úr különben tudott a Videczky Flóris kriminalista műkedveléséről és azért elküldötte neki a jegyzőkönyvet, melyet a vádlottal fölvet.

A jegyzőkönyv vastag volt, mert az auditor úr ezúttal megadta a módját és töviről-hegyire elmondatta Magdalénával egész eddigi élete folyását. Ezt az élet-rajzot emlékül el akarta magának tenni, miként a szenvedélyes vadász elteszi magának az elejtett őz agancsát.

Szürke felhőrongyok úsztak a fehér hold előtt. Furcsa, zavaros éjtszaka volt, amelyen a forró élet-vágy viaskodott a hideg rémülettel.

Két ablak egész éjtszaka ki volt világítva Temesváron. Az egyik a siralomházé, a másik a Videczky-házé volt.

Magdaléna és Flóris úr, állukat a tenyerükbe támasztva, elgondolkozva ültek az asztal mellett. Az asszony a siralomház kecskelábú fenyőasztala, a férfi szalonjának rézveretű mahagóni-asztala mellett. Az asszony fehér homloka mögött ködös gondolatok vonultak el. Valami gyermekes csodálkozás mereszt-

gette benne a szemét... Hogyan is került ő ide, ahol most volt? És forró, szinte már kéjes, mindent föl-olvasztó sajnálkozást érzett önmaga iránt... Olykoi pedig megdermesztette a hideg rémület, amelyet egy gigantikus, idegen rém lehelt feléje a közeledő szürkületből.

Flóris úr egész éjtszaka a Magdaléna életén gondolkozott. Azon az oktalan kis életen, amely nem is érte meg azt a sok komoly és kacskaringós betűt, amit az auditor úr a jegyzőkönyvére rápazarolt.

Magdaléna első élete

(Az auditor úr följegyzései nyomán.)

A pozsonyi városi árvagyám beszólította özvegy Huber Gáspárnét a Három percec-utcából.

— Maga örökbe akar fogadni egy árvagyermeket?

— Igenis, kezét csókolom, örökbe akarok fogadni egy gyermeket, mert tudom, hogy az istenfélő cselekedet és mert rámfér a harminc tallér, amit a város fizet . . . Bezzeg, mikor az én boldogult Huber Gáspárom még első halászmester volt Pozsonyban . . .

Bámulatos gyorsan pergett a nyelve. Az árva-gyám egy ideig hallgatta, — ez már hozzátartozott a hivatalához — miután azonban letelt az öt perc, amit ráreszkirozott egy-egy asszonyságra, nyugodtan és keményen a szavába vágott.

— Ott a gyerek a lócán. Nézze meg, kell-e?

A falilócán egy vászonba göngyölt csomag feküdt. Kis gyermek volt, amely komolyan forgatta a kék nagy szeméit, miközben megfontoltan szopogatta párányi hüvelykujját.

— Egészséges, szép gyerek, — bólíntott Huberné.
— De vajjon római katolikus-e?

— Az hát. Megvan a keresztlevele. Varsóban született. A neve Csákó Magdaléna. Hát kell a gyerek, vagy behívjam Müllernét?

— Van valami kis öröksége? — érdeklődött Huberné.

A gyám az írásai között lapozgatott.

— Van. Egypár ezüstös cipellő, egy üveggyöngyből való királyi korona, egy arany liliomokkal hímzett selyemkendő — ez megér öt tallért is! — és egy pávatollas legyező.

Huberné összecsapta a két kezét.

— Jézus Mária, miféle asszony lehetett ennek a gyermeknek az édesanyja?

Az árvagyám komoly, szinte már ünnepélyes arccal mondta:

— Huberné asszony, nekem kötelességem, hogy megmondjam az igazságot. Ennek a gyermeknek az édesanyja táncosnő volt.

Huberné elsápadt.

— Táncosnő? Akkor nem kell. Csak vigye a Müllerné. Majd hogy nekem egyszer csak elkezdjen ugrabugrálni és szégyent hozzon az én becsületes házamra! Vigye a Müllerné.

Müllernével azonban baj volt. Neki már följárlották a gyermeket és ő fölháborodással visszaautasította.

— Nézze, Huberné, — mondta az árvagyám, aki mindenáron szabadulni akart a gyanús porontytól, — ez a gyermek komédiás-gyermek, de éppen azért akarja a nemes tanács egy istenfélő és erőskezű asszonyságra bízni. És mivel tudjuk, hogy az ilyen gyermekkel több baj szokott lenni, mint a rendes szülék gyermekével, tehát a tanács kivételesen föl fogja emelni a gyermek hozományát és harminc tallér helyett negyvenet fizet magának.

Huberné némi rábeszélés után elvállalta a gyermeket.

Mikor meglátta az asztalon a sok fényes Mária Terézia-tallért, hirtelen föllelkessedett és azt mondta,

a nemes város csak bizzék meg benne, ő ért hozzá, hogyan kell az ilyen kis mákvirággal elbánni.

Azzal karjára kapta Magdalénát és elment.

*

A Három perec-utca legújabb lakója nagyon csendes kis leány volt. A szomszédok tulajdonképpen csak egypár esztendő múlva vettek róla tudomást, mikor márakkor volt, hogy egyedül tudott körülötyögni a házban. Napközben rendesen az ablakban csücsült és magában zümmögve nézte az utca nevezetességeit, a kis fiúkat és a kutyákat, még szivesebben a galambokat és a fecskéket.

Huberné, aki hitt az átöröklésben, a komédiásgyermek illedelmes viselkedése mögött valami lappangó alattomoságot sejtett.

— Alamuszi macska nagyot ugrik, — mondta. És mindjárt hozzá is tette: — No hiszen csak próbáljon nekem ugrani!

Magdaléna azonban egyelőre nem ugrott még. Sőt egypár esztendő múlva még maga a szigorú elvű Müllerné is kénytelen volt elismerni, hogy Huberné ugyan jól járt a leánnyal. Mert szorgalmasabb és ügyesebb kis cselédet képzelni sem lehetett volna. Hajnalban talpon volt és mire Huberné fölkel, már kész volt a reggeli. És mialatt az asszonyosság a piacon szórako-

zott, ahová épp olyan pontosan ellátogatott, mint a római polgár a fórumra: azalatt Magdaléna rendbe hozta a kis lakást és elkészítette az ebédet.

Ámbár jó kis cselédnek indult, a végzet még sem akarta, hogy Magdalénából cseléd legyen, hanem kisasszonyt csinált belőle, még pedig varrókisasszonyt. Huberné ugyanis észrevette, hogy a kis leány ügyes a kézimunkában és hogy van néminemű veleszületett ízlése is és azért a Katzbauer nővérek varróiskolájába járatta. A nevelőanya úgy kalkulált, hogy Magdaléna egyszer majd szép pénzt kereshetne a vármegyei gazdag földesasszonyok és a puccos követnék révén.

Ezekre a semmiségekre azonban kár több szót vesztegetnünk.

Magdaléna igazi élete a tizenhatodik születésnapjával kezdődik.

Mint azok a vízi virágok, amelyek bimbózásuk korát a tó fenekén töltik és csak akkor bukkannak föl a verőfényes víz színére, mikor már fesledezni kezd a virágjuk: Magdaléna ezen a nevezetes napon váratlanul fölfedezte a világot és a világban önmagát. Észrevette ezen a napon, hogy a juniusi verőfény édesen süti a bőrét, hogy a verebek szerelmesen csiripelnek a tetőereszen, és hogy az ablakban nyíló rezedának jó szaga van.

És ekkor kék szalagot kötött a hajába és ha azontúl a varróiskolában valami verset hallott, amelyben csillagról, örökkévalóságról, halálról vagy hasonló szép dolgokról esett szó, azt rögtön lemásolta egy darab papirosra és otthon elásta a fehéreneműje alá, mint a kutya a csontot.

Ennek a nagy változásnak Nagy Miklós volt az oka, aki ezen a juniusi reggelen így szólt a leányhoz:

— Magduska, neked tulajdonképpen csinos szemed van.

A nagybükkönyi Nagyok közül való úrfi volt, tekintetes Csajághy követ uramnak, a bikaszavú bús honfinak jurátusa. Fél esztendeig volt szálláson Huberné asszonynál. Szép, vékony ifjú volt, nagyon ékesen tudott beszélni a hazáról és a szabadságról, ha pedig vasárnap délután megeresztette a tremolázó baritonját és nótázni kezdett, akkor a Három percec-utca minden fehérszemélye visszafojtott lélekzettel hallgatta.

Miklós úrfi tehát észrevette, hogy Magduskának szép szeme van és az ostoba kis tavi virág azt hitte, hogy most elérkezett az ő órája, fölbukott a víz színeire és áhitatosan az úrfi felé kínálta magát, hogy tesék engem a dolmányára tűzni.

A jurátus sokkal eszesebb fiú volt, semhogy észre

nem vette volna, de sokkal tisztességesebb is volt, semhogy komolyan vette volna a kis fruska forró rajongását. Megelégedett hát annyival, hogy egyszer-kétszer apailag megcsipkedte Magdaléna rózsás állát és hogy a cimborái előtt egypár mulatságos megjegyzést tett a kis hóbortosra.

Egyszer kissé kapatosan jött haza valami ifjúsági mulatságról és ekkor nyegle jurátus szokás szerint ugratni kezdte a leányt.

— Magduska, ha jól viseled magadat és szép fényesre keféled a csizmámat, akkor még a feleségem is lehetsz. Másfél esztendeig kell csak várnod, akkor már meglesz a diplomám. Fiskális leszek Pozsonyban, te pedig tekintetes asszony léssz. Nincs a mi dolgunkban semmi hiba, hiszen te is nemes ember lyánya vagy. Már ki is néztem, hogy hol fogunk mi ketten lakni. A Csapi-út elején van egy pitvaros ház. Arról ismerheted meg, hogy a tető ormán csillagos buzogány van, a pitvarán meg öreg szőlőtő kapaszkodik föl. Nézd meg, tetszik-e?

Magdaléna nem volt éppen ostoba leány, legalább nem ostobább a többi tizenhatesztendősnél, de akkori-ban minden csodát el lehetett vele hitetni, — hogyisne, hiszen az élete maga is olyan meglepő, csodálatos és édes volt.

A szomszéd leányok sokat mulattak rajta, te-

kintetes asszony-nak csúfolták és az egész Három percec-utca összefogott, hogy a bolondját járassa vele.

Ő pedig fölcicomázta magát mindenféle cifra kacattal, Hamupipőke szelid büszkeségével lépkedett az utcán és titokzatosan mosolygott: várjatok csak, hej, a végén ki fog sültni, hogy ki volt közülünk a nagyobbik bolond!

És azután?

Egyszerre vége lett. A mesekút elapadt. Ennek is, mint a mesében, a király volt az oka. A király ugyanis hazaküldte a veszekedő pozsonyi követeket, a bikahangú, bús Csajághy úr is bepakkolta a prémes mentéjét meg a tajtékipipáit és elhajtatott a csengős négyesével, huszárjával a bakján, jurátusával a kis ülésén.

A jurátus már nem búcsúzhatott el Magdalénától, de három márfás huszast és egy piros selyemkendőt hagyott vissza neki, hálából, hogy mindig olyan rendesen kifényesítette a csizmáját. A három huszast Huberné megtartotta magának, — gyermeknek nem való a pénz! — a piros keszkenőt azonban odaadta Magdalénának.

Sem a bikahangú Csajághyt, sem a baritonhangú jurátust nem látták többet Pozsonyban.

Hét esztendő múlva Fieber mézeskalácsosmester, akinek boltja volt a Három perec-utcában, azt az ujságot hozta az egri nagyvásárról, hogy látta Huberék jurátusát. Nagyúr lett belőle, gazdag feleséget vett a kovacsóci Kovács-familiából és ezen a réven atyafiságba jutott az érsekkel is.

Magdaléna a legközelebbi vasárnap délután, mikor ráérő ideje volt, kiment a Csapi-út elejére és megállott a fehér ház előtt, amelyet arról lehetett megismerni, hogy csillagos buzogány volt a tetején és vastag szőlőtő kúszott föl az ormára.

A háztetőn, a csillagos buzogány mellett, galambok turbékolnak, az elvadult kertben nagy bokrokban virított az oroszlánszáj és a gyűszűvirág, a pitvar alatt pedig egy fiatal asszony ült és a gyereket szoptatta.

A ház valami uraságé volt, amely Bécsben lakott; a fiatal asszony, aki a pitvaron ült, a házmester felesége volt.

— Hát te már megint itt vagy, tekintetes asszony? — kérdezte az asszony, mikor megpillantotta Magdalénát.

— Itt vagyok, — mondta a leány halkán.

— Nagyon tetszik neked a mi házunk, hogy olyan sokat nézegeted?

— Tetszik.

— Talán még akarod venni, mi?

— Most már nem fogom többet nézni, — válaszolt Magdaléna.

Azzal már sarkon is fordult és lesietett a Dunához.

A parton megállott és sokáig nézte a vizet. Kissé elszédült, és úgy rémlett neki, mintha sunyi tekintetű emberi arcokat úsztatna az iszapos víz.

Valaki meglökte a karját. Fieber úr volt, a mézeskalácsos.

— Ne nézd olyan sokáig a vizet, — mondta komolyan. — Az nem jó. Ha sokáig nézed, még kedved kerekedik, hogy beleugorjál.

Hiszen kedve az lett volna, csak bátorsága nem volt.

Mikor azonban este belefeküdt az ágyába, mégis úgy gondolta, hogy jobb volna a Dunában feküdnie, mint itt.

*

No nézd! Hitted volna ezt? — A Három percutca asszonynépe visítani és hápogni kezdett az irigy csodálkozástól: a félkegyelmű kis Magdalénának milyen szerencséje akadt!

Ha nem is fiskális kérte feleségül, mégis pozsonyi mester volt a kérője, ami a Perc-utcá-

ban talán több is a fiskálisnál. Fieber úr, a mézeskalácsos... Túl járt már a harmincon, özvegy ember is volt, de nagytekintélyű férfiú volt és szőleje is volt a hegyen.

Mivel templomi viaszgyertyákkal kereskedett, erősen a papokhoz szíttott, eljárt a vecsernyére, a processzión pedig ő vezette az éneket. Az ábrázata különben olyan sárga volt, mint a viasz, amelyből virágos gyertyáit öntötte.

Azt mondta Hubernénak, hogy Istennek tetsző dolgot vél művelni, ha keresztény házába fogadja az apátlan árvát.

Mikor ezt mondta, a tekintete végigkalandozott Magdaléna gömbölyödő vállán...

Huberné elsírta magát, annyira meghatotta Fieber úr önzetlensége. Magdalénát nem is kérdezte senki. Ő pedig nem mert hozzászólni a dologhoz. Mit is szólhatott volna? Mindenki olyan természetesnek tartotta, hogy két kézzel kap a nagy szerencse után. Sőt ő maga is természetesnek vélte.

A mézeskalácsos azt mondta, hogy nem kell ke Lengyét varratni, megvan még a meghalt aszszony minden feherruhája, majd azt viselje Magdaléna.

Huberné, akin akkoriban valóságos lakodalmi mámor vett erőt, egypárszor átvitte a leányt a Fieber-

házba. A mester a pincétől a padlásig mindent megmutogatott nekik. A francia király sem lehetett büszkébb a házára, mint a mézeskalácsos volt a magáéra. Édességet hozott nekik és bevezette őket a hálósobába. Egészen sötét szoba volt, fanyar birsalmaszag érzett benne. A rámás két ágy egymás mellett állott. Az ágy fölött szent kép függött a falon, Szűz Máriát ábrázolta, éles kardokkal a vérző szívében.

Magdaléna biztosra vette, hogy a lakodalomig még történni fog valami, valami, ami elhárítja tőle a veszedelmet. Néha imádkozott is a Boldogasszonyhoz, hogy segítsen rajta, bár maga sem tudta, hogyan volna ez lehetséges. Az esküvő napjáig azonban nem történt semmi.

Délben kellett volna a templomba menniök és Fieber úr korán reggel már magára vette acélgombos ünneplő kaputját és átjött a menyasszonyához.

Egyedül találta Magdalénát és ekkor erőszakkal a szájára tapasztotta sárgafogú, vizes száját. Magdaléna a birsalmaszagú szobára gondolt és a vérző szívű Szűz Anyára, azután ellökte magától Fieber urat és az ajtó felé szaladt.

— Hová mégy? — csodálkozott a mézeskalácsos.

— A templomba. A csodatevő Mária-képhez... Egyedül akarok ott imádkozni.

Az istenfélő Fiebernek tetszett az ötlet.

— Eredj. Ma utoljára imádkozol egyedül, mert ezentúl mindig együtt megyünk a templomba.

A leány azonban nem a templomba ment, hanem megint leszaladt a Dunához. Pedig előre tudta, hogy hiába megy, ma sem meri megtenni. Nem is tette meg, csak nézte a vizet, miközben gyors léptekkel szembe szaladt a vízfolyással. Hamarosan a Várhegy alatt volt és kiért a városból.

A vámon túl kis csapszék állott, a csapszék előtt hatalmas, sárga postakocsi vesztegelt. Valami baja eshetett a kocsinak, mert egypár ember foglalatoskodott körülötte. Az utas is ott állott és úgy lármázott és toporzékolt, mint valami nagyúr. Magas ember volt, bolyhos köcsögalapot és sokgallérú, dohánybarna felöltőt viselt.

Most egyszerre sarkonfordult és Magdaléna meglátta az arcát — a leány azt hitte, hogy menten meghal boldog rémületében — az ő jurátusa volt, Nagy Miklós...

Az utas is észrevette a leányt. Az arca egyszerre csupa mosoly lett, megemelte a kalapját és délceg táncléptekkel közeledett feléje...

Nem, nem Nagy Miklós volt, de hasonlított hozzá. Nem is nagyon, csak éppen felületesen, első látásra... Az utasember nagyobb, izmosabb és öre-

gebb volt, mint a jurátus. A viselkedése és a hangja is egészen más volt. Egészen más.

— Hová siet, bájos kisasszony? — kérdezte az idegen.

Magdaléna megállott előtte és ráemelte szomorú, nagy szemét.

— Nem tudom, — mondta halkan.

— Nem tudja? Akkor engedje meg, hogy egy nemesember, akinek nevét egész Európában tisztelik és becsülik, följánlja önnek lovagias szolgálatait. Ha nem tudja, hogy hová megy, akkor mindegy, hogy hol van. Lásza, én a pillanatnyi elhatározások embere vagyok. Ne csodálkozzék tehát, ha azt az ajánlatot teszem önnek, hogy jöjjön velem Bécsbe.

— Bécsbe? Oh, Istenem, mit csináljak én Bécsben?

A híres, nagy város gondolatától is elszédült a kis leány.

— Ugyanazt, amit itt csinál. Ha egyéb dolga nincs, akkor társalkodónőmnek szerződtetem.

Magdaléna lehajtotta a fejét.

— Én egyszerű varróleány vagyok. Meg sem értem, amit nekem mond.

— Az nem baj. Nálam a társalgás abból áll, hogy

magam beszélek. Nagyon szeretek beszélni, különösen a postakocsiban. Önnek nem lesz egyéb dolga, mint hogy türelemmel hallgassa a fecsegésemet.

A kocsis időközben már nyeregben ült. Egy borotváltképű lakáj lépett a dohánybarna úrhoz és mély kracfusszal jelentette:

— Báró úr, kérem, a kocsi rendben van.

A báró a hintóhoz lépett és Magdaléna felé nyújtotta kezét.

— Nos, kisasszony, velem jön? Vagy talán olyan szálak kötik Pozsonyhoz, amelyeket nincs ereje elszakítani?

Magdaléna a mézeskalácsos sárga fogaira és a bírsalmaszagú szobára gondolt... Azután lehunyta két szemét, mint aki fejest készül ugrani a vízbe és kissé elhalványodva mondta:

— Megyek.

A következő percben már vidám kürtszó mellett ügettek a bécsi országúton.

Olyan volt, mint az álom...

— Mi az ön neve, bájos gyermekem? — kérdezte később a báró.

Magdaléna megmondta.

— Többet nem is kérdezek. Ön szeretett, csalódott és bánatában világgá szaladt, punktum. Az árnya-

latok jelentéktelenek és azért nem is érdekelnek. Sokkal fontosabb, hogy ön megtudja, ki vagyok én. Én báró Paulusz Kamilló vagyok. Ha azt mondom, hogy báró vagyok, ez azt jelenti, hogy legalább is ezer tal-
lér van a zsebemben. Ha kevesebb a pénzem, akkor csak lovag vagyok. Ha meg üres a zsebem, akkor egyszerűen csak hallja maga Paulusz a nevem. Bevallom, hogy tegnapelőtt még szerény táncmester voltam Pozsonyban. A sors azonban úgy akarta, hogy az este éppen abban a pillanatban nyissak be a követek korhelytanyájára, mikor egy kártyás nagyúr, aki már únta a játékot, azt kérdezte a társaságtól, hogy ki tartja egy kártyalapra a bankot. „Tartom én!” — mondtam. Ha vesztettem volna, kidobattam volna magamat, mert, miként szerencsém volt említeni, egy vörös garas sem volt a zsebemben. Én azonban nyertem és most abban a kellemes helyzetben vagyok, hogy négy lóval mehetek Bécsbe és Pozsony legszebb szemű leányát tisztelhetem utitársamként. Ennyiből is tudhatja, hogy ki vagyok. Az élet katonája, aki örökös párviadalt vív a szerencsével. Olykor földre terít a vak istennő, olykor azonban én kerekedem felül. Reményilem, hogy most Bécsben végre döntő győzelmet fogok aratni. És reményilem, hogy ön, kedves Magdaléna, ebben nagy segítségemre lesz.

— Én? — csodálkozott Magdaléna. — Hiszen én nem értek semmihez, én csak afféle ostoba, vidéki leány vagyok.

— Ön nem ostoba, csak tapasztalatlan. A tapasztalatlansága csak úgy sugárzik minden pórusából. De ez megfizethetetlen tulajdonság. A tapasztalatlanság bizalmat kelt és nekem szükségem van az emberek bizalmára, mert az én mesterségem az, hogy készpénzre váltom föl embertársaim bizalmát.

Magdaléna nem igen értette ezt a dolgot, de a báró úr nem is magyarázta tovább, hanem se szó, se beszéd, egyszerre csak szájon csókolta a leányt.

— Szükséges, hogy megbarátkozzunk egymással, — magyarázta.

Magdaléna úgy vélekedett, hogy az ő mostani helyzetében illetlenség vagy legalább is furcsaság volna, ha büszkének akarná magát mutatni. Nem is volt hát büszke. Sőt mivel sikerült magával elhitetnie, hogy báró Paulusz mégis csak hasonlít az ő egykori juristájához, könnyes szemmel, de mohó ajkkal vissza is adta neki a csókjait.

Bécsben a Lammban vettek szállást. Paulusz ki akarta bérelni az egész emeletet és csak nagynehezen elégedett meg három szobával.

— Pozsonyban ellopták feleségemnek, a bárónénak nyolc kufferját, — panaszkolta a fogadósnak. — Tetőtől talpig újra föl kell ruháznom. Hozzanak divatárusnőket és varrónőket. Kalapokra, főkötőkre, ruhákra, fehérneműre, csipkére, selyemre, harisnyára és cipőre lesz szüksége... A fodrásznő is jöjjön és az esernyőcsináló is... Női órát, karpereceket és gyűrűket is kell vennünk. Mindent, amire szüksége van egv arisztokrata hölgynek, hogy meg ne szólják az udvarnál.

*

Báró Paulusz Kamilló derék és kellemes úriember lett volna, ha mindig lett volna pénze. Sajnos azonban a tallérok olyan hirtelen olvadtak el a kezében, mint a májusi hó és ha nem volt pénze, akkor többnyire igen alávaló fickónak mutatta magát. Ezért azonban az törjön fölötte pálcát, aki megpróbálta már a nyomorúságot és akkor is meg tudott maradni kellemes embernek.

Ő állandó harcban volt az élettel és mivel az élet nem igen válogatott a bunkósbetokban, amelyekkel fejbe ütötte, tehát Paulusztól sem lehetett megkövetelni, hogy kifogástalan lovag módjára vívjon.

A báró szeretett hamisan kártyázni, de azért a szélhámosság egyéb mesterfogásait sem vetette meg.

Mielőtt összeállott volna Magdalénával, széles körben ismert házasságszédelgő volt, mellékesen öreg dámáknak ifjító italt adott és pörlekedő polgároknak udvari protekciót ígért, olykor pedig mint a szerelmeseik alkalmosszerző pártfogója lépett föl.

Tulajdonképpen azért csalta az emberiséget, mert nagyon szeretett volna becsületes ember lenni. Volt egy kedves álma: összeharácsolni annyi pénzt, hogy földbirtokot szerezhessen és hogy tisztességes emberként élhessen tisztességes emberek társaságában.

Egyszer-kétszer már olyan magasra fölkapaszkodott a parton, hogy még csak egy lépést kellett volna tennie és örök időkre szárazon lett volna. Az utolsó lépést azonban sohasem tudta megtenni, a döntő percben mindig visszacsúszott megint a pocsolyába. És szomorú szívvel elülről kezdte megint a kapaszkodást, hazudozásait és szélhámoskodásait.

Bizonyos, hogy az ilyen ember tehetségében valami hiba van. Paulusznak az volt a baja, hogy túlságosan eszes és nagyon is ügyes volt. Ha idegen emberekkel ismerkedett össze, akkor úgy elárasztotta őket a szeretetreméltóságával és az elmésségével, hogy azok azt mondták magukban: no, ez valami nagy lóköttő lehet. Ha meg leült kártyázni, akkor olyan szédítő

ügyességgel osztotta a lapot, hogy hideg borzongatta végig a partnerei hátát.

Szegény Paulusz úgy járt, mint az egyszeri álarcos ember, akinek valami gazkópé a hátára írta a nevét. Hiába maszkírozta magát bárónak és nagyúrnak, a vízfejű nyárspolgárok is mindjárt tudták, hogy kivel van dolguk. Hiszen ha egy kicsit ostobább és ügyetlenebb lett volna, akkor alkalmasint jobban boldogult volna.

A vidám császárvárosban igen változatos életet éltek ketten Magdalénával. Paulusz leginkább a magyar földesurak társaságát kereste, akik azért jöttek Bécsbe, hogy túladjanak a gyapjú árán. Ha Kamilló úr a kártyaasztal mellé kaphatta őket, akkor nagyon hamar ellátta a bajukat és akkor patakokban folyt a *sampányer-bor* és Magdaléna gyémántsमुक्तot kapott...

Kártyán rendszeren nyert a báró, billiárdon azonban többnyire vesztett. A Két törökhöz címzett kávéházban katonatisztek tanyáztak, azok tíz tallérral fogadtak meg egy-egy lökést és gyakran egy éjszakán át elszedték a pénzt, amit Paulusz egy héten át összenyert a magyaroktól. Paulusz nagyon szeretett a tisztek közé járni, mert kámerádnak szólították és úgy tettek, mintha elhinnék neki, hogy ő is szolgált a suli-zsereknél.

Ha a báró vesztett, akkor Magdaléna gyémántjai megint a zálogoshoz vándoroltak. Ennél is nagyobb baj volt azonban, hogy a báró a pénztelenség napjaiban rettenetesen gorombán bánt a hölgyével.

Magdaléna persze sokkal tudatlanabb volt a világ dolgaiban, semhogy figyelemmel tudta volna kísérni Paulusz hódító hadjáratának győzelmeit és vereségeit; de Paulusz szemében éppen a tudatlansága volt a legnagyobb erénye. A merengőszemű, duzzadt-szájú, ártatlan kis birkaarca állandó alibiként és enyhítő körülményként világított a Paulusz Kamilló cini-kus és elmés kalandorpofája mellett.

Mindenszentek napja emlékezetes lett Magdaléna életében, mert akkor verte meg első ízben a báró.

Ennek az ifjú Hohenstein herceg volt az oka. A herceg egypár napig úgy viselkedett, mintha szemet vetett volna Magdalénára és Paulusz ezt a biztató körülményt úgy kívánta fölhasználni, hogy a szállóbeli lakásán pezsgős vacsorát és utána egy kis faraó-bankot rendezett a herceg tiszteletére.

Hohenstein megette a vacsorát, megitta a pezsgőt, megnevette Paulusz élceit, egypár bókot is sugott a Magdaléna rózsás fülébe, mikor azonban a házigazda a kezébe vette a kártyát, a hercegnek hirtelen

eszébe ötlött, hogy a nagynénje várja és sietve elvonúlt.

Paulusz tajtékozott dühében és mivel úgy vélekedett, hogy Magdaléna riasztotta el ügyetlen viselkedésével az aranyfácánt, a föntebb említett erélyes rendszabályhoz nyúlt.

Egypár nap múlva egy Csanády nevezetű magyar gárdistát mutatott be Magdalénának.

— Reménylem, most ügyesen fogsz viselkedni, — mondta Paulusz. — Ez is gazdag fiú, ha nem is olyan gazdag, mint a herceg.

Afféle nótás magyar volt, szakasztott olyan tremolás baritonja volt, mint Nagy Miklósnak, a pozsonyi jurátusnak. Abban is hasonlított a jurátushoz, hogy bátor és bánatos dolgokat beszélt a haza állapotjáról.

Magdaléna akkoriban a szép gárdista képével aludt el és ébredt föl. Egy nagyszerű, forró és ostoba rögeszméje támadt: hogy Csanády, aki annyira más volt, mint mind a többi ember, meg fogja menteni Paulustól.

Akkoriban megint sokat gondolt a pozsonyi házra, amelynek csillagos buzogány volt a tetején...

Kamilló bárónak, aki föltétlenül megbízott a barátja gavallérságában, nem volt kifogása el-

lene, ha Csanády olyankor is tisztelgett a báróné előtt, mikor a báró maga nem volt otthon. És a szép gárdista hasznára fordította Paulusz nemes bizalmát. Gyakran nótázott Magdalénának, még gyakrabban a magyar hazáról beszélt neki.

Egyszer megcsókolta. És ekkor megint bekövetkezett a tavi rózsza csodája. A kis virág hirtelen fölbukott a víz színére és boldogan odakinálta magát a vakítóan lángoló nyárnak.

A nyári dicsőség vagy két hétig tartott. A szép gárdista, aki rendes és komoly ifjú volt, becsületszóra kétszáz tallért adott kölcsön Paulusznak, egy garassal se többet, azután, mivel újabban a katonai szolgálat nagyon is igénybe vette, nem mutatta magát többet a Lamm-fogadó emeletén. Pedig hogy várta Magdaléna, de hogy várta!

A báró megint dühös és goromba volt.

A farsangon egy álarcosbálon voltak a Šperlnél. Paulusz török basának öltözött, Magdaléna pedig francia pásztorleánynak. Magdaléna nem akart táncolni, pedig sokan kérték, hanem keresgélve járt a tarka sokaságban.

Végül megtalálta azt, akit keresett: a szép gárdistát.

Egész csapat katonatiszttel állott együtt a terem

sarkában és elmélázva nézte a táncot. Oly szép volt, oly előkelő és ah, oly mélabús.

Magdaléna, a fekete bársonymaszkkal az arcán, dobogó szívvel odasuhant melléje.

És ekkor különös véletlen adta elő magát. Az urak éppen órála beszélgettek. Hallotta, amint Csanády a nevét említette.

— Magdaléna?... Igen... Egészen kedves... Egy kis rongy; se több, se kevesebb... Hanem azért egészen kedves...

Egy órával később — fagyos, szeles éjszaka volt, — egy francia pásztorleány botorkált végig a Wien folyó partján. Olykor megállott, mereven nézte a hideg vizet, aztán megint tovább ment. Mikor rákiáltott az éjjeli őr, megszeppent és azt kérdezte, hogy hol van a Lamm-fogadó, mert ő ott lakik, de eltévesztette az utat.

*

A magas arisztokráciával és a katonatisztekkel nem lehetett semmi komolyabb dolgot kezdeni, Paulusz úr tehát a bécsi polgársággal kezdett barátkozni.

A gazdag háziurak fiai között voltak becsületes és stupidus gyerekek, akik kitüntetésnek vették, ha tegeződhetek a báróval és ha megcsókolhatták a báróné jószagú kis kezét. Sok pénzt ugyan nem kaptak a szí-

gorú erkölcsű apáiktól, egypár tallér erejéig azonban mégis eret lehetett rajtuk vágni, egy kis baráti kölcsön vagy egy szerény pikéjáték címén.

Paulusz Kamilló keserű szívvel kopasztgatta a burgercsemetéket. Úgy érezte magát, mint a medve, mikor málnát szed.

A tavasszal lecsapott az istennyila.

Kamilló úr parancsot kapott, hogy haladéktalanul jelentkezék a rendőrfőnöknél. Egy fölháborodott apa, akinek fia zálogba vitte a családi levesmerőkanalat, hogy az árából virágot vehessen Magdalénának, tette meg ellene a följelentést.

A hatalmas rendőrfőnök *Jupiter tonans* zordon fenségével fogadta a bűnöst.

— Ön Paulusz Kamilló?

— Parancsára, kegyelmes uram.

— A bejelentő-lapon ön így írta a nevét: Br. Camillo Paulusz. Mit jelent a Br.?

— Br. Brunót jelent, kegyelmes uram. Ez a bérmaapám neve.

— Ön ellen az a vád, hogy jogtalanul használja a bárói címet.

— Tévedés, kegyelmes uram, én sohasem neveztem magamat bárónak.

— De mások annak nevezik. Az egész város bárónak nevezi.

— Ez nekem is föltűnt már, kegyelmes uram, de erről én nem tehetek.

— Dehogy nem tehet! Nagyon is tehet! Tisztességes ember tiltakozni szokott az olyan címzés ellen, amely nem illeti meg!

— Bocsánatot kérek, kegyelmes uram, én önt már egy féltucatszor neveztem kegyelmes úrnak, anélkül, hogy tiltakozott volna ellene. Pedig ön nem kegyelmes úr.

A rendőrfőnök úgy elámult Paulusz szemtelenségén, hogy nyitott szájjal, mereven kinyújtott kezekkel maradt előtte, mint az útmutató. A jegyzőkönyvet vezető írnok pedig halálos ijedtségében a kalamáris fölé görnyedt, mintha bele akarna bújni.

A nagyúr végül mégis levegőhöz és szóhoz jutott.

— Takarodjék! — mennydörögte.

Paulusz borús sejtelmek között vonúlt a szállására. Tudta, hogy a kegyelmes úrral való ügye még nincs elintézve.

Az elintézést megkapta egy óra múlva, mikor is a rendőrség arról értesítette, hogy Magdalénával együtt örök időkre kitiltja a székvárosból. Huszonnégy órájuk maradt a pakkoláshoz.

Paulusz gondolataiban szemlét tartott a nagyobb európai városok fölött. A szemle eredménye lesújtó

volt. Alig volt hely, ahol már baja nem akadt volna a rendőrséggel. Végül mégis eszébe jutott valami.

— A temesi bánságba megyünk! Az új ország, sok gazdag ember él ott és senki sem ismeri közülök a nevemet.

Egy nem kicsinylendő geográfiai előnye is volt a bánságnak: közel esett a török határhoz, ha az ember valami nagyobb szabású dolgot művelt, egy-kettőre biztonságba hozhatta a bőrét.

Most már nekiláthattak az útikészülődésnek. A készülődés abból állott, hogy Paulusz eladta Magdaléna ruháit, — az ékszerein már régebben túlادott, — hogy némi utipénzhez jussanak.

Keményen rázó parasztszekereken kocogtak végig nagy Magyarországon. Magdaléna útközben azt tapasztalta, hogy Kamilló — talán a sors által reámért megpróbáltatások lélekneszesítő hatása alatt — igen jól bánik vele és szépen beszél hozzá.

— Semmit sem ér az ilyen élet, Magdaléna. Tor-kig vagyok vele... Tudod, mi kellene nekünk? Valahol vidéken egy csinos kis ház, kerttel, baromfival... Rendesen megesküdnék a pap előtt, azután békében élnénk... A multat elfelejtenők, arról sohasem volna szó... Jóbarátságban élünk Istennel és az emberekkel és tisztességes embereket

nevelünk a gyerekeinkből... Ez kellene nekünk, ugy-e, Magdaléna?

Magdaléna nem szólt semmit, a szeme száraz maradt, de a szíve könnyezett. Hát persze, hogy ez kellene neki!

A régi álmai már széttöredezték, bemocskolódtak, elkallódtak, — de talán még össze lehet szedni belőlük egyetmást, a törmelékekből talán föl lehet még építeni valamit...

*

Mikor már közel érték Temesvárt, stációt tartottak egy faluban. Kamilló úr egyelőre otthagytá Magdalénát és egyedül ment be a városba. Körül akart nézni.

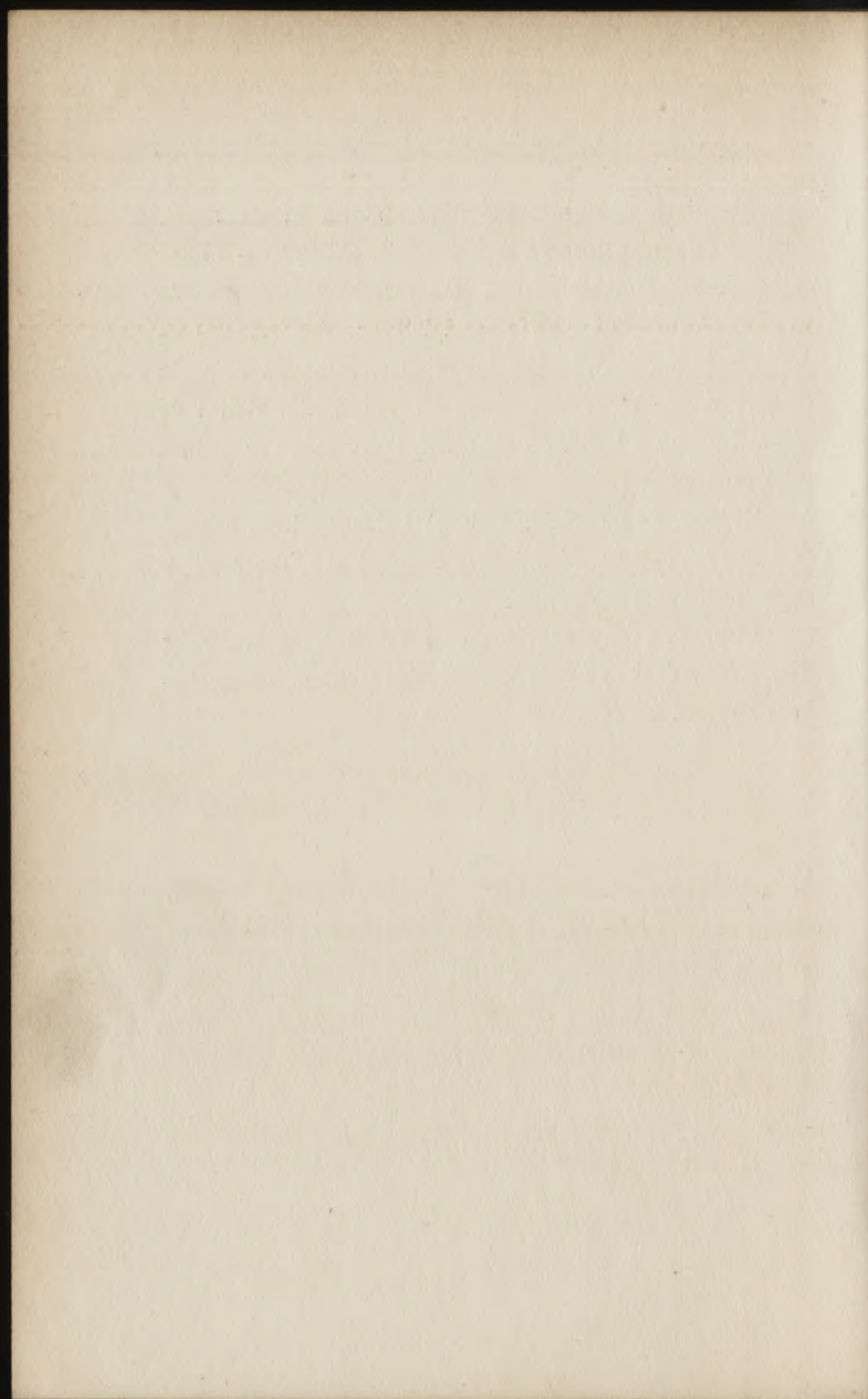
Mire másnap visszajött, már tisztában volt a terével. Ezúttal nem fog babra játszani. Ezúttal nem fogja a szerencsét sokáig körüludvarolni és körülhajlongni, hanem egyetlen gyors és goromba fogással üstökön ragadja, aztán usgye, ki az országból!...

A támadás a város leggazdagabb polgárának fog szólni, Videczky Flórisnak. Azok után, amiket Paulusz róla hallott, nagyon alkalmas médium. Az ilyen magában élő különö gyanakodó természetű; Paulusznak azért a színfalak mögött kell lappangania, az egész komédia Magdaléna szólója lesz.

Magdaléna, mint tudjuk, vállalta a szerepet. Eleinte úgy mozgott és úgy beszélt, ahogyan a láthatatlan rendező parancsolta. De azután kezdte magát nagyon jól érezni Flóris úr házában. A tisztaság és a nyugalom oly jólesően körülvette, mint az átfázott embert a meleg fürdő. Szeretett volna alámerülni és eltűnni ebben a kellemes elemben, hogy Paulusz sohase találjon többet reá.

Sajnos, ez lehetetlen volt. A kalandor keze hosszú és kemény volt és Magdaléna mindig ott érezte ezt a rettenetes kezet a nyakán.

Paulusz addig szorította és taszította előre, míg Magdaléna el nem jutott a temesvári siralomház kecskelábú asztala mellé.

A város három különböző helyén három gyertya viaskodott a sötéttséggel és három ember virrasztott az éjszakában. Magdaléna, az auditor és Videczky Flóris.

A két úr a maga puha ágyában feküdt, Magdaléna pedig a siralomház kecskelábú asztalára hajtotta a fejét.

A három emberi test csendesen pihegett. A gondolataik azalatt lázasan cikáztak a holdfényes égboltozat alatt, olykor össze is találkoztak, összeütköztek, kergetőbe vették egymást és menekültek egymás elől, mint az éjjeli madarak,

Az auditor, aki becsvágyó és lelkiismeretes hivatalnok volt, még egyszer, újra átgondolta a bűnügy minden részletét. Visszalépett a multba, mint a festőművész, hogy objektív távlatból szemlélhesse a kész festményt. Minden rendben volt; a bizonyítékok és a vallomás világosan beszéltek; a bűnös az édesanyjától örökölte a romlottságot, aki csavargó komédiásasszony volt.

Persze, persze, szép lett volna, ha Pauluszt is a rögtönítélő bírák elé állíthatta volna, de mikor az auditor a kezébe kapta az ügyet, sajnos, akkor a kalandor már túl járt a török határon.

Hajnalra a bűnös majd a hóhér kezébe, az írómányok pedig a levéltárba kerülnek és a Csákó Magdaléna bűnügye annak rendje és módja szerint el lesz intézve. Ez a gondolat kellemes megnyugvással töltötte be a rendszerető hivatalnok szívét.

Egy pillanatra mégis megjelent előtte Magdaléna ijedt és bájos arca... Az auditor elnéző gyöngédséggel símogatta meg ezt az arcot. Szegény kicsike! Ő igazán jó ember volt és tudott sajnálkozni az ilyen-féléken. Vannak jószívű mészárosok, akik gyöngéden megveregetik a kis bocit, mielőtt elvágják a torkát. De azért persze a mészáros nem hagyhat föl a mesterségével, a boci pedig arra való, hogy elvágják a torkát.

Mikor az auditor ebben megállapodott, édesdeden el is szenderedett...

És Magdaléna —? Ő nem értett meg semmit és nem látott be semmit. Sőt nem is haragudott senkire, inkább megtisztelésnek vette, hogy annyi komoly nagyúr írt, beszélt és tanácskozott az ő dolgában.

Az ő együgyű lelke szakadatlanul önmaga körül keringett, mint a dongó az üvegharang alatt, és kereste a kivezető utat. Tudta, hogy nem fogja megtalálni, de azért csak tovább forgott, egyhangú, síró zümmögéssel. Végül úgy beleszédült és belefásult a sírásba, hogy azt sem tudta már, miért is sír tulajdonképpen.

Ismerős, régi képek siklottak el mellette... A Három perec-utca, a baritonhangú szép jurátus, a pozsonyi fehér ház a búgó galambokkal, a gyermekét szoptató asszony... Mit is akart ő tulajdonképpen ezekkel? Mit is keresett?

Igen, most már tudta, hogy mit: a fehér ház pitvarában akart ülni, a szép jurátus pedig álljon mellette, füstölő tajtékpipával a kezében, és nézze vele együtt a kis pólyásgyereket, akit Magdaléna a térdén tart.

Mikor ezt kisütötte, boldogan elmosolyodott, mert

úgy érezte, hogy most már nincs is semmi baj, minden rendbe jött . . . De azután körülnézett és föl-eszmélt, Bunkó hóhérra gondolt, aki most valahol a cigánysoron köszörüli a pallosát és ekkor megint szepegni és sírni, keringeni és keresgélni kezdett:

— Mi lesz velem, jaj, Istenem, mi lesz velem!

A virrasztók közül a harmadik, Videczky Flóris, szenvedett legtöbbet. Nyitott szemmel feküdt ágyában, az éjjeli szekrényén két gyertya égett, akár a koporsó mellett.

Mereven nézte a faliórát, a mutatója ijesztő gyorsasággal forgott körbe. Az óra érces, mély zengéssel ütötte a negyedeket. Most háromnegyed öt volt. Most öt. Egynegyed hat . . .

Flóris valami kegyetlenül fájó feszülést érzett a szívében. A fájdalom minden óraütéssel fokozódott. Irgalmas Isten, meddig tarthat ez még? Meddig bírja ki? Hat óráig! Pontban hatkor — ezt biztosan tudta, — megszakad valami a mellében. A gyötrelmének akkor vége lesz, de neki magának is vége lesz. Abban a pillanatban, mikor Bunkó pallosa lecsap, Videczky Flóris is utolsót sóhajtott.

Háromnegyed hat! Még egy negyed óra, még tizenöt perc . . .

A két gyertya már leégett és kialudt. Flóris valami jéghideg lehelletet érzett. Egész testében reszketett. A foga is vacogott.

És ekkor egyszerre úgy érezte, hogy Valaki van mellette. Nem látta, de érezte. Valaki, aki erősebb mindenkinél. Aki mindent tud és mindent megért és kezében tartja az ő és Magdaléna sorsát. A múlt és jövő ura.

És a lázban szepegő ember viaskodni kezdett ő vele, mint Jákob az angyallal.

Ő pedig enyhén engedett.

— Legyen a kívánságod szerint, ember. Engedek nektek egy második életet. Kezdjétek újra.

Valóság, vagy lázálom volt a második élet? Vagy talán az első volt az? Ha elmúlt — és ma már elmúlt az első és a második is — akkor mindegy, akár valóság, akár álom volt.

*

Azon a hajnalon Videczky Flóris és Csákó Magdaléna álmaiba ugyanegy régi kép világított bele halvány mécsesfénnel.

Egy szigorú asszonyság, a gazdag vén Grálné, úgy, ahogyan a családi képek ábrázolják, a bőrkaros székében ül és fehér harisnyát köt . . . Mellette a

kopasz vén papagálya rosszkedvűen mondogatja: filou!

Az asztalnál két engedelmes kis fiú ült és csámcsogva itta a csokoládékávét. Közbe lelkes pillantásokat vetettek az ezüstkosárban levő holipnikre.

Grálné hol az egyik, hol a másik fiúcskát nézte. Szegény kis atyjafia volt mind a kettő és ő elhatározta, hogy egyiket közülök úrrá fogja tenni és ráhagyja a nagy Grál-vagyont.

De melyiknek hagyja, Videczky Péternek vagy Csákó Pistának? Egyik lehet csak örököse, mert a Grál-vagyonnak együtt kell maradnia.

Végül is azt a kivezető utat találta, hogy döntsön a sors közöttük. A földre ejtette a kötőpamutját. Annyik fiú fölveszi és visszaadja neki, azé lesz a vagyon.

A pamutgombolyag végiggurult a szőnyegen. A kis Videczky nem látta meg, ő éppen kíváncsian és némileg megszeppenve nézte a kövér darázst, amely a csokoládés csészéje körül zümmögött. A kis Csákó azonban tüstént meglátta a gombolyagot, föl is vette, oda is adta a néninek.

— Isten így akarja! — mondta Grálné.

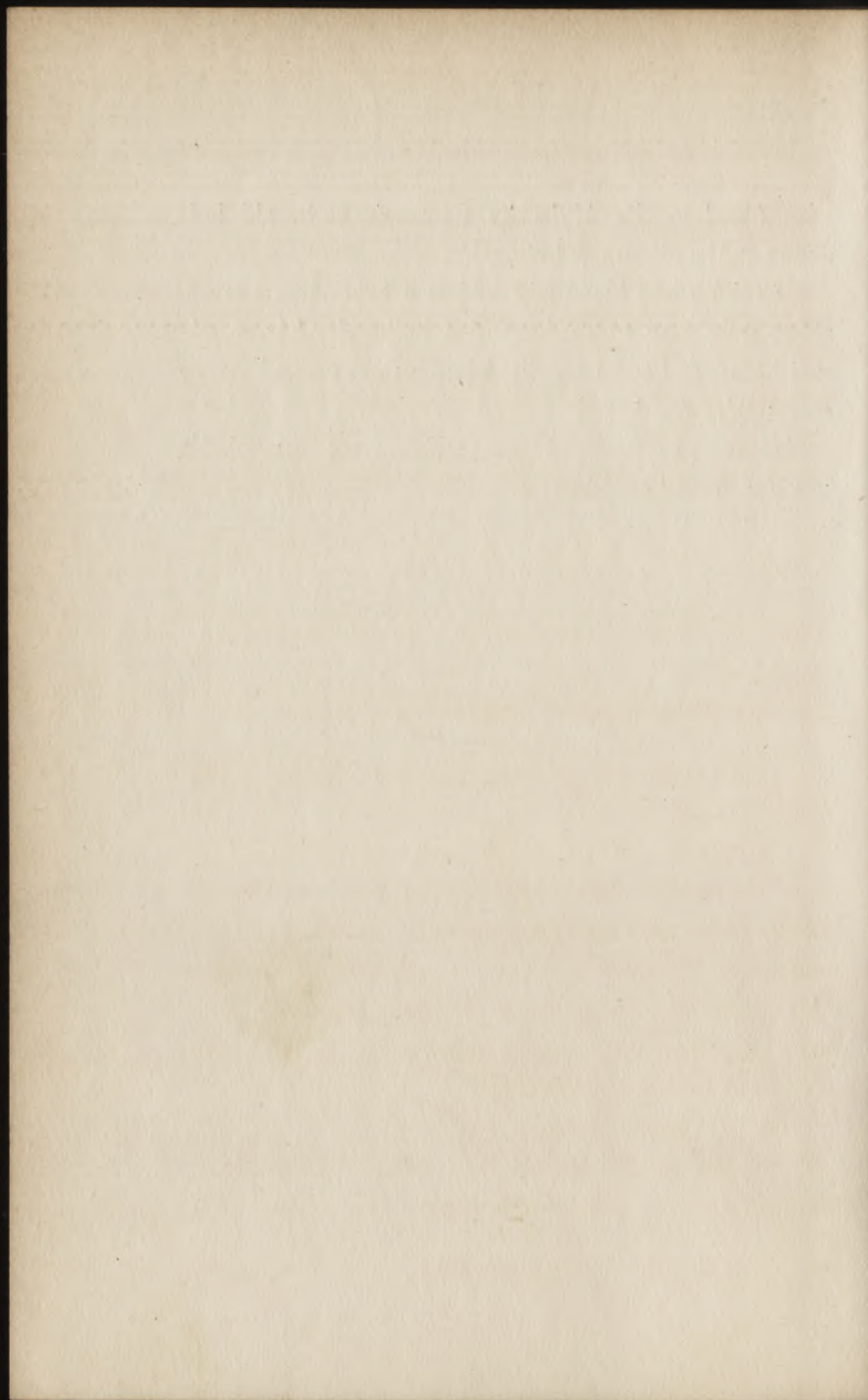
És mivel egy kissé mégis sajnálta a kis Videczkyt, a kijáró két holipni mellé még egy harmadikat is adott neki.

A kopasz papagály is beleszólt a dologba, mond-

ván: flou! — Ez Videczky Péternek szólt, aki boldogan majszolgatta a holipnijét.

Csákó Pista kissé irigykedett a rokonára. Persze, akkor még nem tudta, hogy ő a holipniért három városi házat, öt bánáti tanyát, készpénzben pedig hatvan-ezer tallért fog kapni.

Ötven esztendővel az emlékezetes csokoládés ozsonna után kezdődött:

Magdaléna második élete

A pozsonyi városi árvagyám beszólította özvegy Huber Gáspárnét a Három perec-utcából.

— Mondja, Huberné, tud maga gyerekekkel bántani?

Ez a kérdés tulajdonképpen sértő lett volna egy tisztos polgárasszonyra nézve, aki megszokta, hogy embertársai igénybe vegyék az ő segítségét a születés első pillanatától elhalálozásuk órájáig, Huberné azonban mégis erőt vett magán, mert tudni akarta, hová akar kilyukadni az árvagyám.

Ennyit válaszolt csak:

— Hogy tudok-e gyerekekkel bántani? Én, aki Isten segédelmével öt gyereket neveltem föl? Nézze meg

őket, tekintetes úr, ha nem hisz a szavamnak, valamennyien itt vannak Pozsony városában, egészséges, szófogadó, istenfélő gyerekek, a legkisebbik is maga keresi már a kenyerét, inas a Zapfl uram suszterműhelyében, igaz, hogy többet tehetnének az édesanyjukért, de hát a mai fiatalságnak más jár az eszében, hiszen a példaszó is azt mondja...

Az árvagyám az asztalra csapott.

— Hallgasson már!

— Van talán egy örökbe fogadni való árva? — kérdezte Huberné meghökkenve.

— Van egy árvánk, de az nem örökbe fogadni való, legalább nem magának való, Huberné, mert a híres nemes Csákó-familiából való és bár még csak karonülő baba, mégis nyolcezer tallér évi jövedelme van. Érti?

Huberné összezsápta a két kezét.

— Jézus Mária, hát mit csinál az a szegény féreg annyi pénzzel?

— Az az én gondom lesz, — válaszolt a gyám szigorúan. — A kisleányt az én feleségem fogja fölnevelni. A feleségem a csallóközi Csupor-familiából való leány, szegről-végről rokona is a Csákó-családnak és a pozsonyi gróf úr meg a prépost úr tisztességnek tartják, hogy a kis árva rokonháznál nevelkedjék. Most az a kérdés, Huberné, hogy el akar-e

maga szegődni hozzánk a kis leány mellé. Pesztrája van már a gyermeknek, magának csak az volna a dolga, hogy a pesztrára vigyázzon.

Huberné polgárasszony volt, sőt egy kis háza is volt a Három perec-utcában, midőn azonban megértette, hogy minő szép bért kínálnak neki, megalkudott patricius önérzetével és elfogadta az árvagyám ajánlatát. Azt mondta, hogy nem is annyira a bérért teszi, mint inkább a túlvilági jutalomért, melyet a vallás az árvák érdekében buzgólkodóknak kilátásba helyez. Mellékesen pedig már fortyogott benne a buzgalom, hogy ráncba szedje a pesztonkát, akit ugyan nem ismert, de akit előlegezett bizalmatlansággal máris besztának minősítette.

Hárfás úr, a városi árvagyám, bevezette Hubernét a feleségéhez.

A kis Csákó Magduska ott feküdt a diványon. Mellette állott a pesztra és fenkölt arccal legyezte a gyermek arcát. Huberné összezsápta a két kezét és olyan hangon, amelyen nagymisén a haleluját éneklik, kiáltotta:

— Jézus Mária, Szent József... hát ez gyermek? Hiszen ez nem földi gyermek, hanem mennybéli angyal! Szakasztott olyan, mintha a nagytemplom oltárképéről szökött volna ide! Éppen olyan szöke és olyan édes. És milyen kövér a kis combja! Megszakad a szí-

vem, ha arra gondolok, hogy ennek a gyönyörűséges kis jószágnak nincs már se apja, se anyja...

Nem folytathatta, mert Hárfásné asszony bero-
hant az ajtón és újdonsült nevelőanyai tisztjének első
buzgalmában így szólt Hubernéhez:

— Hát megbolondult maga, asszonyság, hogy így
kiabál? Nem tudja, hogy árt a gyermek egészségének,
ha megzavarják az álmát?

Huberné különben önérzetes, sőt harcias asszony-
ság volt, de egyszersmint igazságszerető is volt és
mivel érezte, hogy ezúttal hibázott, hát nem is vette
fől az eléje dobott keztyűt, hanem töredelmesen sóhaj-
tott és ég felé emelte a szemét, mintha bocsánatot
akarna kérni a jó Istentől, hogy szinte majdnem meg-
zavarta egy apátlan, anyátlan árva álmát.

*

Hárfás uram a következő hónapban lemondott a
városi hivataláról. Nem lehet egyszerre két urat szol-
gálni, mondta és a kis árva vagyonának gondozása
valóban sok dolgot is adott neki.

Úgy látszik, hogy Hárfásék akkoriban valami is-
meretlen rokonuk után örökséghez jutottak, mert kezd-
tek urasan élni. Nem szórták a pénzt, de urasan éltek.
A tekintetes asszony selyemruhában járt, a tekintetes
úr pedig fogatot tartott.

A kis árva ugyan igen jó színben volt, Hárfás azonban, aki féltő gonddal vigyázott nevelt leányának egészségére, mégis úgy találta, hogy a vastag városi levegő nem jót tesz neki és azért húsz esztendőre kibérelte a Csapi-út elején levő kis kastélyt.

Ez a ház, amelynek pitvarára vastag szőőttő kúszott föl és tetőgerincét csillagos buzogányok ékesítették, régóta lakatlan volt már, a gazdája valami hőbörös mágнас volt, aki állandóan Bécsben élt.

Itt cseperedett föl a kis Magdaléna. Meg kell engedni, hogy Hárfásék tejben-vajban fürösztöttek és a széltől is megóvták volna kis arany csibéjüket. Ha kocsikázni vitték, akkor a hintóban mellette ült a nevelőanyja, szemben vele Huberné, a bakon pedig a pesztonka.

Ha szeszélyei lettek volna Magduskának, azokat is teljesítették volna, a kisleánynak azonban nem voltak szeszélyei, csodálatosan szerény és szelid gyermek volt. Egész Pozsony városa ismerte és szerette. A prépost úr lelkipásztori kötelességének tartotta, hogy időközönként meglátogassa a kis árvát. Ilyenkor mindig ajándékot hozott neki, hol virágot vagy gyümölcsöt a kertjéből, hol mézet a méheséből.

Később mestereket járattak Magduskához. Nem tanult valami könnyen, de szorgalmas és rendes gyer-

mek volt és egypár esztendő múlva már tűrhetően fecscegett németül és franciául és jól is zongorázott.

Legtöbb kedve és tehetsége a tánchoz volt. Olyan könnyedén, olyan kecsesen és annyi szenvedéllyel táncolt, mint valami holdvilág-tündér. A tánc különben öröklött tehetsége volt, mert az édesanyja a bécsi opera ballerínája volt, persze csak addig, míg Csákó úr, aki ifjú éveiben a nemesi testőrségnél szolgált, meg nem szerette, feleségül nem vette és földesasszonyt nem csinált belőle. (Ez különben családi titok volt, amelyről mostanában csak Hárfásék tudtak, ők pedig óvakodtak attól, hogy tovább adják, mert hiszen ilyen dolog tönkretelhetné egy leányzó egész jövőjét.)

Magduska táncmestere egy Paulusz Kamilló nevű ember volt, egy kalandos léhűtő, aki sokféle vizeken evezett már és legújabbán Pozsonyban jutott zátonyra. Paulusz ártalmatlan ember volt, csak sokat hazudozott, azt állította, hogy ő valaha svalizsertiszt volt és fogadkozott, hogy egyszer még földesúr lesz belőle. Magduska sokat nevetett rajta és olykor egy fél tallért ajándékozott neki, vagy beprotégálta Hárfás bácsinál egy-egy viseltes kabát erejéig.

Magdaléna igazi élete a tizenhetedik születésnapjával kezdődik.

Ezen a napon egy láthatatlan tündérkéz megérintette a leány szívét, a szíve ekkor édesen zengeni kezdett, a harmónikus zsongás, amelytől a kisleány eleinte nagyon megszeppent, dallá erősödött és ez az élet dala volt.

A nevezetes napon, — ah, mily gyönyörű, nyári verőfényben ragyogó nap volt! — Hárfásék a nevelt leányuk tiszteletére majálist rendeztek az Au-ban.

A tekintetes úr gavallérember volt és táncosoknak meghívta az országgyűlési ifjúság színejavát.

Bécsből két magyar gárdista is jött extrapostán. (Ezt Fieber mézeskalácsosmester jelentette Hubernének, aki a szomszédja volt a Három perec-utcában.) A gazdag leány híre, mint a hársfavirág szaga, messziről vonzotta a méheket.

Huberné adta reá „az ő gyönyörűségére“ a soktunikás fehér túllruhát, amelyet a híres pozsonyi Katzbauer-nővérek külön a majálisra varrtak...

A derék Huberné akkor persze már nem volt Magdaléna dadája, hanem megint a Három perec-utcában lakott és jurátusokat tartott kvártélyon, nevezetes napokon azonban, így disznóöléskor, a tekintetes úr nevenapján vagy szappanfőzéskor, mindig megjelent a Csapi-úti házban, hogy tettel és jó tanáccsal bizonyítsa szolgálatkészségét és hogy végül egy fazékkal vagy egy batyúval a hóna alatt vonuljon haza az urasági konyhából a Három perec-utcába.

Huberné kiszedte a papilottákat Magduska loknis hajából, azután összecepta a két kezét és az ő halelujázó hangján úgy elkezdett visítani, hogy a legények odakünn az oltóvödrök után szaladtak, mert azt hitték, tűz van.

— Jaj, édes gyönyörűségem, milyen szép vagy te! Isten bocsássa meg a bűnömet, de le tudnék előtted

térdepelni, mint a festett Szent Cecilia előtt a főtemplom oltárán. Ha meglát így az én kvártélyos jurátusom, szegény Nagy Miklós, megszakad a szíve a szomorú boldogságtól. Szegény ördög már is úgy oda van a sok epekedéstől, meg a nagy szerelemtől, hogy nem tudom, mi lesz még vele. Nincs annak se éjjele, se nappala, mindig csak verseket ír, néha meg egész nagy papíriveket telifirkál a te neveddel, Magda, Magdaléna, Magduska, lángoló szíveket és szomorú fűzfákat rajzol melléje, ha meg megereszti a szép hangját, akkor olyan szomorú nótákat énekel, hogy sírva fakad minden vászoncseléd a Három percutában.

Huberné azzal hirtelen fölkapott vagy négyet-ötöt a szoknyái közül, az utolsónak zsebéből kivett néhány aranysegélyű, rózsaszínű papírlapot és odaadta Magduskának.

— Na, lelkem, egypárat megint elcsentem a versei közül.

Magdalénához, Egy érzéstelen szép márványképhez, Reménytelenség búcsúsóhaja volt a költemények címe.

A versek nagy művészettel voltak leírva, a sorok kezdőbetűit piros tintával rajzolta a szerző.

Látásból Magdaléna jól ismerte a Huberné kvártélyos úrfiát. Alkonyatkor vagy vasárnap délután

csak ki kellett néznie az ablakon, hogy ott lássa a ház előtt a szép és szomorú arcú ifjút. Úgy állott ott, mint valami hirdetőtábla, a homlokára volt írva: én szerelmes vagyok.

Azelőtt megesett, hogy a fiatal úr holdvilágos éjszakán ott nótázgatott a Magduska ablaka alatt, a tekintetes úr azonban nem szerette az ilyeneket és egy ízben szigorú trombitahangján lekiáltott a szerelmesnek, hogy hallja, öcsémuram, becsülje meg jobban az én tisztos házamat.

A jurátus familiája ellen ugyan nem eshetett kifogás, mert a híres nagybükkönyi Nagyok közül való volt, a baj ott volt, hogy már a hetedik nagyapja túladott a dominiumán és az ilyen szegény fráter ne vesse a szemét a város leggazdagabb leányára.

— Ő is ott lesz? — kérdezte Magdaléna hal-
kan.

Mert ha egyebet nem is, valami forró és részvételtjes kíváncsiságot mégis csak érzett a jurátus iránt.

— Persze hogy ott. A tekintetes úr meghívta mind a jurátusokat. Két napja fényesíti már a csizmáját és ma délutánra odarendelte a Havranek borbélyt, hogy fölsüsse a haját. Aranyrojtos új nyakravalót is vett magának...

Mikor Magdaléna a bácsi és a néni kíséretében az Au-ba érkezett, a vendégek megéljenezték, a cigánybanda pedig rázendítette a gránátos-indulót. Sok embert mutattak be neki, de ő egyiket sem látta, ő egváltalában nem látott, nem hallott semmit, csak irult-pirult és rettenetesen szégyelte magát, mert ez volt az ő első szereplése a nyilvánosság előtt.

Csak akkor szedte össze magát és akkor kezdte gyors és alamuszi leánypillantásokkal a fiatal urakat mustrálgatni, mikor már ozsonnánál ültek a nagy lombsátor alatt, amelyet a tekintetes úr építtetett külön ez alkalomra.

Ozsonna után, miután a prépost úr egy könnyfakasztó, szép orációval köszöntötte Magdalénát, megindult a tánc és az ünnepelt leányzó első táncosa ő volt, a Huberné kvártélyos jurátusa. Igazán csinos fiú volt és az aranyrojtos nyakkendője, meg a göndörre sütött haja jól illett a barna magyar arcához. Jól is táncolt, bánatosan, elmerengő méltósággal, miként ez egy hona állapotján búsuló jurátushoz illik. Nagy Miklós különben úgy meg volt hatva, hogy egy okos szó nem jött ki a száján, csak sóhajtozott és forgatta a szomorú, nagy szemét.

Magdaléna második táncosa egy bécsi gárdista volt, egy Csanády nevezetű. Ő is szép fiú volt, a párdúcborével (akkoriban a gárdisták bálban is alkalma-

tosnak találták a párduebör-viseletét) és az Apolló-combjaival jobban is tetszett Magdalénának, mint a Huberné kvártélyos jurátusa.

Paulusz Kamilló is ott volt a majálison, persze csak mint néző, — maga is eljöhet, amice! mondta neki azelőtt való nap a tekintetes úr. A táncmester a muzsikussal ült egy asztalnál. A siker, amit tanítványa aratott, oly büszkévé tette, hogy később tökéletesen leitta magát. A bőgőhordó cigány vitte haza a hátán.

Az Au-ban tartott majális talán mint az esztendő legsikerültebb pozsonyi mulatsága élt volna tovább ama nemzedék emlékezetében, ha éjjél táján sajnálatos botrány nem történt volna, ami sok izgalomra, pletykára, sőt még véres duellumra is alkalmat adott.

Vacsoránál ugyanis Csanády, a szép gárdista, akinek mindössze csak két napi szabadsága volt és akinek ennél fogva igen sietős lehetett a dolga, rajta-rajta! tempóban kezdett udvarolni Magdalénának. Ő a gáláns Bécs tanítványa volt és azt a bevált módszert alkalmazta, hogy sorra vette hölgyének egyes testrészeit és azokat költői hasonlatok segítségével kellő világításba helyezte.

Azt mondta:

— A nagysám haja olyan, mint a selyemféreg fo-

natja. A szeme bogara olyan, mint az esthajnali csillag, a bőre olyan, mint a liliom levele...

Nagy Miklós, aki Magduska balján ült, növekedő fölháborodással hallgatta vetélytársának ledér bókjait. Szerelmi bánatát még gyötrelmesebbé tette hazafias keserősége, mert ebben a hetyke katonában ő a gonosz Ausztria-Bécs megszemélyesítőjét látta.

Csanády azalatt fokozatosan lejjebb haladva, végül elérkezett a Magduska lábacskájához. És az ő merészsége még ettől sem riadt vissza.

— Olyan parányi lábának tetszik lenni, mint a piskóta, — mondta.

De ezzel már betelt a mérték. A jurátus, aki eddig némán és szomorúan ült a helyén, most a haragtól bíboros arccal fordult Csanády felé.

— Tiszt uram, — mondta élesen, — ilyesmi divat lehet a bécsi német dámák közt, de nem divat magyar honleányok körében. Mert a magyar hölgy büszkesége nem a lába, vagy valamely egyéb testrésze, hanem nemes lelkületének eszményisége.

Erre a rendreutasításra már akkor készült, mikor Csanády még a Magduska karjánál tartott, tehát volt ideje elmélkedni és azért is sikerült olyan szépen a mondása.

A gárdista elsápadt, majd a párduckacagánya alá nyúlt és egy zsinóron függő négyszögletű üvegdara-

bot vett elő, amelyet a jobbik szeme elé tett és nagy művészettel fogott meg a pofacsontjával és a szemöldökével. Azon keresztül nézte le a jurátust, miközben így szólt:

— Ejhah! Ez az ifjú tintanyaló talán leckét mérészel nekem adni?

— Olyan leckét is kaphat ön a tintanyalótól, hogy nemcsak tinta, de vér is folyik a porondon, — mondta sötéten a jurátus.

— Helyes, — mondta a gárdista, — tudok egy csöndes helyet a pozsonyi szőlők fölött, ott holnap reggel közös sétát tehetünk.

A jurátus hideg főhajtással válaszolt.

Ebből föltűnés lett. Az urakat fölizgatta, a hölgyeket megijesztette az eset.

Másnap egész Pozsony a Hárfásék majálisán történt skandalumról beszélt. Sokan, — különösen azok, akik joggal elvárhatták volna, hogy a tekintetes úr őket is meginvitálja, ami azonban érthetetlen módon nem történt meg, — sokan eltúlozva és kiszínezve mondták tovább az esetet.

Hárfás uram már korán reggel elment Csajághy követ úrhoz, aki mellett Nagy Miklós patvaristáskodott, hogy jelentést tegyen neki a dologról. A nagyhatalmú férfiú egyébként igen gorombán bánt a patvaristájával, azt azonban semmiképpen sem volt haj-

landó eltűrni, hogy más is bántsa az ő jurátusát, azért lángoló haraggal rohant a policájra, hogy a Tripartitumnak a nemes ember testi épségére vonatkozó szakaszait idézze és hogy sűrű asztalcsapkodás között követelje a duellum megakadályozását.

A policáj megtette azt, ami tőle telt: egy városi darabontot állított a Nagy Miklós perec-utcai kvartélyá elé. Mivel azonban meg volt írva a sors könyvében, hogy Magduska piskóta-lábáért mégis vérnek kell folynia, tehát a jurátus reggel átmászott a Fieber szomszéd udvarába, onnan kisurrant a hátsó utcába, onnan pedig kiment a szőlőhegyre, amelynek egyik félreeső helyén megtartották a páros viadalt.

A lovagias mérkőzés ugyan a gárdista győzelmével végződött, de a győzelem gyümölcseit mégis a jurátus szedte.

Nagy Miklós ugyanis a duellumban olyan érdekes sebhelyet kapott a homlokára, amelynél érdekesebbet semmiféle regényhős nem kívánhatott volna magának. A vágás, amelyre ő később fürtjeinek diszkrét elrendezésével irányította a közönség figyelmét, kecses ívalakban futott végig a homlokán és némelyek azt a megfigyelést tették, „hogy bíborvörös lesz, valahányszor indulatba jön az ifjú.“

— Egy hölgyért kapta, — mondták az emberek az utcán, miközben könyökön taszították egymást, — egy hölgyért, akinek becsületét megvédte egy pök-hendi katonatiszttel szemben.

A bikahangú Csajághy szinte büszke lett az ő jurátusára.

— A kölyök jól odamondogatott annak a bécsi harkálynak. Igaz magyar fi ilyen hangon beszéljen a bécsiekkel! Nem is tanulhatott egyebet az én házamban.

Az esetet idővel még kiszínezték és kimélyítették. A távlatból szegény Csanády a feslett és zsarnoki Ausztria, Nagy Miklós pedig a lovagias magyar nemzet bajvívójává lett.

Miután ő szent felsége legkegyelmesebb elhatározásával szétkergette a pozsonyi országgyűlést, Csajághy uram hazafias szereplésének színhelyét áttette szülő vármegyéje gyűléstermébe, a jurátusa azonban elszegődött bojtárnak egy pozsonyi fiskális mellé és a városban maradt. Nem tudott ő már Magdalénától távol élni.

A rákövetkező farsangon a jurátusbál volt az első pozsonyi mulatság. Nagyon szép bál volt, csak a kvádrillnál támadt némi zavar, ami érthető is, mert nem Paulusz rendezte a táncot. Paulusz Kamilló még

az ősszel összekerült egy csomó italos követtel, akik nem ismerték és úrnak nézték, azoktól egypár ezer tallért nyert kártyán, azóta báró lett és Bécsben élt.

Magdaléna a jurátusával táncolta a négyest.

— Hej, Magda nagysám, miért nem szegény leány nagysád! — sóhajtott a Nagy Miklós.

— Mért szeretné ön, ha szegény leány volnék?

— Mert akkor mondhatnék nagysádnak valamit.

— Érdekelne megtudni, hogy mit mondana nekem ön?

— Ha szegény leány volna, egészen szegény — bocsásson meg a vakmerőnek tetsző föltevésért — ha bár cselédleány volna, akkor azt mondhatnám nagysádnak: légy az én királynőm, az én istennőm...

Magdaléna mélyen elpirult, de nem a haragtól. Kissé elgondolkozott.

— Nagy úr, én ugyan nem vagyok szegény leány, de azért megengedem önnek, hogy úgy beszéljen velem, mintha az volnék.

Egész Pozsony helyesléssel fogadta a szerelmi regény megnyugtató befejezését, az egy Hárfás bácsi

kivételével, aki annyira dühbe jött, hogy majd megütötte a guta.

Egy hétig mindig azt kiabálta, hogy ő tiltakozik a házasság ellen, Magdalénának három-négy esztendő előtt gondolnia sem szabad a férjhezmenetelre és hogy a jurátus egy ravasz pénzvadász, Magduska pedig háládatlan kigyó.

Ezt senki sem értette, pedig a tekintetes úr szempontjából nézve a házasság tényleg korai volt még, mert ő, mint Magdaléna gyámja, ugyan elég csinos birtokot szerzett magának Sopronmegyében, de új kastélyt is szeretett volna építeni és ahhoz legalább is még három-négy esztendőre lett volna szüksége. Most már mehetnek az ócska kúriába lakni.

Az esküvő azonban mégis megvolt.

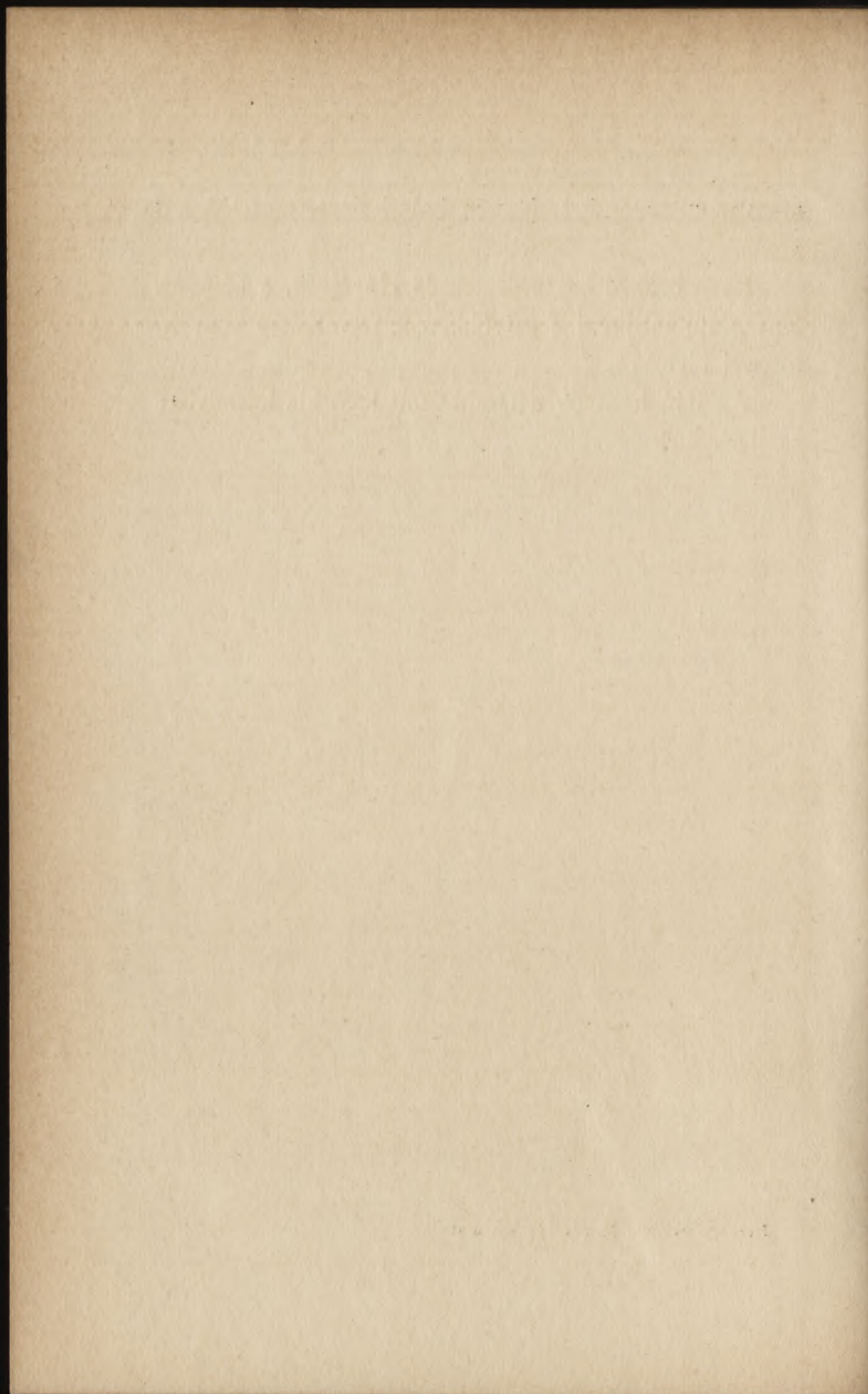
A prépost úr eskette az ifjú párt és a pozsonyi gróf is megjelent, aranyos üveghintón, fullajtárokkal és papagályzöld huszárokkal. A városi céhek pedig, Fieber mézeskalácsos vezetése alatt, sorfalat állottak a főtemplomtól a Csapi-út elejéig. És mindenki azt mondta, hogy sohasem látott még olyan összeillő szép párt.

Az esküvő után Nagy Miklós azt a gyöngédtelenséget követte el, hogy meg akarta tekinteni Hárfás bácsi számadási könyveit — micsoda könyveket? hördült fel a tekintetes úr, — mintha a gyám nem is

magyar nemesember, hanem holmi fizetett cseléd lett volna.

Ezen örökre összevesztek és Hárfásék, a háládatlanság fullánkjával a szívükben, elvonultak a sopron-megyei birtokra.

Az ifjú házások a Csapi-úton levő kis kastélyban rendezkedtek be.

Magdaléna a közhangulat nyomásának engedve, lett a Nagy Miklós felesége, az esküvő után azonban nagyon beleszeretett az urába. A szerelem, mint valami gyönyörű meglepetés jött reá és a fiatal asszony testét-lelkét lenyűgöző, forró és ujjongó boldogsággá fokozódott.

A föld, amelyen eddig járt, hirtelen megnyílt a lába alatt és ő édes rémülettel, ész nélkül zuhant a tüzes mélységbe, ahol minden semmivé lett, csak a szerelem lobogott és világított titokzatosan.

Olyan boldog volt, hogy szinte megrémült a túlnagy boldogságától. Hogyan érdemelte ő ezt meg?

Miklós is szerette az asszonyt, nagyon szerette, de azért nem feledkezett meg a hazáról sem. Ez neki mindig nagy gyöngéje volt. Sőt mivel most már szögre akaszthatta a prókátorságot és nem kellett tyúkpörök után futkosnia, az ideje javát a közügyeknek szentelte. Sűrűn szónokolt a vármegye termében és a közönség szívesen hallgatta, mert a szép baritonhangja kellemesen rezgett a honfibútól, a kondor fűrtöktől körülfogott homlokán pedig nemes ihlet világított. A lelelkesebb hallgatója persze Magdaléna volt, aki a boldog hitves büszke alázatosságával ült a karzaton.

A Csapi-úti házban akkoriban sűrűn láttak vendégeket. A vármegye híres férfiai — egy ízben a pozsonyi gróf is eljött — körülülték Magdaléna asztalát, sokat ittak és politizáltak és senki sem kételkedett benne, hogy Nagy Miklósból egyszer még nagy ember lesz.

Két évig igen boldogan éltek. Magdaléna mind szerelmesebb lett, Miklós úr pedig meghízott egy kissé.

Két év múlva megjelent náluk Tihanyi Judit.

Judit távoli rokona volt Miklósnak. Valószínű — bár ez a kérdés sohasem tisztázódott — hogy süldőleány korában szerelmes volt a délceg jurátusba, sőt nem lehetetlen, hogy gyerekefővel el is jegyezték magu-

kat egymásnak. Később azonban, mint mondani szokás: „az élet elválasztotta őket egymástól“.

Magdaléna akkor hallotta először a leány nevét, mikor az hirtelen árvaságra jutott.

— Mi lesz most már a nyomorulttal? Adósságnál egyebet nem hagyott reá az apja, — mondta Miklós úr.

— Istenem, hát mi legyen vele? — heveskedett Magdaléna. — Hozzánk fog jönni, punktum.

Akkoriban így szokták megoldani az árvaügyeket és Magdaléna boldog volt, hogy eltalálta urának egy gondolatát.

A „kis árva“, akit az asszony anyai szívére akart ölelni, egész fejével magasabb volt Magdalénánál. Túl volt már első fiatalságán, de azért szép darab nő volt, olyanféle, mint a görög tragédia muzsája. Bár láthatólag az volt az igyekezete, hogy minél kevesebb helyet foglaljon el vendégszerető rokonai házában, mégis olyan feltűnő jelenség volt, hogy betöltötte az egész házat, sőt mondhatnók: a fél várost. A szegény kis Magdaléna ijedten lapult meg mellette.

Tihanyi Judit azokhoz a nőkhez tartozott, akikről azt lehetne mondani, hogy kizárólag csak férfiaknak való nők. Az asszonyok ugyanis mindenkor leküzdhetetlen bizalmatlansággal fogadták, a férfiak azonban, az öregek épp úgy, mint a fiatalok, szívesen legel-

tették tekintetüket a klasszikus profilján és szívesen melegedtek a szép szeme tüzénél.

Judit Magdalénával szemben szinte alázatosan viselkedett.

Miklós úrral szemben a hideg és méltóságos tartózkodás modorával tüntetett. Ha magán érezte Miklós úr tekintetét, akkor valami mélabús mártir-vonás jelent meg arcán és ha Miklósnak érzékeny lett volna a lelkiismerete, akkor lelkiismereti furdalásokat érezhetett volna.

A vicispánné, aki nagyon okos asszonyság volt és szerette Magdalénát, egyszer így nyilatkozott:

— Lelkem, én kidobnám azt a lyányt a házamból.

— Már mért dobnád ki? — csodálkozott Magda.

— Azt nem tudom, lelkem, de azért mégis kidobnám.

Judit szintén nagyon szerette a hazát. Híres politikus-családból származott — az apjaura el is politizálta a dominiumát — és amit szépet és lelkeset valaha írtak a hazáról, akár versben, akár prózában, azt ő mind betéve tudta.

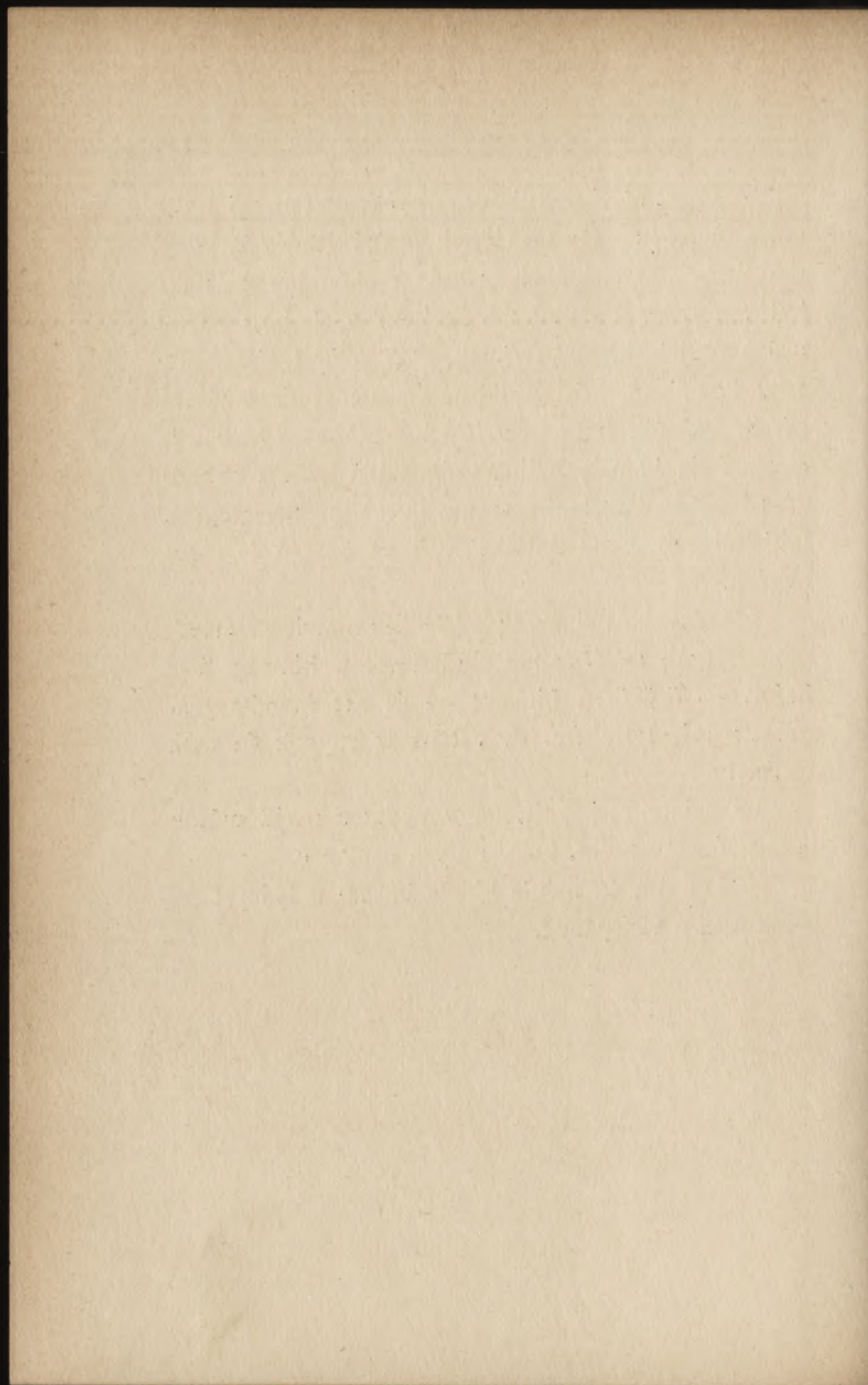
A vicispán — ellentétben élete párjával — nagyon szerette a leányt és azt mondta, hogy olyan, mint a *Patrona Hungariae*,

A Csapi-utcai politikus-vacsoráknak Tihanyi Judit lett a muzsájuk. Ha megjöttek az úri vendégek, kezét csókoltak Magdalénának, azután mohón körülnéztek: hol van a kis Patrona? Voltak az urak közt nagyállású férfiak, híres patrioták, akik félig tréfásan, de félig komolyan, közügyeikben véleményt és tanácsot kértek Judittól. Judit meg is felelt nekik — félig tréfásan, félig komolyan, leányzóhoz illő kedves elfogódással — és Miklós úr szeme ilyenkor fölragyogott. Láthatólag nagyon büszke volt az ő szép és eszes hugára.

Magdaléna, aki az ilyenfélékhez annyit se értett, mint a tyúk az ábécéhez, csöndesen a himzése fölé hajolt — örökösen himzett — és azt mondta magában: Jaj, Istenkém, de ostoba is vagyok én ezek mellett!

És szinte szepegett, hogy egyszer majd mások is meg fogják tudni, hogy milyen ostoba ő.

— Lelkem, én mégis kidobnám azt a lyányt! — súgta neki a vicispánné.

Egyszer azután különös dolog adta elő magát. Magdaléna ozsonnán volt a vicispánnénál. Abban állapodtak meg, hogy estefelé Miklós majd érte küldi a hintót. Mivel azonban a többi dámák korábban mentek szét, Magda nem várta meg a kocsit, hanem gyalog-szerrel tipegett haza a Csapi-utcába. Hiszen nem is volt messzi.

Otthon keresztül sietett a lakáson. A Miklós ajtaja előtt megállott. Beszédet hallott belülről. A Judit zengő mély althangja:

— Vagy mindent, vagy semmit!

— Tehát: mindent! — szólt Miklós.

Magdaléna elmosolyodott. Micsoda bolondos dolgokat beszélnek azok?

Valamelyik cseléd megpillantotta az asszonyt és hangosan ráköszöntött. Mire Magdaléna benyitott a szobába, már egyedül találta odabenn az urát. Miklós ott állott az ablakban és nyugodtan szívta a meggy-piros, karcsúnyakú tajték-pipáját.

— Ilyen korán véget ért az asszonydiéta? — kedélyeskedett a gazda.

Magda az ámbitusra szolgáló másik ajtót nézte...

— Egyedül vagy? — kérdezte elborult arccal.

— Egyedül, édesem. Egész délután a hétfői beszédemre készültem.

— És Judit hol van?

— Igazán nem tudom. Egész délután nem láttam. Talán a szobájában...

Magdát egyszerre hideg rémület és undor fogta el, mintha varangyot érzett volna a kezében...

Vacsoránál csak hárman voltak. Azok ketten vidámak és tüntetően fesztelenek voltak. Magdalénának azonban úgy rémlett, mintha Judit klasszikus vágású vonásait valami meleg, merengő kifejezés puhítaná meg, és mintha Miklós úr állhatatosan kerülné a huga tekintetét.

— Jézus Mária, mit akarnak ezek velem? — rémüldözött magában az asszony.

Egy pillanatig arra gondolt, hogy nyíltan szóba hozza a délutáni dolgot. Megkéri őket, mondják meg neki, hogy mit akarnak vele. De persze még sem volt hozzávaló bátorsága.

Az éjjel nem igen aludt Magdaléna. Másnap azonban már tudta, hogy mit kell tennie. Az ura azelőtt többször is példálódzgatott vele, hogy jó volna egyszer Bécsben farsangolni. Magdaléna eddig hallani sem akart ilyesmiről, most azonban maga hozta szóba. Mégis meg kellene egyszer nézni azt a híres várost. Ott legalább „lát valamit“ az ember és Miklós is hasznos összeköttetéseket szerezhetne.

Miklós mindenbe beleegyezett. És ami furcsa volt: a dolog meg sem lepte.

— Amint akarod, kedves.

Később azt kérdezte:

— És — kit vigyünk magunkkal?

— Zsuzsit meg Palkót. Judit itthon marad és rendben tartja a házat.

— Jó lesz, nagyon jó lesz! — hagyta rá Miklós.

Judit sem mutatott semmi meglepetést, mikor beavatták a tervükbe. Maga pakkolta Magdaléna holmiját.

— Szép ruhákat vigyél, Magdaléna. Azt aka-

rom, hogy egész Bécs beleszeressen az én Magdusomba.

Az asszony csak akkor sóhajtott föl megkönnyebülten, mikor az ötlovas útihintó már elhagyta a pozsonyi várhegyet. Úgy érezte, hogy valami nagy veszedelemtől menekült meg.

Bécsben a Lammban vettek szállást, amely teli volt magyarokkal. Különben az egész város teli volt magyarokkal. És mivel Bécsben csak az ment úrszámba, akinek pénze volt és mivel minden magyar ember úrnak akarta magát érezni, tehát ész nélkül szórták a pénzüket.

Palkó, a Miklós huszárja, egyszer egy rózsaszínű papírra nyomtatott névjegyet hozott a gazdájának.

Br. Camillo Paulus.

Hát ez miféle szerzet?

— Csak nem az én pozsonyi tancmájszterom? — csodálkozott az asszonyka.

De bizony ő volt.

Aranygombos frakkot viselt, a fátermörderje a füle cimpájáig ért, a szalmasárga keztyűjében pedig ezüstszürke, bolyhos köcsöghalapot lengetett, midőn nagy gálánsan bepukedlizett az ajtón.

— Kisztihand, szép asszony, karsamadiner, tekintetes uram.

A nankingnadrágja olyan divatosan szűk volt, hogy ijesztő volt reá nézni.

Miklós elkezdett kacagni.

— Hát maga hogy jutott ehhez a maskarához, Paulusz?

Kamilló úr a széles selyempántlikán függő monokliján keresztül végigmérte Miklós urat.

— Pardon, ez nem maskara, hanem legujabb párisi divat! Maskarában akkor jártam, mikor elhittetem a pozsonyiakkal, hogy én egy szegény táncmester vagyok... Azért követtem el akkoriban azt a bolondságot, hogy megbosszantsam vele édesapámat, báró Paulusz Egont, aki a cseh főnemesség leggazdagabb és legögösebb tagja volt... Svalizser-hadnagy koromban elköltöttem egypár százezer forintot és apám, hogy kigyógyítson a pazarlásból, koplaló-kurára fogott. De egy Pauluszt nem lehet megtörni! Nemrégiben meghalt az öreg úr... Az urodalmait és a várkastélyait nem vihette magával a családi kriptába és így

én megint visszacseppentem az uraságba. A hernyó pillangóvá vedlett. A pozsonyi táncmester megint báró Paulusszá lett, a bécsi főrangú társaság kedvencévé, az udvari bálók előtáncosává, főhercegek bizalmas barátjává...

A szózuhany valósággal megdermesztette Nagy Miklósékat. Paulusz pedig tovább zuhogott és bugyborékkolt:

— Hallottam, hogy itt méltóztatnak lakni a Lamm-ban és mivel szomszédjuk vagyok, ide siettem, hogy följánljam baráti szolgálataimat... Én ismerem egész Bécs-et és Bécs ismer engem... Ha a tekintetes aszszony főúri szalonokba kívánczik, akkor meg fogom ismertetni keresztanyámmal, az öreg Lobkovicz hercegnővel és kuzinjaimmal, a kis Lichtenstein hercegnővel... Ha azonban jobban kedvelik a népies mulatóságokat, akkor kimegyünk Kriauba, ahol nagyszerű mosónő-bálók folynak, vagy megnézzük a favoriteni bikaheccet, vagy elmegyünk a Sperlbe...

Miklós úr ugyan egy percig sem hitt a Paulusz Kamilló uraságában, de azért mégis megtűrte maga mellett, míg Bécsben voltak, mert mulatságosabb udvari bolondot és ügyesebb kalauzt keresve sem találhatott volna.

Paulusz legelső alkalommal, mikor Miklós tíz percre egyedül hagyta a feleségével, minden szó és

bevezetés nélkül térdrevetette magát Magdaléna előtt. Az asszony igen megszeppent és csak akkor nyugodott meg, mikor Paulusz kétszáz forintot kért tőle. A csehországi jószágkormányzó felháborító pontatlansággal küldte a pénzt és Paulusz trik-trakon kétszáz forintot veszített Leopoldusz főhercegnek.

Paulusznak szerencséje volt, mert Nagyék nem vágyakoztak sem az öreg Lobkoviczné, sem a fiatal Lichtenstein hercegnő ismeretségére, akiknek vendégszeretetét a táncmester oly szívesen följánlotta nekik. Megelégedtek azzal, hogy Paulusz megmutassa nekik a császári kincstár drága csudáit és az udvari istálló aranyhintóit és hogy elvigye őket különféle mulatóhelyekre és boltokba.

És meg kell engedni, hogy Paulusz olyan jól ismerte a járást a bécsi Belváros görbe közei és átjáró házai közt, mint a róka a maga odujában.

A tekintetes asszonyka egyszer Würzlhez, a híres udvari ötvösmesterhez vitette magát. A kezében levő kis selyemszatyorból egy gyémántékszert vett ki és megbízta a mestert, hogy tisztítsa meg a köveit és reperálja meg a meglazult foglalatot.

A smukkot a gazdag Grálnétól örökölte Magdaléna néhai volt öregapja, ugyanattól a legendás vénasszonytól, akitől az egész Csákó-vagyon származott.

Würzl úr igen elismerőleg nyilatkozott a gyémántokról. Azt mondta, hogy rögtön lefizetne értük tízezer tallért.

Paulusz pedig az ékszer láttára olyan szent hevületbe esett, mint a keleti szent királyok, mikor megpillantották a betlehemi csillagot. Minden áron azt akarta, hogy Magda adja neki kölcsön a smukkját vagy egy félnapra, hogy megmutassa a vén Lobkoviczné hercegnének. Hadd lássa a gőgös német asszony, hogy Magyarországon nemcsak paprika terem... Magdaléna azonban egy ugyan-kérem-mel, meg egy kézlegyintéssel lecsitította a lelkes bárót.

Egypár nap múlva Paulusz azzal az ujsággal állított be a Lammba, hogy nagyszerű maskarabál készül a Sperlben. Ilyen még nem volt Mária Terézia halála óta. Az egész főnemesség ott lesz, egy csomó fiatal főherceg is ott lesz, persze szigorú inkognitóban. Nagyon nehéz oda bejutni, de Paulusz a főúri összeköttetései révén még tudna Nagyéknak billétákat szerezni.

Magdaléna hallani sem akart arról, hogy ő maskarába öltözzék — mit szólna hozzá a pozsonyi vicis-

pánné, ha megtudná? — Paulusz azonban nem nyugodt, hanem négy szemközt ostromolta tovább a fiatal asszonyt.

— Jöjjön el, tekintetes asszony. Nem fogja megbánni. Ott fogja találni azt az embert, aki legjobban szerette magát életében. Még ma is betege a szerelmének.

— Az uramról beszél? — kérdezte Magdaléna szigorú arccal.

A táncmester furcsán elfintorította az arcát.

— Hogy az ura mennyire szereti, azt a tekintetes asszony jobban tudja, mint tudom én.

— Paulusz, — mondta Magdaléna, — Paulusz, ön kezd már igen magahitt lenni.

A sors könyvében azonban meg volt írva, hogy Magdalénának mégis el kell mennie a Sperl-féle maszkarállba.

Hogy ezt a célját elérje a sors, egyebet sem kellett tennie, mint hogy Miklós úrral egyszer künn felejtse a piros szattyánbőr bugyellárisát az asztalon. Ezt a tárcát, amelyben állítólag fontos politikai dokumentumokat tartott, mindenkitől nagyon őrizte. Magda természetesen rögtön megnézte, hogy mi van benne. Egy papírból csinált kis kopertát talált, rajta két szónyi írást: *j'y pense!* — benne egy fekete

női hajtincset . . . Az írás és a haj Tihanyi Judité volt . . .

Hát így vagyunk? Hiszen addig is tudta, vagy legalább is sejtette az igazságot, de buzgó igyekezettel próbálta magát kapacitálni, hogy ami fekete, az mégis inkább fehér. Most azonban nem lehetett tovább hazudnia.

Miklós úr meglehetősen későn jött haza az este. Mikor meglátta a bugyellárisát az asztalon, fölszisszent és egy villámgyors pillantást vetett Magdalénára. De azután megnyugodott: az asszony mosolyog, tehát nem tud semmit.

Magdaléna azt mondta, hogy mégis szeretne elmenni abba a híres maskarabálba.

— Tegnap még nagyon ellene voltál, — csudálkozott Miklós.

— Tegnap? Az régen volt. Ma már el akarok menni. Egyszer ki akarom magamat mulatni kedvem szerint.

Az ilyesmi ugyan egy csöppet sem hasonlított Magdalénához, Miklós azonban nem kérte számon a különös jó kedvét, hanem mindenbe beleegyezett. Egy idő óta egészen leszokott arról, hogy vitába bocsájtkozzék a feleségével.

Magdaléna francia pásztorleánynak akart öltözni. A szoknya legyen nagyon kurta és a derék

legyen mélyen kívágva, — mondta a varrónőnek. A rózsaszín harisnyájába arany méheket hímez-tetett.

Mikor fölpróbálta a ruháját, maga is úgy találta, hogy nagyon csinos benne. De ha a pozsonyi vicispánné látta volna, az ugyancsak összecepta volna a két kezét! Magdaléna egyszerre sírva fakadt a nagy tükör előtt. Nem a vicispánné miatt, hanem azért, mert olyan csinos volt. Nincs szomorúbb, mint mikor az asszony csinos és nem tudja, hogy kinek. Olybá vette, hogy ő már meghalt és a bálozó jókedve nem volt egyéb, mint kísérteties lidérc tánc, amit a saját sírja fölött eljárt.

Miklós úrnak nem igen tetszett a francia pásztorleány. Ha már pásztorleány, hát miért nem magyar? — dohogta magában a honszerelmében soha nem lan-kadó férfiú. Ha Magda ráhallgatott volna, akkor inkább murányi Vénusznak, vagy legalább is Dobó Katicának öltözött volna, amely esetben igen összeillő pár lehettek volna, mert a tekintetes úr maga Zrínyi Miklós képében ment a Sperlbe. A jelmeze nagyon ékes volt, a tudatlan bécsiek azonban részben török basának, részben pedig oláh vajdának nézték.

Hogy főhercegek voltak-e a bálban, az nem tudódott ki, de azért volt ott elég látnivaló. Tollruhás vad-

emberek és kócbundás medvék nevetséges táncot jártak egymással. Mindegyiküknek égő fáklya volt a kezében és azon mesterkedtek, hogy tánc közben ügyesen meggyújtsák egymás ruháját. Hogy nagyobb baj ne legyen belőle, vizes vödrök állottak készen, amelyekkel az égő embereket nyakon öntötték. A publikum ezen nagyszerűen mulatott.

Zrinyi Miklóst mindjárt karon csípte egy papagály-nőcske és a francia pásztorleány magára maradt. De nem sokáig. Egy fekete dominó szegődött hozzá.

— Ismerlek szép maszk! — kezdte a dominó a társalgást.

— Tudom, hogy így szokás kezdeni, — válaszolt Magdaléna, — de azért nem hiszem, hogy ismernél.

— Egyszer láttam életemben a szép kis lábadat és azóta százezer közül is kiismerném.

— Hol láttad?

— Ha érdekel, megmondom: Pozsonyban.

Magdaléna most már sejtette, hogy ki legyen az ízzószemű álarcos. Csanády, a szép gárdista, akivel Miklós úr duellumot vívott.

Az asszonykának kissé megdobbant a szíve, — mily különös találkozás!

Akkor is, mikor először látta, a lábán akadt meg

a Csanády szeme. Azóta nagyot fordult a világ és Magda már nem sértődött meg a szép katona bókjain.

— Csodálkozom, hogy emlékszel még reám, hiszen itt Bécsben tengernyi a csinos lábú nő...

— A holtam napjáig nem felejttem el ezt a gyönyörű lábacsát, mert a szívemen gázolt.

Egy kis lócán ültek egymás mellett és a fekete dominó lehajtotta a fejét és mohón nézte az arany méhekkal kihimzett harisnyát. A furcsa az volt, hogy a hangja remegett a nagy felindulástól.

— Hogyan gázoltam volna a szíveden, mikor neked nincs is szíved? — ugratta Magdaléna, aki maga is elcsodálkozott azon, hogy milyen veleszületett tehetsége neki a kacérság.

— Kell szívemnek lenni, mert sokszor fájt utánad, — szólt halkán a fekete dominó.

Ez is úgy hangzott, mintha egészen komolyan mondaná.

— Megbántottál, szép pásztorleány, — folytatta, — de nem haragszom, inkább sajnállak, mert tudom, hogy keservesen meglakoltál. Akinek kedvéért végig-gázoltál rajtam, az ma a te szíveden tipor, még pedig pedig sarkantyús csizmával.

(No lám, hát ez is tud már Tihanyi Juditról?)

— Bolondokat beszélsz, fekete dominó, de én nem

haragszom, mert jó kis pásztorleány vagyok. És ha akaratomon kívül megbántottalak volna, megbékítelek most ezzel a szép piros rózsával.

A fekete dominó a mellére tűzte a virágot. Közbe összetalálkozott a pillantása Zrinyi Miklóséval, aki egy oszlop mellett állott és a rémülettől dermedten nézte a lócán susogó párocskát.

A pásztorleány is észrevette a szigetvári hőst.

— Leselkedik utánam! Féltékeny! — ujjongott magában.

Egyszerre mintha valami súlyos teher siklott volna le a szívéről . . . Egész eddigi életében mindig meggörnyedve járt, de most hirtelen kiegyenesedett és kéjesen nyujtózott, mint a kutyaanya neveltje, aki megtudja, hogy az ő ereiben oroszlánvér folyik. Hohó, neki csak akarnia kell és darabokra tépi ezt a hazafias fickót, akit eddig isteneként imádott!

Nagy röhej és visítás támadt a szálában: egy óriás papendekli-elefánt hátán, amelynek minden lábában egy-egy suhanc mozgott, a tatár császár tartotta bevonulását. Mellette néger rabszolgák marsiroztak, akik hosszúnyelvű pávalegyezőkkel legyezték a nagyúr arcát. A tatár császár a tarsolyából rózsaszagú cukorkát dobott a tömegnek, aki azonban evett

belőle, az hamar megbánta, mert a tatár cukornak valami orvosi hatása volt és sok embernek sietve ott kellett hagynia a mulatságot.

Mikor a menet már elvonult, Zrinyi Miklós megint keresni kezdte éltépárját. De bizony az megugrott előle a fekete dominójával. Tüvé tette utána mind a termeket, végigtaszigálta magát az ámbitusokon, fölszaladt minden karzatra és beszaglászott minden sarokba. Akiket nagy sietségében fellökött, azok nevetve mondták: ez is evett a tatár csemegeből!

Kimondhatatlan félelem és mérhetetlen keserűség vett erőt rajta. Mit akar vele az asszony? Miféle pokol fajzatja az a fekete dominó? Bizonyos, hogy régen ismerik már egymást . . . Most utólag értette csak meg, hogy miért kívánczozott Magdaléna a maszkarámba . . . Amint beléptek a terembe, mindjárt egymásra ismertek, mindjárt összebujtak . . . És a piros rózsát!

Egyszerre fölfedezte Magdalénát. Egy kis teremben hegedűk szóltak és a fekete dominó meg a pástorleány összeölelkezve, egymáshoz tapadva, mélyen egymás szemébe nézve, egymás lélekzetét szíva, forgott körben . . . Nem is tánc volt ez, hanem félig már házasságtörés.

Miklós úr a fogát csikorgatta.

— Holnap kilököm ezt a személyt a házamból! Ki én! — dübörögte.

Ekkor azonban a másik Nagy Miklós, aki a lelkében lakozott, a higgadt és okosan számító Miklós, rátette kezét a büszke és tüzes Nagy Miklós vállára.

— Honnan lököd ki az asszonyt, te? A házadból? Nincs neked házad, barátom. Semmid sincs, csak egy meggyszínűre szívozt tajtékpipád és egy pár ezüst sarkantyús csizmád van. Azt elviheted magaddal, ha megint elmégy tyúkprókátornak.

Nagy Miklós nagyúri önérzete összeroppant. Most tisztán látta: ő mégis csak a Magdaléna teremtménye. Amely pillanatban a szeszélyes asszony elfordul tőle, ő megint a szegény kis jurátus lesz, a Huberné kvártélyosa.

Magda végül abbahagyta a táncot. Megpillantotta a szigetvári hőst és hozzálépett.

— Most már mehetünk haza!

— Amint akarod, kedves.

A hintóban egyikük sem szólt egy szót sem. Az asszony a kocsi sarkába dőlt és lehunytt szemmel, hal-
kan dúdolta a táncmelódiát.

Egypár napig Miklós úr el sem mert mozdulni hazulról. Mindig az asszony arcát leste. De ez a szépszemű, duzzadtsájú kis arc néma és titokzatos maradt.

— Vajjon mit akar velem? — gyötrődött magában a tekintetes úr.

Bizony Magdaléna maga sem tudta, hogy mit akar vele. Egy piros keszkenővel kezében járt-kelt a szobában és egy forró kérdéssel izgatta önmagát: megtegyem, ne tegyem?

Mert ő a bálon, a tánc mámorában — ah, hogy tudott táncolni az a fekete dominó! — félig-meddig megigérte, hogy egy órát az életéből neki ajánl-dékoz.

Egyszer majd, — hogy mikor, azt most még

maga sem tudja, — egy piros keszkenő lesz a Lamm emeleti ablakában. Aznap délután zárt hintó fog várakozni a Schustergasse sarkán. Magdaléna majd arra sétál és beszáll a hintóba. A többi már nem az ő gondja . . .

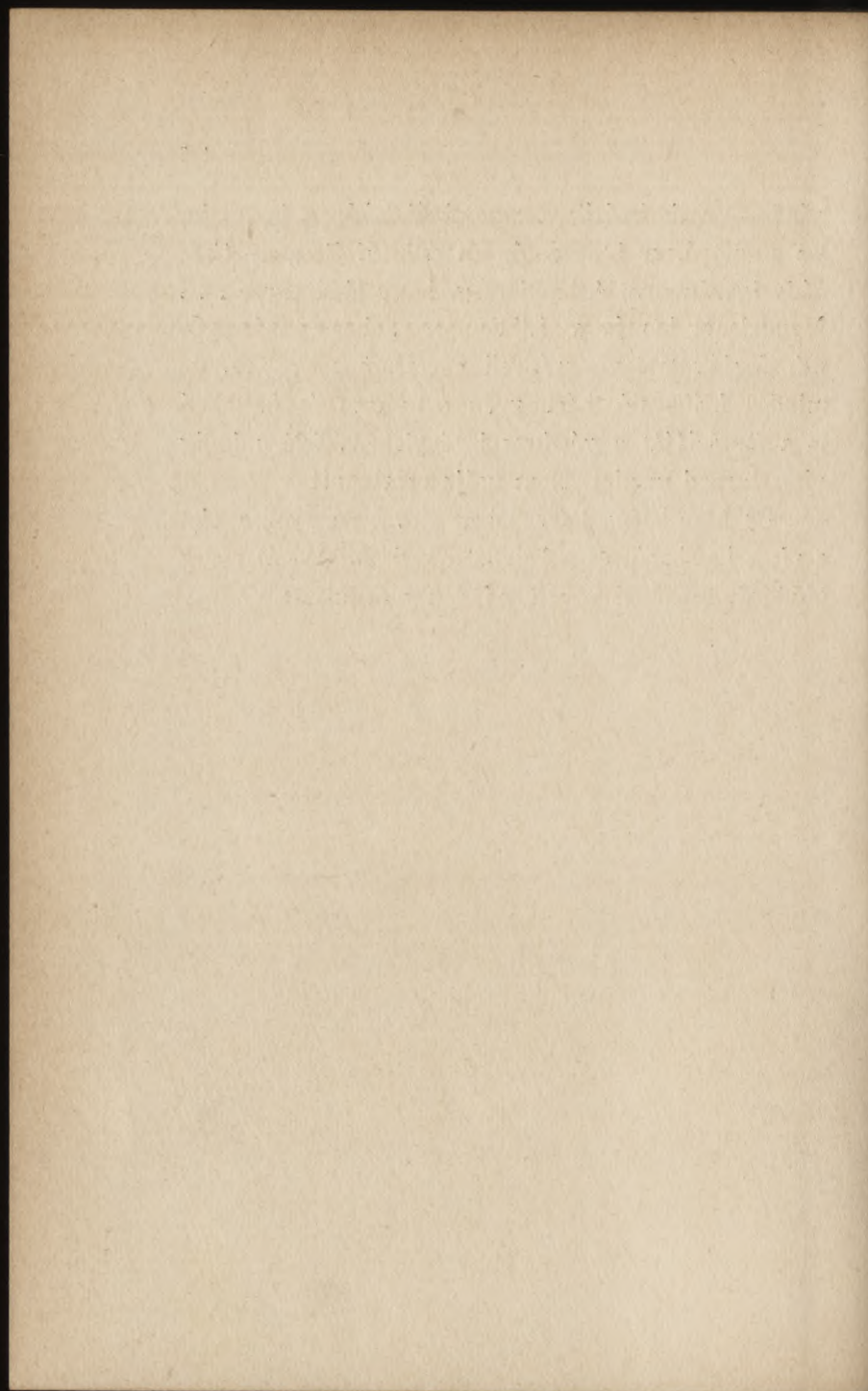
Napjában tízszer is ott állott a Lamm ablakában, a piros kendővel a kezében. Megtegye, ne tegye? Miklós úr, akinek ösztöneit a félelme megélesítette, kidüledt szemmel bámulta a piros kendőt.

Az asszony tulajdonképpen nagyon szerette volna megtenni. A maskarabálon a gárdista egy pillanatra levette arcáról a selyemmaszkot. Magdaléna azóta mindig maga előtt látta a száját. Finom metszésű, szép férfiszáj volt. Jó volna, ha hozzátapaszthatná a maga örökké szomjas ajkát. Biztos, hogy utána nem bántaná a lelkiismerete. Egy pillanatig sem. Sőt egészen kellemes érzés lehet, ha az asszony egy édes és lealázó kis titkot rejteget magában, egy titkot, amely még vénasszony korában is melegít és világít a szívében.

Nagyon szeretné megtenni, érzi, hogy meg kellene tennie, bolond is volna, ha nem tenné meg, — és mégis tudja, hogy sohasem fogja megtenni. Nem az erény tartja vissza, nem a kötelesség, hanem valami egészen más. A Csákó kisasszony kényessége és finnyássága, amely nem fél a büntől, Istenem, mi az a

bűn? — csak irtózik a mocsoktól, akár a hermelin. Ez szomorú, ez bosszantó, sőt dühítő! Szegény Csánády igazán nem érdemli meg, hogy lóvá tegye . . . Magdalénát bántja a lelkiismerete, hogy szószegőnek fogják tartani, szégyeli magát, hogy gyáva, de minden hiábavaló, bárhogyan ostorozza és ösztökéli is a fantáziáját a gárdista legénylakása felé, mindig visszatorpad megint. Nem tudja megtenni!

És Magdaléna haragjában sírva, rongyokra tépi a piros keszkenőt és a kályhába veti. Miklós úr pedig kidülledt szemmel követi minden mozdulatát.

Egy meggazdagodott bécsi hadseregszállító — a Múza nem emlékszik már pontosan, hogy Kren vagy Kern volt-e a neve, de a rövidség okáért egyezzünk meg mégis Krenben, — zálogbirtokot szerzett Magyarországon és ennek ötletéből elhatározta, hogy maga is tagjává lesz a nemes és érdekes magyar nemzetnek. A magyarokat, épp úgy, mint a lengyeleket, akkoriban érdekes nációnak kezdték tartani Bécsben és Kren úr szeretett volna érdekes lenni.

A honcserét azzal kezdte, hogy egy vitézbajszú huszárt keresett a hintója bakjára, olyanféle nyalka legényt, amilyenek tucatszámra lopták a napot a bécsi Koháry-palota barokk kapujában.

Paulusz, aki mindenkit ismert, tehát Kren úrral is

barátságban volt és aki mindenféle mesterséggel foglalkozott, tehát cselédszerzéssel is, Paulusz úgy határozott ebben az ügyben, hogy Nagy Miklós Palkóját kell Kren úr bakjára ültetni. A legény lusta volt, de marconább bajuszt az övéénél nem sokat pödörgettek Bécsben. Palkónak ugyan derogált, hogy német gazdához szegődjék, de Paulusz megtörte ellentállását, megértetvén vele, hogy Kren egyetlen kisasszonyleánya szemet vetett reá és hogy okos magaviselettel még nagy szerencsét csinálhat.

Így persze Nagyéék maradtak volna legény nélkül, de Paulusz nem az a férfi, aki cserbenhagyja megszorult barátait és Kren úr elcsapott kammerdienerjét protegálta be hozzájuk.

Miklós úrnak tetszett az ötlet, hogy őt borotvált képű német fogja kiszolgálni („a magyar inkább harcosnak született, semmint cselédnek”), mert a német inas akkoriban Magyarországon épp olyan nagyúri fényűzés volt, mint Bécsben a magyar huszár. Az új rendet megkönnyítette az a körülmény, hogy Paulusz németje ineg jól beszélt magyarul, lévén ő tősgyökeres magyar ember.

Nem volt már fiatal legény, de igen ügyes, értelmes és sima modorú cselédnek látszott.

— Csak azt nem szeretem, hogy olyan sápadt képe van, — mondta a tekintetes úr.

— Bécsben most éppen ilyen lakájpofák vannak divatban, — magyarázta Paulusz.

Az új kammerdienernek különben Videczky Flóris volt a neve.

— Videczky, Videczky? — elmélkedett a tekintetes asszony. — Volt egyszer egy ilyen nevű familia, amellyel a Csákók atyafiságot tartottak.

— Ugyan kérem! — fortyant föl Miklós úr, — csak nem képzeli, hogy cseléd rokonaink vannak?

Dehogy is képzelt ilyet Magdaléna.

Az asszony mostanában egyáltalában igen szelid és csendes viselkedésű volt. A farsangi láz egészen elmúlt róla.

Miklós úr egyszer észrevette, hogy könny csillog a felesége pilláján. Krisztusom, ez megint megtudott valamit! — ijedezett magában. Majd óvatosan tapogatózni kezdett:

— Valami baja van?

— Nincs semmi bajom, — nyugtatta meg Magdaléna. — Ellenkezőleg, nagyon boldog vagyok. És szeretném, ha megint úgy beszélénk egymással, mint régen. Mert azt hiszem, nekem kisbabám lesz.

És ekkor már fuldokolva zokogott. De a könnyei nagyon édesek voltak.

Hát soha még kisbaba alkalmasabb időben nem jelentette be az érkezését. Magdaléna az alázatos boldogság súlya alatt roskadozva fogadta az angyali híradást. Most már csak egy érzése és gondolata volt: a gyermek! — A szép gárdista? Volt, nincs! Szegény úgy eltűnt, mint a denevér, ha fölkel a nap.

Miklós úr letiprott és összelapult önérzete megint fölemelkedett, kifeszült és megnövekedett, mint a duda. Megint biztos talajt érzett a sarkantyús csizmája alatt. Mert nagy hatalom ám az ilyen kiseded. Meg sem született még és már a vállára veszi a tekintetes urat. Mint valami fordított Kristóf-szobron a kiseded viszi a nagy legényt a megdagadt vizeken keresztül.

— És hol akar lakni? — kérdezte Miklós úr. — Bécsben maradjunk?

— Nem, dehogy... — tiltakozott Magdaléna vörös arccal. — Elmegyünk innen messzire, inkább ma, mint holnap.

— Pozsonyba?

— Nem, nem, nem! — heveskedett az asszony. — Tudja, hol szeretnék lakni? Temesváron. Hiszen arra felé vannak a birtokaink.

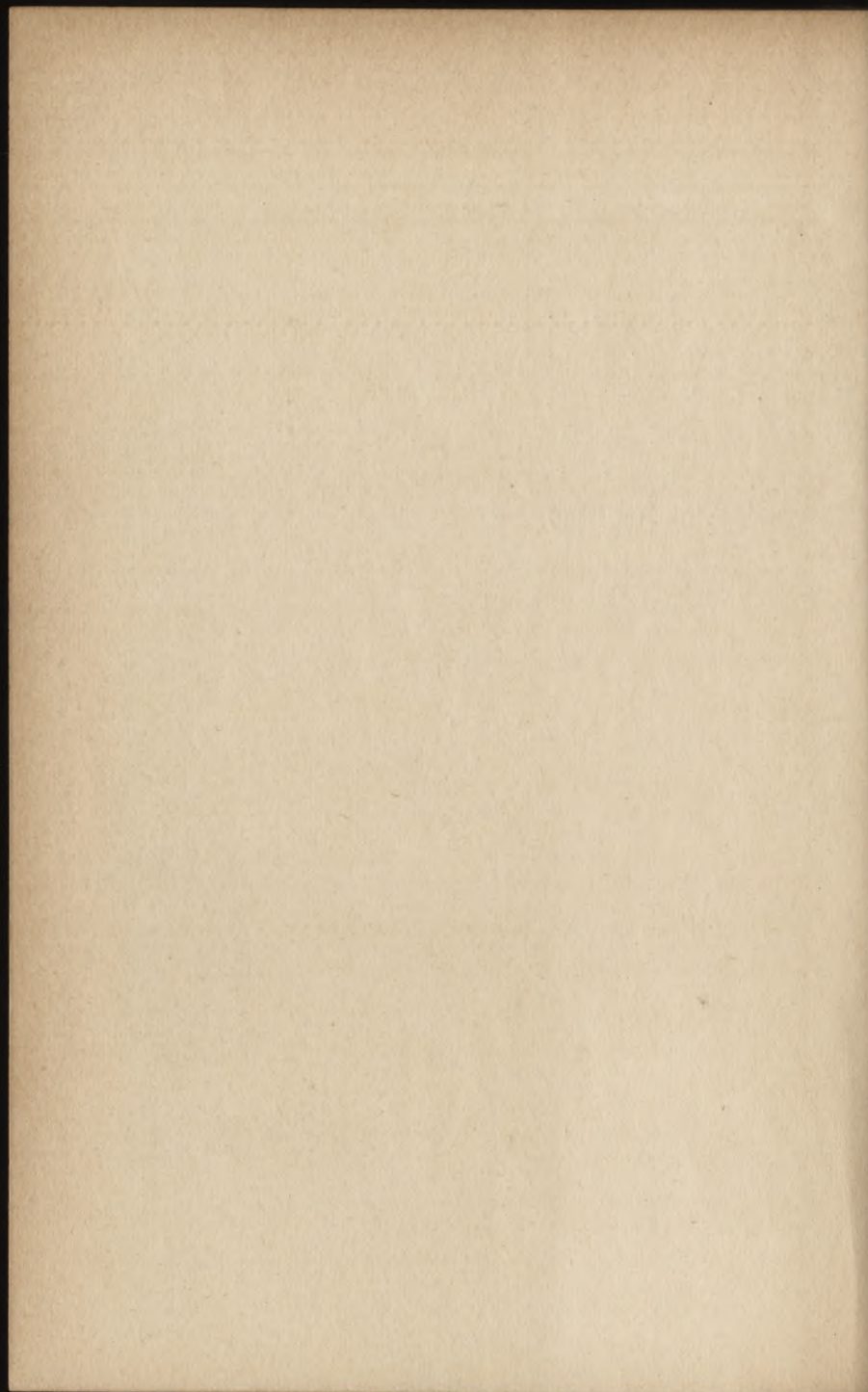
— Jó lesz, kedves, tehát Temesvárra megyünk.

Ez rendben is volt: aki úr, az a maga birtokán

szokott megszületni és Miklós szerette volna, hogy az ő születendő fia — mert fiúnak kell lennie! — igazi nagyúr legyen.

Még a pakkolással voltak elfoglalva, mikor levél érkezett Tihanyi Judittól. Ezúttal Magdalénának írt. Igen udvarias, bár kissé hűvös hangon megköszönte az eddigi szíves vendéglátást és bejelentette, hogy a jövőre nézve elfogadta hevesmegyei rokonainak meghívását és velük fog lakni.

Nagy Miklósék egypár nap múlva már útnak indultak Temesvár felé.

Tavaszi volt. A kék égen fecskék kergetőztek. A nagy útihintó vidám ostopattogás és harangcsengés közepett döcögött végig az Alföldön, amely úgy teli volt apró sárga virágokkal, mint csillagokkal az égboltozat.

Magdaléna mohón szívta a tavaszi levegőt. A szíve telve volt enyhe békével és édes reménységgel és nem is sejtette, hogy a hintója bakján a halál ül.

Pedig ott ült. Kokárdás köcsögkalappal a fején, sokgallérú köpenyeggel a vállán, összefont karokkal ült a bakon Videczky Flóris, az új kammerdiener.

Mert mialatt a házaspár a kocsiban a jövő életere vonatkozó terveket szövögette, addig Flóris a bakon azon gondolkozott, hogyan fogja legközelebb meggyilkolni a tekintetes urat és a tekintetes asszonykát...

Régi kedves terve volt már, hogy megölje és kirabolja valamelyik uraságát, hogy kiszabadúljon a cseleldsorból és független emberré legyen.

Mikor Pálffy János grófnál szolgált, mindent szépen előkészített a gyilkossághoz, már a napot is megállapította. A hirtelen haragú nagyúr azonban valami csekélység miatt egy aranyhalakkal telt kristályköcsögöt vágott a fejéhez és az önérzetes Flóris, aki nem tűrhette az ilyen bánásmódot, rögtön elhagyta a Pálffy-palotát és így abbamaradt a terve. Kren urat is megakarta ölni, a kisleányával együtt. Ha két héttel tovább maradhat a Kren-házban, alkalmasint meg is teszi. De Krent megmentette az a bogara, hogy neki bajszos magyar legény kell.

Flóris nem tudta volna megmondani, hogy mikor határozta el magát a gyilkolásra. Az emésztő vágy, hogy egy nagy, véres cselekedettel föléje kerekedjék a sorsának, együtt nőtt föl vele. Ő sokat szenvedett és nyomorgott életében, a gazdái részéről sok megalázásban és bántalomban volt része, pedig ott izzott a lelke mélyén a tudat, hogy nemesi ház sarjadéka. Ha nem lett volna meg benne a meggyőződés, hogy egyszer majd másképp lesz, talán nem is bírta volna el az életet. Ez a meggyőződés azonban símává, alkalmazkodóvá, alázatossá és szolgálatkészsé tette.

Ő tulajdonképpen két különböző életet élt. A cse-

lédélete merő tettetés és komédia volt. Őszinte akkor volt, ha magában maradt. Olyankor mindig a kedves tervével foglalkozott. Akkor szárnyra kelt a fantáziája, tűzbe borult a vére, édes és nagyszerű mámor fogta el és előre kiélvezte a véres tett minden gyönyörűségét.

Ha pénzt akart volna, csak pénzt, azt talán vér nélkül is megszerezhetette volna, mert a gazdái mindig nagyvonalúan megbíztak benne. Ártalmatlan, kissé mulyva embernek hitték. De ő nem volt tolvaj, neki vér kellett. A tett maga jobban izgatta, mint a prédá. Lehet, hogy harcias ösök ösztönei züllöttek benne.

Nagy gonddal, sok elmeéllel készült a nagy napra. Úgy akarta végrehajtani a gyilkosságot, hogy őt magát soha a gyanú árnyéka se érhesse. És meg volt róla győződve, hogy ezt el is tudja érni. Ő rendszere-sen gondolkozó gyilkos volt és midőn most az úti-hintó bakján ült, az esze nyílsebesen dolgozott, mint a pók lába, és szövögette a láthatatlan szálakat új gazdái körül.

Nagy Miklósék nem fogják elkerülni a sorsukat. Flóris máris túlsokat habozott. Most már becsületbeli kötelessége, hogy a végére járjon a dolgának...

A kocsi egy kis akácfaligeten kocogott keresztül. A fák telve voltak bódító illatú virágokkal és a

mélyen lelógó, hűvös fehér fürtök végigvágta Flóris arcán.

— Megálljunk, megálljunk! — ujjongott a tekintetes asszony a kocsiból. — Flóris, édes Flóris, szedjen nekem egy csomó virágot!

A kammerdiener szolgálatkészzen fölpattant és telerakta a tekintetes asszony övét akácfavirággal.

— Köszönöm, Flóris! — sóhajtott Magdaléna édes hangon és édes mosollyal.

— Milyen szép szeme van! — mondta magában Flóris. — Majd sötétben végzek vele.

Valami kis emberi ellágyulást érzett, aminőt néha őzlesen érez a vadász. Ez azonban nem komoly dolog, inkább még fokozza a vadászat kegyetlen gyönyörűségét.

A tekintetes úr nem szeretett Temesváron lakni. Mindene megvolt itt, valamit azonban fájdalmasan nélkülözött, valamit, amit semmi más nem pótolhat: a hazát.

A városban katonák, beamterek, német és rác polgárok laktak, akik exerciroztak, dolgoztak, kupeckedtek és sörözgettek, de nem törődtek a hazával. És egy ágyúlövésnyire a vártól minden deszka és lécs fekete-sárgára volt mázolva, amit nehéz elviselni a honfikebelnek.

Miklós úr tehát, amikor csak tehetett, kocsira kapott és egy-egy restauráció vagy követválasztás kedvéért elment Csanádba, ahol a feleségének szintén birtoka volt és ahol lelkesen megtapsolták a férfiásan remegő baritonhangját,

Magdalénát nem bántották ezek a mind sűrűbben ismétlődő hazafias expedíciók. Minden idejét betöltötte és minden vágját teljessé tette a reménysége. Annyira asszonynak és anyának született, hogy máris teljesen rabjává lett a gyermekének, amely még meg sem volt.

A nyár elején váratlanul megjelent Temesváron Paulusz Kamilló. Mostanában nem folytatta a báróságot, hanem megint csak egyszerű táncmester volt és egész podgyászát egy kékpettyes zsebkendőbe kötözve hozta magával.

Temesváron azt híresztelte Paulusz, hogy ő politikai üldözés áldozata. Részleteket nem árult el, az éleszüek azonban így is sejtették, hogy egyik igen nagy állású úr, aki féltékeny volt reá — persze minden komoly ok nélkül, tette hozzá diszkrétül, — annyira ragadtatta magát, hogy elkoboztatta Paulusz sok vihart látott csehországi birtokait és száműzetésbe küldte a birtokok gazdáját.

Magdaléna nem hallott erről, ő egyáltalában maga elé sem bocsájtotta Pauluszt, de annál többet hallott Flóris, a kammerdiener, akinek baráti kebelén a táncmester kisírta bánatát.

Magdaléna, akit a tekintetes úr akkoriban sokat hagyott magára, állandóan egy figyelő szempár tekintetét érezte magán. Egy kidülledt, szürke, nagy szempárét. Mintha homályon és ködön keresztül egy távoli planéta élete csillogott volna feléje, kíváncsian és titokzatosan. A szempár a Flóris kammerdieneré volt.

Ha hárfázott az asszony — és alkonyatkor rendszeren ott ült aranyhárfája mögött, — akkor Flóris nyurga és össze-összecsukló alakja mindjárt megjelent a szomszéd szoba ajtajában. A zene vonzotta, mint a pókot. Nesz nélkül, mint a kaszás pók, osont ide s tova, mindig talált magának valami munkát, hogy az asszonya közelében lehessen,

Magdaléna eleinte ösztönszerűen félt a kammerdiener különös tekintetétől. Mivel azonban mostanában olyan gyöngéd hangulatban volt, hogy nem volt szíve bántani az orra körül zümmögő szunyogot sem, tehát elhitette magával, hogy az ő ösztönszerű irtózata nagy igazságtalanság a derék, jó Flórisra szemben...

— Flóris, szereti maga a muzsikát? — kérdezte egy ízben édesen.

— Szeretem, ha úgy muzsikálnak, mint a tekintetes asszony, — válaszolta furcsán meggörnyedve az inas.

— No, úgy látszik, nem sokat ért hozzá. De mind-egy. Ha szereti a játékot, akkor megengedem, hogy mindig hallgassa, valahányszor játszom.

Csákó Magdaléna különben nem volt az az asszony, aki komázott volna a cselédjeivel. Flóris pedig akkor sem tetszhetett volna neki, ha nem kammerdiener, hanem temesi gróf lett volna. És most néhanapján mégis úgy viselkedett Magdaléna, mintha diszkrétül kacérkodnék a furcsa vén legénnyel. Mert ez a Flóris határozottan valaki volt. Férfi volt. Nem szép, nem előkelő, nem is rokonszenves, de mégis férfi volt. Ha ott állott az ajtóban, a mellén összefont karokkal, akkor Magdaléna érezte, hogy nincs egyedül. A Flóris ki-dülledt, szürke szemén keresztül a férfinenemzet figyeli,

bírálja és csodálja őt. És ezért érdemes megválogatni a szavait és a mozdulatait, a dalt, amit a hárfán penget és olykor a ruhát is, amit magára vesz.

Flóris szeme az asszony nyakán, a bársonyos fehér bőr alatt pihegő ütőeret kereste.

— Ha azt átvárnám, akkor forró, piros vér csorgna ki és vége volna, — mondta magában.

Csak elképzelte és már valami nagyszerű és fájdalmas gyönyörűséget érzett, — milyen lehetne még a valóság?

*

Paulusz, akinek saját bevallása szerint kutya rossz sora volt Temesváron, minden vasárnap délután vizi-tába jött a cselédszobába. Az időjárásról beszélgetett és közbe egészen másvalamire gondolt.

Egyszer mégis kitudódott, hogy mire gondol.

— Flóris úr, — kérdezte, — látta ön már a tekintetes asszony gyémántsukkját?

— Hogyne láttam volna, — válaszolt a komornyik.

— Tudja, hogy mennyit ér? Legalább tízezer talért. Éppen elég volna kettőnknek. Magának is, nekem is.

Paulusz mekegve nevetett, mint aki nyitva akarja hagyni magának azt a hátsó ajtót, hogy hiszen csak rossz vicc volt. De azért nagyon figyelte a Flóris arcát.

A komornyík arca azonban olyan volt, mint a frissen meszelt fal; azon semmit sem lehetett látni.

Paulusz más oldalról próbált közelebb férkőzni. Elkezdett filozofálni.

— A szegény legény nem is ember, hanem kutya. Akinek pedig pénze van, attól senki sem kérdezi, hogy honnan vette.

Flóris fanyarul mosolygott.

— Dehogy nem kérdezik. Olykor még a policáj-auditor is kérdezi.

— Akkor, ha ügyetlenül csinálják! Csak hogy ügyesen is lehet ám az ilyet csinálni... Persze csak úgy, ha ketten vannak hozzá. Két elszánt, kemény fickó, aki érti egymást és egymás kezére dolgozik...

Ez ugyan semmiképpen sem egyezett a Flóris elméletével. Ő éppen ellenkezőleg azt tartotta, hogy a siker csak akkor biztos, ha az ember nem avat be a tervébe senkit. De most mégis megkérdezte Paulusztól:

— Magának volna kedve hozzá?

A táncmester kissé elhalványodott.

— Miért ne, ha magának is volna?

Jó ideig egymásba fúródott a tekintetük, azután két inas kéz egymás felé nyúlt és egymásba kapcsolódott az asztal fölött.

Nagy sülyedés volt a komoly és intelligens Flóris részéről, hogy összeállott ilyen szélkakassal.

Szégyelte is magát érte. De azért mégis meg kellett tennie, mert különben biztosan abbamarad az egész vállalat és ő az élete végéig padlót kefélné. Szüksége volt valakire, aki a háta mögött áll és előre ösztökéli, a maga emberségéből már nem tudná megtenni, anyyira megpuhította és levette a lábáról az asszony nagy szívjósága.

Mikor susogó hangon rátértek a részletekre, Paulusznak egyszerre égnek meredt a kondor haja. Ez az ember vért akar, minden áron vért!

— Nézze, édes Flóris, nincs erre semmi szükség. Szárazon is el lehet intézni, — mondta szeliden.

A kammerdiener azonban egészen megvadult. A szürke hideg szeme most vészes tűzben lobogott.

— Én nem játszom babra! Vagy — vagy! Egész munkát akarok!

Világos volt, jobban kívánja a vért, mint a smukkot...

Paulusz, bár nem szívesen, végül mégis beadta a derekát.

— Hát amint akarja, édes Flóris. De ezt már magának kell elvégeznie. Én nem vagyok arra való ember. Ládát feszíteni: igen, édes örömet; de ölni: nem, az nem nekem való.

— Lopni vagy ölni egészen mindegy. És vizet tölteni, vagy ajtót nyitni, vagy embert ölni is mind-

egy: csak a mozdulatban van a különbség. És aki már állatot ölt, legyenet vagy csirkét, az embert is ölhet, mert egyik élet olyan semmi, mint a másik.

Ez a Flóris saját-külön bölcsészete volt.

— Lehet, hogy igaza van, — hagyta reá Paulusz békülékenyen, — de az embernek vannak gyöngéi és babonái. Az egyik nem tud földiepret enni, a másik a ráktól irtózik, én magam meg olyan vagyok, hogy nem bírom el az embervér látását.

Úgy látszott, hogy Nagy Miklós el fogja érni élete célját: megválasztják követnek.

A csanádmegyei maradipárti nagyurak legalább neki szánták az egyik mandátumot.

Miklós urat ugyan eddigelé a haladók tartották a maguk emberének, most azonban, mikor már nemcsak szónoklásról, hanem tettekről volt szó, most férfias nyíltsággal bevallotta magának, hogy a párt elnevezése egészen mellékes valami, a fő az, hogy szeressük a hazát, mert hiszen egy nemzet fiai vagyunk valamenynyien. Szóval konzervatívvá vedlett.

Egy karneolgombos új mentével, egy Éljen a haza! fölírású ezüsfokossal és egy máriásokkal megtelt tarisznyával szállott föl temesvári háza előtt a négylovas hintójára, hogy átlépve, nem ugyan a Rubi-

kont, de a Maros folyót, majdan megvesse lábát a magyar kapitóliumon.

Magdaléna megint egyedül maradt a cselédekkel.

Másnap a szobaleánya krétafehér arccal és vacogó fogakkal támolygott asszonya elé.

— Jaj, drága tekintetes asszonykám, szörnyűséges dolog történt! Flóris úr és az a féleszü Paulusz ma éjszaka ki akarják rabolni a házat.

Hogy a derék, jó Flóris — ?! Na, ez a leány tisztára megbolondult. Az azonban egész okosan beszélt.

— A saját szájukból hallottam, kezit csókolom... Már régóta fúrt a kíváncsiság, hogy mit susognak azok ketten, mikor bezárkóznak a Flóris úr szobájába... Az a féleszü Paulusz azt mondta, hogy rólam beszélnek és azt is mondta, hogy feleségül venne, ha volna ötven tallér hozományom... Mintha nekem kellene az ilyen gólyalábú német! Az imént az utcai ablakból láttam, hogy erre tart megint és akkor beszaladtam a komornyik úr szobájába és mi tagadás benne, bemásztam az ágy alá... Ketten jöttek a szobába, magukra zárták az ajtót, azután diskurálni kezdtek, gyors, hadaró beszéddel. Úgy féltem, hogy majd meghaltam az ágy alatt, de azért minden szavukat hallottam. „Meglesz ma éjszaka?” kérdezte Paulusz. „Tovább már nem várhatunk“, mondta Flóris úr. „Mikor jöjjenek

ide?“ kérdezte megint a német. „Mikor a püspöki templom elüti a tizenkettőt, se előbb, se később! A kapu nyitva lesz. Én az udvaron várom magát. Azután beeresztem a nappaliba. Az ékszer ott van a szekretár fiókjában, harminc perc ideje van, addig magának el kell készülnie...“ „Legyen nyugodt“, válaszolt Paulusz, „én tíz perc alatt megleszek a magam dolgával. Ami időm azonfölül még marad, azt majd arra használok, hogy összeszedjek egyetmást az arany- és ezüst-holmiból is...“ Még egyebet is beszéltek, amit már elfelejtettem. Csak egyre emlékszem még: Paulusz azt kérdezte, hogy mit fog csinálni Flóris addig, míg ő a szekretáron dolgozik. „Én az asszonytól leszek“, szölt Flóris úr és ezt olyan hangon mondta, hogy nekem hideg futott végig a hátamon.

Mondanunk sem kell talán, hogy Magdaléna nagyon megrémült.

Azzal az ürüggyel, hogy elkisérteti magát a vascsernyére, hamar felöltözött és elment a szobaleányával a rendőrségre.

Az auditor urat, a temesvári policájfőnököt, miközben végighallgatta a tekintetes asszonyt, boldog izgalomba ejtette a gondolat, hogy a temesi apró csirkepörök sovány talajából végre-valahára egy igazi, terebélyes szép bűnügy nőtt ki. Ezért majd érdemes lesz jegyzőkönyveket írni! A fakóképű kis ember

szinte megnőtt. Úgy járt-kelt, intézkedett és parancsolgatott, mint a hajóskapitány a viharban.

— A szobaleány reggelig itt marad, hogy el ne járjon otthon a szája... Otthon azt kell majd mondani, hogy kimenőt kapott a mehalai búcsúra... A tekintetes asszonyka azonban menjen nyugodtan haza és tegye ugyanazt, amit máskor szokott tenni... Vacsorázzék meg és rendes időben feküdjék ágyba. Semmitől ne féljen, én mindenért felelek. Az én embereim és én magam is figyelni fogjuk a házat. Olyan biztonságban lesz, mintha az ég tízezer angyala őrködnék lángpallossal az ágya körül... A legfontosabb az, hogy a gazemberek ne gyanítsanak semmit. Abban a pillanatban kell őket elcsípnünk, mikor éppen hozzá akarnak fogni a gyalázatos munkájukhoz. Akkor kezünkbe kerülnek a bizonyítékok is, a tolvajkulcsok és a fegyverek...

Megjegyzendő: Temesben akkoriban statárium volt és az auditor úr, aki ambicionált hivatalnok volt, meg akarta ragadni ezt a szép alkalmat, hogy egész munkát végezzen. Egész munkát pedig akkor végez, ha Bunkó hóhér kezébe tudja juttatni Flórist és Pauluszt.

Magdaléna tehát hazament.

A délután és az este úgy telt el, mint máskor. Vacsora után leült az asszony hárfája mellé és alig hogy a lágy és édes hangok halvány, színes tűzfonalakként

világítottak a szoba homályában: már megjelent az ajtóban Flóris, a muzsikális kaszáspók.

Volt Magdalénának egy régi székely éneke, egy miriszlói kis cselédleánytól tanulta, azt szívesen énekelte hárfakíséret mellett. Nagyon szerette a kedvesen fontoskodó, mélabús melódiáját.

Kizöldült a diófa,
Elterült árnyéka.
Három árva ül alatta,
A nagyobbik mind azt mondja:
„Oljuk meg a kisebbiket...”

Százsor elénekelte már, de most tűnt föl neki első ízben, hogy milyen furcsa szövege van. Ezek a mesebeli árvák, akik vérszomjasan egymásnak esnek, mint a farkaskölykök, borzalmasan emberiek. Kain gyermekei.

Az asszony meg nem állhatta, hogy meg ne mondja Flórisnak. Miközben az ujjai könnyedén végiglibbentek a húrokon, azt mondta:

— Ez furcsa nóta, ugy-e, Flóris?

A kammerdiener szemei úgy világítottak a homályban, mint két hegyi kristály.

— Én azt hiszem, nincs semmi értelme, kérem alássan, nincs semmi értelme az ilyen rigmusnak, éppen csak hogy csönög, — hebegte.

— Dehogy nincs értelme, Flóris! Mi földi emberek mind ilyen árvák vagyunk. Együtt ülünk szomorú árvaságunkban és mind azon törjük a fejünket, hogyan pusztíthatnók el magunk között a kisebbiket...

Magdaléna még tovább is beszélt, de most már nem a kammerdienernek, hanem általánosságban a szobát betöltő enyhe esthomálynak.

— Kár az emberekért... Sajnálni kell őket, nemcsak a kisebbiket, akit megölnek, hanem a nagyobbikat is, aki öl...

Flóris fölkapta a sápadt fejét.

— Hát lehet a gyilkost sajnálni? — kérdezte gyanakodva.

— Lehet. Én Kaint jobban sajnálom, mint Ábelt, mert Ábelnek csak a teste vérzett, Kainnak a lelke.

A komornyik világító kristályszeme egyszerre kavicsszemmé homályosult. Az asszony pedig buzgón tovább énekelt:

A nagyobbik mind azt mondja:

„Oljuk meg a kisebbiket.“

„Édes bátyám, ha megöltek,

Vegyétek ki a szívemet,

Mossátok meg ürmös borba’.

Takarjátok lenruhába,

Vegyen minden példát róla:

Hogy jár az árváknak dolga.“

Magdaléna fölkelt. Mára elég lesz.

— Állítsa a hárfát a helyére, Flóris. Megyek aludni.

A kammerdiener mély meghajlásban összecsuklott, azután kinyújtott pókkarjaival az arany hárfa felé surrant.

Magdaléna a szobájában gépiesen vetkőzni kezdett. Kisleányos rendszeretettel rakosgatta a ruháit, közbe halkan dudolgatta:

Vegyétek ki a szívemet,
Mossátok meg ürmös borba',
Takarjátok lenruhába...

Talán nem is volna rossz: túl lenni mindenén. Szép csöndesen feküdni és aludni, aludni... Mindjárt meg is próbálta az ágyban, a hátára feküdt és összekulcsolta a kezeit a mellén, mint a halott.

Talán nem is volna rossz... Valami kéjes, puha halálvágy fogta el és a pillája megnedvesedett.

A püspöki templom órája tizenegyet ütött.

— Még egy óra! — mondta magában Magdaléna és szinte türelmetlen lett.

Ekkor váratlanul valami lármát hallott. A hálószoba ajtaja nyikorgott a sarkában. Valaki belépett. Ő volt, Flóris. A balkezában égő gyertyát hozott, a jobbját a hátán tartotta. Az arca fakó volt, a szeme zavaros tűzben égett, mint a részeg emberé.

Az auditor úr, aki nagyon okos ember volt, mindenre gondolt, csak éppen arra nem, hogy a gazemberek megváltoztathatják a tervüket és egy órával korábban láthatnak munkának. Hogy miért tették, azt nem tudni, de hát megtették. A rendőrség elmés csapdája most már tizenkettőkor össze fog csukódni, de hol lesz már akkor a két jómadár!

— Flóris, maga az? — kérdezte remegő hangon Magdaléna.

A komor nyik hangja még jobban remegett, mint az asszonyé. Azt mondta:

— Egy szót se, tekintetes asszony! Egy szót se, mert különben...

A jobbájában megvillant az acélpenge...

Magdaléna tágranyitott szemekkel ült az ágyában.

— Mit akar, Flóris?

— A tekintetes asszonynak most meg kell halnia...

Ez olyan túlzottan és álomszerűen rettenetes volt, hogy már szinte kómikus is volt és Magdaléna nem is tudott igazán félni. Ez olyan volt, mint a gyerekmese. A farkas azt mondja: ham, megeszlek! Ha a kisleány megveregetné farkas bácsi bozontos pofáját, talán nem bánтанá...

— Miért akar megölni, Flóris bácsi? Hiszen én sohasem bántottam magát.

A farkas nem akadt fönn a bácsi megszólításon, hanem fájdalmasan üvöltő hangon mondta:

— Sohasem bántott a tekintetes asszony, mindig jó volt hozzám... Szeliden beszélt velem, mosolygott reám, olykor meg is simogatott a tekintetével... Ezt a kutyával is megteszi. Igen, én kutya voltam ebben a házban. Egész életemben mindig csak kutya voltam. De már elég volt! Most vért akarok látni, most szét-tépem az uraságot!

Egyszerre — hogyan lehetséges ez? — a fagyos halálfélelmen keresztül édes és forró reménység nyilalt keresztül a Magdaléna szívéen... Óh, ő élni fog! A gyerekre gondol és ez a gondolata erőt, éleslátást és ravaszságot ad neki. Nem, nem, ez a szegény, jó Flóris nem öl meg senkit.

Halkan mondja, miközben szepegő kíváncsisággal nézi a kést:

— Jól van, ha meg akar ölni, tegye meg. Csak egyre kérem: ne a torkomba, hanem a szívembe...

Flóris szemére boruló véres ködön keresztül fehér asszonyi húst lát világítani. Azután egy szeliden panaszkodó hangot hall:

— Mielőtt meghalok, mondok valamit... Ha nem leszek már, akkor ráér rajta gondolkozni és akkor meg fogja érteni, hogy igazat beszéltem, Flóris.

— Ne szaporítsuk a szót! — sarkantyúzta önmagát Flóris.

A gyertya és a kés azonban már nem is remegett, hanem táncolt a két kezében.

Magdaléna csendesesen bólintott feléje.

— Kár, Flóris, nagy kár, hogy késsel a kezében jött hozzám. Így, bármit mondjak is, azt fogja hinni, hogy a félelem mondatja velem... Pedig én nem félek magától, sem a haláltól! Nézzen a szemembe, lássa: tudok mosolyogni...

Valóban tudott mosolyogni.

— Ha fegyvertelenül jött volna hozzám, akkor így szoltam volna: Tudom, hogy ki vagy! Te Kain vagy, az én gögös és boldogtalan testvérem. Sajnálak, Kain! Térdepelj le a szőnyegre, hadd teszem kezemet a forró homlokodra... Attól meg fog olvadni a gögöd és meg fogod érteni, hogy a te gyilkos haragod nem egyéb, mint tévútra jutott szerelem... Miért nem vallod be, szegény Kain, hogy szeretsz?

Egy kis szünet támadt. Az asszony most már biztosan tudta, hogy nem lesz baja. Kettőjük közül ő az erősebbik. Az esze villámgyorsan járt.

— Akinek olyan ura van, mint a tekintetes asszonynak, olyan szép és híres ura, — dohogta Flóris, de aztán hirtelen elhallgatott, a fakó arca pedig vörös lett.

Magdaléna egy mosolyt harapott el, mintha azt akarná mondani: Lám, lám!

— Az én uram! — sóhajtotta keserűen, és a keserősége őszinte volt. — Az én uram nem gondol velem, az csak önmagával gondol... Azt maga is tudja, Flóris! Velem csak egy ember gondol. Éjjel, nappal, ébren és álmában mindig velem gondol, érzem, — a gondolatai egyszer mint selyemtollas galambok hízelegnek körül, egyszer meg mint vérszomjas farkascorda csattogtatják rám a fogukat, — de mindig körülöttem vannak a maga gondolatai, Flóris. És ha maga nem volna, akkor olyan egyedül volnék, mint az eltévedt gyermek az erdőben.

Flóris hirtelen kiejtette kezéből a kést, azután összecsuklott és térdre esett az ágy előtt. Arcát a két tenyerébe fogta és zokogni kezdett.

Talán azt várta, hogy a tekintetes asszony most a homlokára fogja tenni a kezét és azt fogja mondani: Szegény Kain!

Csak akkor emelte föl a fejét, mikor valaki valón ütötte.

Szuronyos katonák...

A kis auditor izgatottan keringett a szobában.

Mikor jöttek ezek ide?

— Megvagy, gazember, megvagy! Meg kell kötni — jó erősen! A bűnjelek együtt vannak... A

kés, a tolvajkulcsok... Rablógyilkosság — az eset egészen világos! A rablással már elkészült, a szomszéd szobában fölfeszítette a szekretárt és kilopta a gyémántsmukkot... A gyilkosságot még jókor megakadályoztuk... Előre, gazember!

A katonák talpra ráncigálták a megkötözött embert és az ajtó felé taszigálták. A küszöbön még egyszer megfordult Flóris és hosszan nézett a tekintetes asszony szemébe.

*

Paulusznak szerencséje volt. Éppen kilesett az ablakon, mikor a rendőri patrul belépett a kapun. A táncmester gyors elhatározással kinyitotta az ablakot, kiugrott az utcára és mivel senki sem állotta útját, ész nélkül elfutott, máig sem tudni, hogy hová. Annyira sietős volt az útja, hogy a tekintetes asszony gyémántjait sem vitte magával, hanem otthagya a szekretáron, amit később bizonyára igen nagyon megbánt.

Mivel az auditor úr semmit sem tudott Paulusról, tehát a lopást is Flóris számlájára írta. Flóris láthatólag nem is nagyon bánta.

Ez a Flóris különben a legmegátalkodottabb és legszemérmetlenebb bűnös volt, akivel az auditor úr életében jegyzőkönyvet vett föl.

Azt mondta, azt merészelte mondani, hogy a smukkot a tekintetes asszony ajándékozta neki. És mivel a

dolognak így nem lett volna formája, hozzátette, hogy a tekintetes asszony neki szeretője volt. Azért adta neki a smukkot.

Az auditor ezen úgy fölháborodott, hogy a rab fejéhez vágta a kalamárist. Nem csoda, hiszen Temesvár legelőkelőbb és legerényesebb dámáját merte a nyelvére venni egy zsiráfba ojtott majom!

Flóris cinikusan röhögött.

— Kérem, az asszonyoknál sohasem lehet tudni... Engem is megcsalt, mást is megcsalhatott.

A rendőrség előtt a sima, csendes és hideg kammerdiener duhaj haramiává vedlett.

Nagy Miklós, aki éppen jókor jött meg Csanád-ból, tajtékozott dühében.

— Megölöm a kutyát! — mennydörögte.

— Sohase fárassza magát a tekintetes úr, — válaszolt a policájfőnök. — Majd ellátja annak baját a rögtönítélő bíróság.

El is látta, amennyiben kimondta Videczky Flóris fejére a halálos ítéletet.

*

Az utolsó éjtszaka...

Flóris a siralomházban virrasztott, a pislogva égő olajmécses fénye mellett. Magdaléna pedig a puha ágyában, a diszkrétül horkoló ura oldalán...

— Reggel hatkor vége lesz! — mondta magában a rab. És várta a szürkületet.

Óh, milyen lassan múlnak az órák!

A lelkiismerete nem bántotta. Hogy ő rabolni, gyilkolni akart volna, arra jóformán már nem is emlékezett. Ő csak arra emlékezett, hogy Magdaléna valami rettenetes és kegyetlen árulást követett el ellene. Hízelegve közeledett hozzá, azután mérgezett kést ütött beléje. Ez már szinte fölösleges kegyetlenség volt, kevesebbe is belepusztúlhat az ember.

A szíve, az agya, minden idegszála fáj, égett és sajgott. Mert hiszen tudta, most már tudta, hogy Magdaléna csapdát állított neki. Délben már a rendőrségen járt...

Őt nem bántotta a lelkiismerete, csak egyet sajnált: hogy nem ölte meg. Azt még sajnálni fogja a bitófa létráján is...

Magdaléna azalatt nyitott szemmel feküdt a tekintetes úr oldalán.

A teste mozdulatlan volt, a lelke azonban rémülten cikázott ide s tova... Most a siralomházban volt... Leborult Flóris elé, szepegeve odasimúlt hozzá.

Jaj, édes Kain testvérem, én nem így akartam... Nem is tudom, hogy mit akartam, hiszen én egy szegény, együgyű asszony vagyok...

De miért is öltöztél ráblónak és gyilkosnak? Hiszen te egyik sem vagy!

Hogy te a smukkomat akartad volna ellopni? Hát ha a tied volna a tatár császár minden kincse, hová raknád, ha nem az én lábam elé?

És hogy te a véremet szomjajztad volna? Óh, szegény Kainom, ha neked tíz életed volna, mind a tízet odaadnád egy mosolyomért vagy egy könnyecsepemért...

A nyugtalan lélek megint visszatért a hálószobába. Óh, ha én becsületes lélek volnék, akkor most fölverném az uramat... Kelj föl, ember, szaladj, rohanj az auditorhoz, mondd meg neki, hogy Flórisnak nem szabad meghalnia... Mindennek én vagyok az oka és Flóris igaz ember... Lopni akart, igaz, ölni akart, — de ha tudnátok, hogy miért akarta megtenni... És hogy azt hazudta: a szeretője voltam? Óh, Istenem, hát ki tud ehhez? Hitványabb embernek már külön asszony szeretője is lehetett...

Tízszer is fölemelte a sápadt kezét, hogy vállon ragadja az urát, de a keze gyáván lehanyatlott megint és Nagy Miklós tovább horkolt. Még álmában is — a holdvilágban tisztára látható volt — ott volt a tekintetes úr arcán a férfias fölháborodás kifejezése. Hogyan tudná neki Magdaléna megmagyarázni azt, amit ő maga sem értett?

A püspöki óra elütötte az ötöt. Negyedhat. Félhat. Háromnegyed... A Magdaléna szíve minden óráútésnél lassabban vert.

— Hat órakor egészen meg fog állani a szívem, — mondta magában az asszony.

És nem is bánta, hogy úgy lesz.

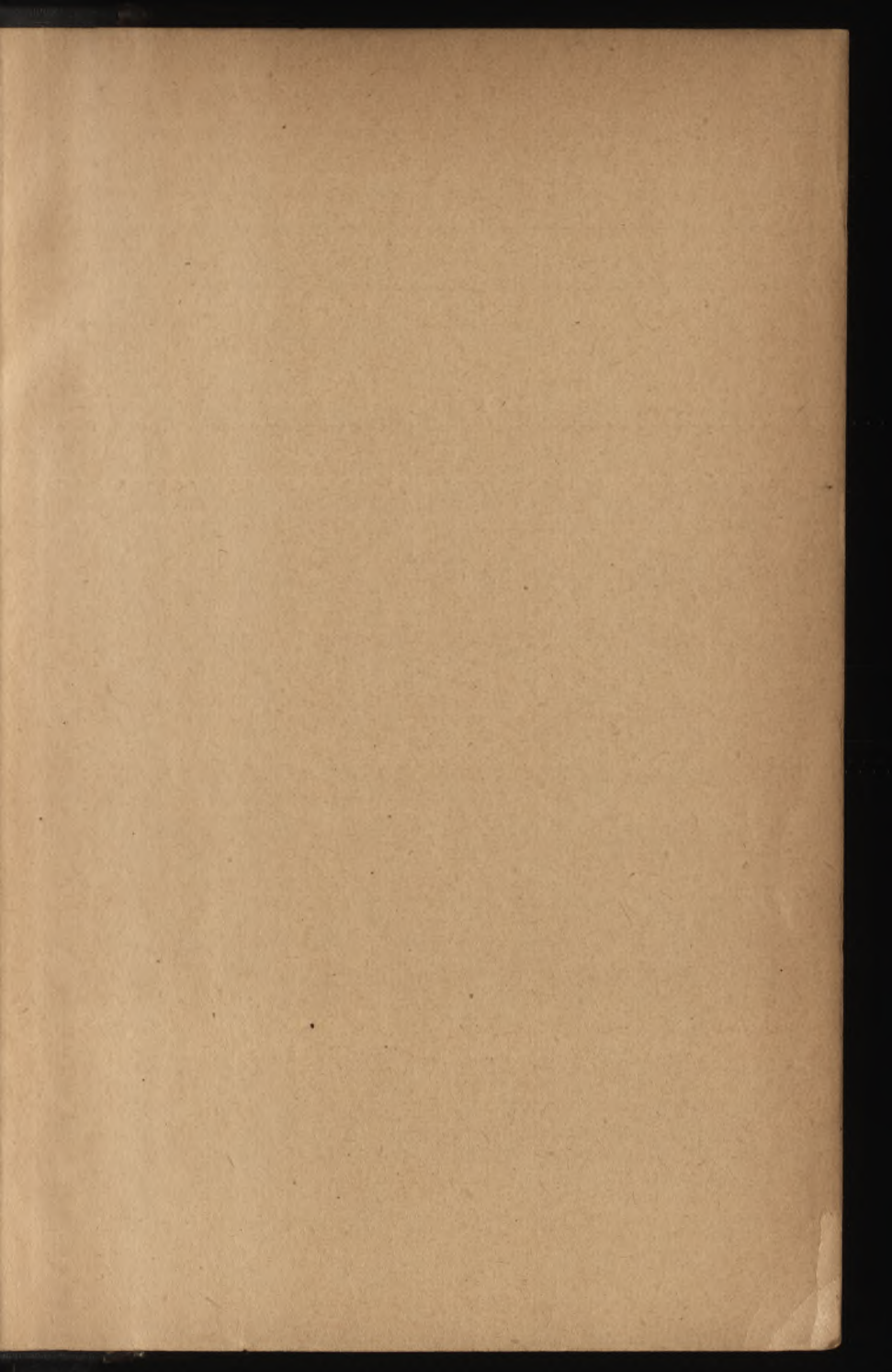
*

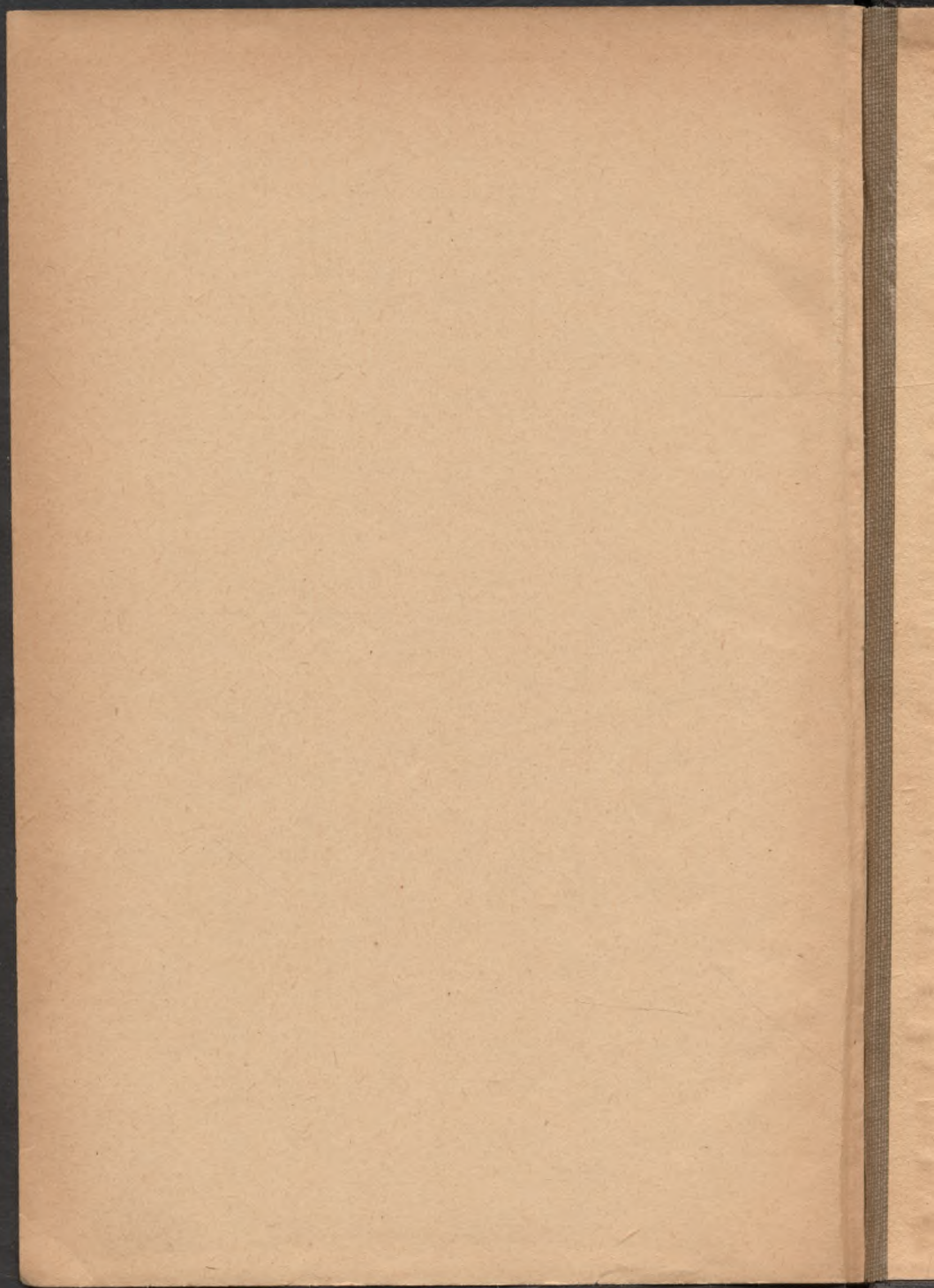
Ez volt a Magdaléna második élete.

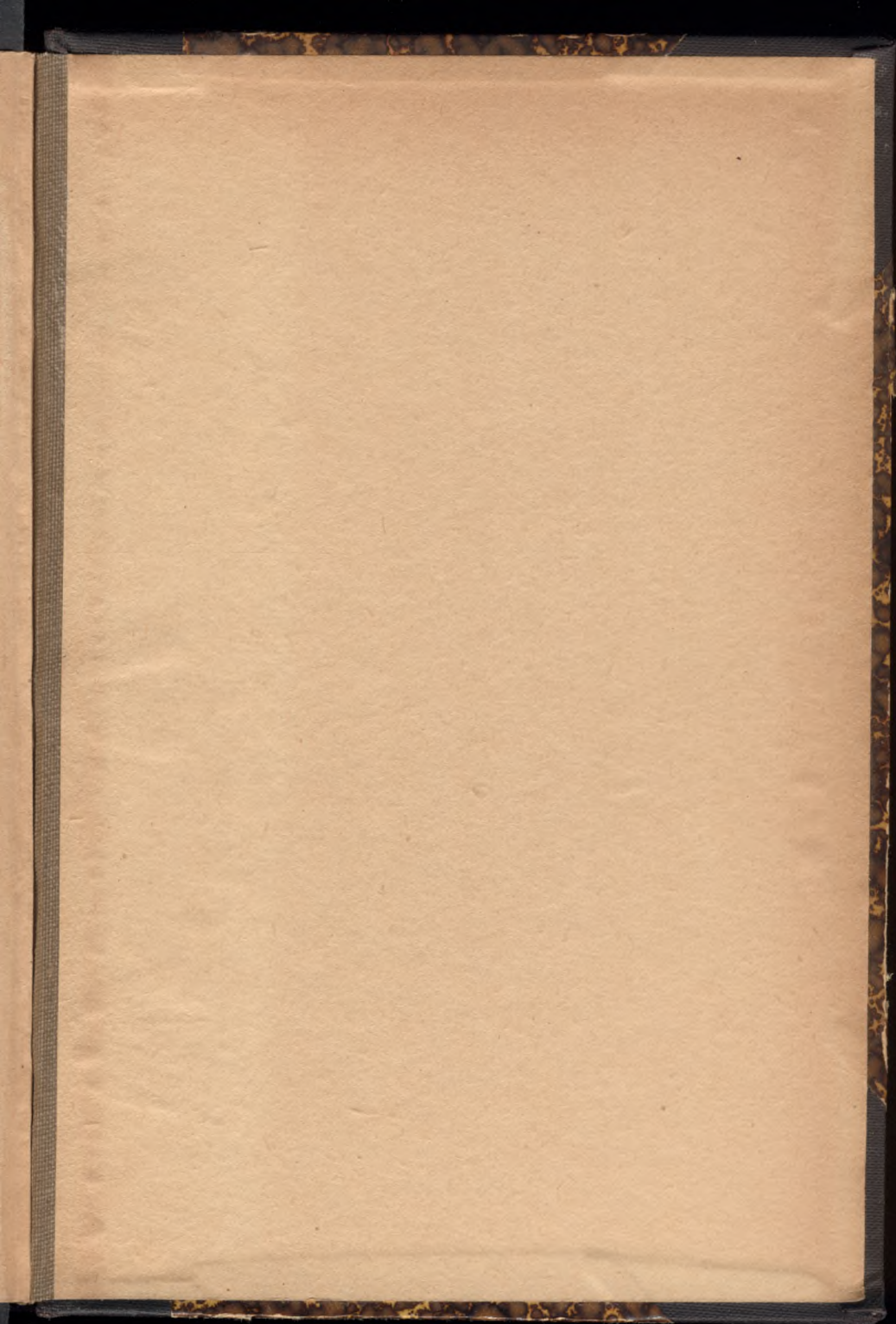
Hogy melyik volt az igazi és melyiket álmodta meg, az ma, mikor mind a két élete már végleg elmúlt, egészen mindegy.

V É G E

77.700

HERCZEG

Magdaléna

két élete

N. M.